

Høgskulen på Vestlandet

Norsk 3, emne 4 - Masteroppgave

MGUNO550-0-2024-VÅR2-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato: 01-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato: 15-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform: Masteroppgave - Bergen
Termin: 2024 VÅR2
Vurderingsform: Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode: 203 MGUNO550 1 O 2024 VÅR2
Intern sensor: (Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.: 118

Informasjon fra deltaker

Antall ord *: 27686

Egenerklæring *:

Ja

**Jeg bekrefter at jeg har
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:**

Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 8
Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Nei

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller of

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

MASTEROPPGAVE

«Full av brus»

To barnekarakterers første opplevelse av forelskelse i tegneserieromanene *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*.

«Full of bubbles»

Two child characters first experience with falling in love in the graphic novels *Ti kniver i hjertet* and *La skogen leve*.

Thea Aggborg Stakston

Masteroppgave i norsk, GLU 5-10 (MGUNO550)

Institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Ingrid Nestås Mathisen

15. mai 2024

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet*, § 12-1.

Forord

Tiden på HVL har vært en reise som har gitt meg mye læring, utfordringer og uforglemmelige øyeblikk. Etter fem år nærmer jeg meg slutten av dette kapittelet i livet med verdifulle erfaringer og vennskap som vil vare livet ut. Min prosess med å fullføre masteroppgaven har vært en periode fylt med oppturer og nedturer.

I disse utfordrende tidene har jeg vært omringet av støttende personer. En takk til veileder Ingrid Nestås Mathisen, som har gitt veiledning og konstruktive svar på spørsmål gjennom hele skrivearbeidet. Jeg ønsker også å takke elever, kollegaer og ledelsen ved Søreide skole for deres oppmuntring og tilrettelegging for arbeid med oppgaven.

Takk også til mine medstudenter for støtte og for de gode minnene vi har delt. Det har vært fint å være sammen på skolen. En særlig takk til Mathilde og Madeleine, for deres råd, støtte og vennskap, og minneverdige øyeblikk som har gjort hele denne studieperioden fantastisk. Ikke minst de hyggelige minnene vi har skapt sammen gjennom fem år i Bergen. En stor takk til familie og venner som har vært en trygghet gjennom hele denne perioden. En spesiell takk går til min mor, som alltid har vært der for å gi meg oppmuntring og styrke, og for å ha troen på meg. Jeg vil også takke min søster, min bestevenn og samboer, for å være min uerstattelige støttespiller.

Til slutt retter jeg en takk til meg selv for å ha stått løpet ut og fullført denne mastergraden. Jeg ser frem til å ta fatt på min fremtid som lærer med en følelse av stolthet og takknemlighet. Jeg gleder meg til å møte nye erfaringer og utfordringer!

God lesing!

Thea Aggborg Stakston

Bergen, mai 2024

Sammendrag

Denne masteroppgaven undersøker hvordan den første forelskelsen blir fremstilt i et utvalg nyere barne- og ungdomslitteratur. Oppgaven tar utgangspunkt i en nærlesing av to tegneserieromaner; *Ti kniver i hjertet* (2020) og *La skogen leve* (2022) av Nora Dåsnes. Tegneserieromanene varierer i innhold og tema, men likt for begge er at den første forelskelsen er en sentral del av handlingen. I *Ti kniver i hjertet* kan vi se hvordan karakteren opplever sin forelskelse og hun deler dette med leseren gjennom personlige refleksjoner og dagbokoppføringer. På en annen side utforskes ikke opplevelsen av forelskelse direkte i *La skogen leve*. I tegneserieromanene møter man to protagonister: en som vil bli forelsket og en som absolutt ikke vil. Det er derfor interessant å undersøke hvordan disse karakterene blir fremstilt i sin opplevelse og håndtering av den første forelskelsen. Formålet med masteroppgaven er å utforske hvordan tegneserieromanene fremstiller hovedkarakterenes opplevelse av forelskelse som utfordrende.

For å svare på problemstillingen etablerer jeg et teoretisk rammeverk. Analysen har blitt gjennomført med bruk av metoden litterær analyse med fokus på tegneserieromanenes samspill mellom det verbalspråklige og det visuelle. I analysen rettes blikket særlig mot fortellerperspektivet i bøkene. Sentralt i studien er hovedkarakterens syn på forelskelse, hvor jeg støtter meg på Francesco Alberoni (1997). Jeg har også trukket linjer til blant annet Scott McCloud (1993/2016) for innsikt i tegneseriemediet og Lothe (2003) for å forstå fortellerstemmer i måten historien er formidlet på.

Funnene i nærlesingene viser at begge tegneserieromanene har en kompleks fremstilling av den første forelskelsen. Samtlige hovedkarakterer uttrykker bekymring rundt forelskelse og det å gå fra barndom til ungdom. Et fellestrekk for de to tegneserieromanene er at hovedkarakterene oppdager og aksepterer at de er forelsket, men det er fremdeles to ulike fremstillinger av den første forelskelsen. Begge jentene opplever følelsen av forelskelse som utfordrende, og at den er nært knyttet til modningsprosessen.

Abstract

This thesis investigates how the first experience with falling in love is portrayed in a selection of contemporary young adult literature. The thesis conducts a close reading of the graphic novels, *Ti kniver i hjertet* (2020) and *La skogen leve* (2022) by Nora Dåsnes. The graphic novels address different themes, but they share the first experience with falling in love as a central part of the narrative. In *Ti kniver i hjertet* we see how the protagonist experiences falling in love, as she shares this with the reader through diary entries. However, in *La skogen leve* the experience of falling in love is not explored directly. In the graphic novels we meet two protagonists: one who wants to fall in love, and one who absolutely does not. It is therefore interesting to investigate how these characters are portrayed in their experience, and handling of the first experience of falling in love. The purpose of this thesis is to explore how the graphic novels portray the protagonists' experience of falling in love as challenging.

To meet the aim of this thesis a theoretical framework is established. The analysis has been conducted using the method literary analysis with a focus on the interaction between the verbal and the visual aspects. The analysis focuses on narrator perspective of the graphic novels. Central to the study is the protagonists' views on falling in love, which finds support in Francesco Alberoni (1997). I have also drawn lines to Scott McCloud (1993/2016) for insight into the mode of the graphic novels, and Lothe (2003) to understand the narrative voice in the stories.

The findings from the close reading shows that the graphic novels have a complex portrayal of the first experience falling in love. Both protagonists express concern regarding falling in love and going from child to young adult. A common feature for the two graphic novels is that the protagonists discover and accept that they have fallen in love, but the two portrayals are still different. Both girls experience the feeling of falling in love as challenging, and closely connected to the process of maturing.

Tillatelser

Takk til Nora Dåsnes og forlaget Aschehoug for tillatelse til gjengivelse av oppslag i tegneserieromanene *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*.

Oppslagene er scannet og komprimert til mindre størrelse. Med forbehold om at fargeforskjeller i skannet oppslag kan forekomme sammenlignet med de originale.

I tillegg vil jeg gjøre oppmerksom på at underkapittel 3.1.2 inkluderer tekst fra prosjektbeskrivelsen til masteroppgaven, som var eksamenssvar på emnet MGUNO503.

Innholdsfortegnelse

FORORD	II
SAMMENDRAG	III
ABSTRACT	IV
TILLATELSER	V
LISTE OVER FIGURER	VII
1. INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn for oppgaven og problemstilling	2
1.2 Presentasjon av materiale.....	3
1.3 Oppgavens struktur	6
2. RESEPSJONEN AV TEGNESERIEROMANENE	7
2.1 <i>Ti kniver i hjertet</i>	7
2.2 <i>La skogen leve</i>	10
2.3 Tidligere forskning på tegneserieromanene.....	13
3. TEORI OG METODE	16
3.1 Forelskelse	16
3.1.1 <i>Heteronormativitet</i>	17
3.1.2 <i>Seksuell orientering</i>	19
3.2 Ungdomslitteratur	20
3.2.1 <i>Identitet i ungdomslitteraturen</i>	21
3.3 Metode	23
3.3.1 <i>Litterær analyse</i>	23
3.3.2 <i>Tegneserieroman</i>	25
3.3.3 <i>Fortellerperspektiver</i>	27
4. ANALYSE	30
4.1 TI KNIVER I HJERTET: TUVAS MÅL ER Å BLI FORELSKET	30
4.1.1 <i>Fortelleren Tuva</i>	30
4.1.2 <i>Å oppdage forelskelse</i>	34
4.1.3 <i>Forelskelse og modning</i>	46
4.1.4 <i>Å akseptere egen forelskelse</i>	51
4.2 LA SKOGEN LEVE: BAOS MOTSTAND MOT Å BLI FORELSKET	58
4.2.1 <i>Motstanden mot voksne</i>	59
4.2.2 <i>Motstanden mot forelskelse</i>	63
5. AVSLUTTENDE REFLEKSJONER	74
LITTERATURLISTE	78

Liste over figurer

Figur 1: Dåsnes, 2020, s. 5-6.....	31
Figur 2: Dåsnes, 2020, s. 3- 4.....	33
Figur 3: Dåsnes, 2020, s. 63- 64.....	36
Figur 4: Dåsnes, 2020, s. 99-100.....	38
Figur 5: Dåsnes, 2020, s.115-116.....	40
Figur 6: Dåsnes, 2020, s. 149-150.....	41
Figur 7: Dåsnes, 2020, s. 87-88.....	43
Figur 8: Dåsnes, 2020, s. 231-232.....	44
Figur 9: Dåsnes, 2020, s. 243-244.....	45
Figur 10: Dåsnes, 2020, s. 67- 68.....	47
Figur 11: Dåsnes, 2020, s. 117-118.....	53
Figur 12: Dåsnes, 2020, s. 119-120.....	54
Figur 13: Dåsnes, 2020, s. 193-194.....	56
Figur 14: Dåsnes, 2022, s. 81-82.....	60
Figur 15: Dåsnes, 2022, s. 92-93.....	61
Figur 16: Dåsnes, 2022, s. 222-223.....	62
Figur 17: Dåsnes, 2022, s. 58-59.....	65
Figur 18: Dåsnes, 2022, s. 88-89.....	66
Figur 19: Dåsnes, 2022, s. 120- 121.....	67
Figur 20: Dåsnes, 2022, s. 168-169.....	70
Figur 21: Dåsnes, 2022, s. 216-217.....	71

1. Innledning

Noen ganger er det fint å være forelska også (...) Det føles som om jeg er full av brus, det kribler liksom. Når jeg leser meldingen fra Mariam, så blir jeg sånn varm, sånn som når man nettopp har våknet og kommer på at det er julaften, bare MER. Så mye at det smeller i brystet (Dåsnes, 2020, s. 149).

Dette sitatet fra Nora Dåsnes tegneserieroman gir oss et levende bilde av hvordan det føles å være forelsket, og er en utforskning av den komplekse og intense følelsen av forelskelse. Hovedpersonen Tuva beskriver her den spesielle følelsen av spenning og nervøsitet som man kan kjenne når man er forelsket. Uttrykket «full av brus» formidler hvordan det føles som om kroppen er fylt med energi og hjertet banker ekstra fort, noe som gjør oss usikre og spent på hva som skjer. Det antyder ikke bare den intense følelsen av spenning, men også den uforutsigbare og til tider overveldende naturen til forelskelse. Nettopp dette er hovedtematikken i min masteroppgave – fremstillingen av den komplekse første forelskelsen i Dåsnes sine to bøker *Ti kniver i hjertet* (2020) og *La skogen leve* (2022).

Å være forelsket gir en rar, men (u) behagelig følelse av kribling i magen og man kan oppleve at hjertet slår raskere. Den første forelskelsen er en av livets intense og uforglemmelige opplevelser. Det er et øyeblikk preget av sterke følelser som spenning, håp og usikkerhet. I denne tiden opplever vi en unik forbindelse med en annen person som kan forandre vår oppfatning av verden og oss selv. Den første forelskelsen kan også være preget av avvisning eller uklarhet fra den andre parten, og det er viktig å anerkjenne at dette er en del av den komplekse opplevelsen av å være forelsket. Kjærlighet er en sentral del av den menneskelige opplevelsen. Men hva innebærer egentlig kjærlighet? Ifølge den tyske teologen Werner G. Jeanrond, forfatteren av boka *A Theology of Love*, er kjærligheten avgjørende for våre liv (2010). Han formidler at vi alle trenger kjærlighet for å eksistere, selv om fordelingen av kjærlighet ofte er urettferdig og unik. Jeanrond (2010) påpeker at kjærligheten ikke bare er en følelse, men også om hvordan vi viser omsorg og engasjement gjennom våre holdninger og handlinger overfor de vi elsker (Engelstad, 2017). I boken *Kjærlighet som religion* utforsker Christian Refsum (2016) ideer om kjærlighet i popmusikk, litteratur og filmer. Han argumenter for at forståelsen av kjærlighet er konstant i endring og hevder den har utviklet seg til å bli en moderne, sekulær religion. Gjennom boken søker han å undersøke hvorfor og hvordan tro og tvil i kjærligheten er nødvendig (Refsum, 2016, s. 11). I kunstverden, enten

det er gjennom litteratur, film eller musikk, blir de aktuelle temaene som forelskelse og kjærlighet utforsket og fremstilt på ulike måter (Thagaard, 2005, s. 33). Disse temaene symboliserer ofte ungdommelig uskyld, håp og oppdagelse av nye følelser. Det er en periode hvor vi utforsker og oppdager både kjente og ukjente følelser, og opplever oss selv på en helt ny måte. Gjennom tidene har opplevelsen av kjærlighet inspirert flere historier og verk, som for eksempel William Shakespeares «Romeo og Julie» og Knut Hamsuns roman «Victoria».

Forelskelse kan sies å være en følelse og erfaring som tilhører overgangen til ungdomstiden. Siden denne følelsen er sentralt del av ungdomstiden, er det ikke overraskende at dette er en sentral tematikk i ungdomslitteraturen og litteratur for mellomtrinnsleven. Slutten av barneskolen og overgangen til ungdomsskolen er en tid hvor mange opplever forelskelse og kjærlighet for første gang, og det å være forelsket som ungdom kan være overveldende. Under ungdomstiden kan det være utfordrende å håndtere følelsene som oppstår når man er forelsket. Følelsene kan være forvirrende, spesielt når man samtidig prøver å finne sin identitet og forstå hva man ønsker å oppnå i livet.

Jeg er nysgjerrig på hvordan forelskelse blir fremstilt i moderne barne- og ungdomslitteratur, samt hvordan denne tematikken blir formidlet til unge lesere. Mitt prosjekt tar sikte på å undersøke hvordan karakterene i bøkene opplever sin første forelskelse, og det er interessant å forstå hvordan litteraturen reflekterer og fremstiller følelser som er relevante for målgruppen. Ved å analysere hvordan forelskelse blir skildret i bøker for mellomtrinnet, ønsker jeg ikke bare å belyse de ulike aspektene ved den første forelskelsen, men også se hvordan karakterens håndtering av følelsesmessige prosjekter som modning, identitetsutforskning og veien fra barn til ungdom. Denne masteroppgaven handler om den første forelskelsen, i *Ti kniver i hjertet* møter vi Tuva som veldig gjerne vil bli forelsket og i *La skogen leve* møter vi Bao som absolutt ikke vil bli forelsket. Begge befinner seg midt i brytningstiden mellom barndom- og ungdomstid, der de utforsker den første forelskelsen og prøver å forstå seg selv.

1.1 Bakgrunn for oppgaven og problemstilling

Formålet med denne masteroppgaven er å undersøke fremstillingen av den første forelskelsen i to nyere tegneserieromaner av Nora Dåsnes. Selv om forelskelse er en vanlig følelse, og en sentral erfaring i brytningstiden mellom å være barn og voksen, er det forsket påfallende lite på barnelitteraturens fremstilling og utforskning av forelskelse. Studien min er et bidrag til

forskningsfeltet ved å analysere hvordan barn og unge blir portrettert og fremstilt på varierte måter. Jeg vil utforske hvordan den første forelskelsen blir skildret i de to utvalgte bøkene, med vekt på forskjellen mellom ønsket om å bli forelsket og ønsket om å unngå det. Begge bøkene handler om at hovedpersonen må forstå og akseptere sin forelskelse, noe de begge viser motstand mot. På tross av karakterenes ulike utgangspunkt, utforsker begge tegneserieromanene hvordan karakterene oppdager at de er forelsket og til slutt aksepterer sin forelskelse. Dette valget begrunnes i at mens *Ti kniver i hjertet* har forelskelse som hovedtema, konsentrerer den frittstående oppfølgerromanen *La skogen leve* seg primært om miljø og miljøvern, men forelskelse utgjør også en relevant del av historien. Med utgangspunkt i disse betraktningene, har jeg formulert følgende problemstilling for oppgaven:

Hvordan fremstilles den første forelskelsen i tegneserieromanene *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*?

Målet med den litterære analysen er å utforske hvordan bøkene fremstiller Tuva og Baos opplevelse av forelskelse som utfordrende. Det betyr å se på hvordan tegneserieromanene viser hovedpersonenes personlige utfordringer med forelskelse og hvordan de samhandler med verden rundt seg. Jeg ønsker å se på hvordan tegneseriene kombinerer både verbaltekst og visuelle elementer for å utforske forelskelse. I denne sammenheng vil jeg undersøke hvordan det narrative bidrar til å fremstille denne tematikken. I nærlesingen av *Ti kniver i hjertet* utforsker hovedpersonen Tuvas opplevelse av forelskelse og hvordan den påvirker henne, samt hennes følelsesmessige utvikling og dens rolle i personlig modning og identitetsutforskning. Samtidig vil jeg se nærmere på Tuvas erfaring med skeiv forelskelse og hvordan dette aspektet påvirker hennes generelle opplevelse av forelskelse. I *La skogen leve* vil nærlesingen legge vekt på hvordan tegneserieromanen, til tross for sitt hovedtema om miljø og miljøkamp, også tar for seg den første forelskelsen på en annen måte enn i *Ti kniver i hjertet*. Nærlesingen av teksten kan gi innsikt i årsakene til Baos holdninger og om det skjer noen endringer i hennes syn over tid. I tillegg legges det vekt på sammenhengen mellom Baos to kamper; motstanden mot voksne og motstanden mot forelskelse.

1.2 Presentasjon av materiale

De to tegneserieromanene jeg har valgt som materiale for denne studien, som jeg har nevnt, er *Ti kniver i hjertet* (2020) og *La skogen leve* (2022) av forfatter og illustratør Nora Dåsnes.

Dette er populære og prisvinnende bøker, og utforsker den første forelskelsen i brytningstiden mellom barne- og ungdomstid. Som nevnt innledningsvis er for mange overgangen fra barneskolen til ungdomsskolen den første tiden de opplever forelskelse og kjærlighet, noe som kan være overveldende. Grunnen til at jeg har valgt akkurat disse bøkene er at de tar opp det samme temaet, første forelskelsen, men temaet fremstilles på ulike måter i hver av de ulike bøkene. I tillegg til forelskelse, berører bøkene også temaer som vennskap, identitetssøken, modenhet og utenforskap. Gjennom å undersøke hvordan hovedpersonene i hver av bøkene opplever og håndterer utfordringene knyttet til forelskelse, ønsker jeg å studere forskjellige perspektiver, opplevelser og utfordringer relatert til kjærlighet og identitet. Begge bøkene setter barnekarakteren i sentrum og formidler deres historie gjennom det verbale og visuelle, noe som gjør det mulig for unge lesere å føle medfølelse for, og identifisere seg med, hovedkarakterene.

Nora Dåsnes er født i 1995 og oppvokst i Oslo. Hun er både forfatter og illustratør (Dåsnes, u.å). Etter å ha fulgt sin interesse for kunst og kreativitet, tok hun utdanning ved Kingston University i London (Aschehoug, u.å). Hun har til nå skrevet fire bøker rettet mot barn og ungdom, som også appellerer til voksne lesere. Dåsnes gjorde sin debut med tegneserieromanen *Ti kniver i hjertet*. Denne ble, som vi skal se i kapittel 2, godt mottatt av kritikerne da den ble utgitt våren 2020. Oppfølgerromanen *La skogen leve* kom i 2022 og fortsetter historien fra *Ti kniver i hjertet* med flere av de samme karakterene.

***Ti kniver i hjertet* (2020)**

I 2020 ble *Ti kniver i hjertet* tildelt Pondusprisen, Kulturdepartementets pris for beste tegneserie, Diplom Årets vakreste bøker, og Gull Visueltprisen (Dåsnes, u.å). Videre ble tegneserieromanen også tildelt Stonewall- prisen for skeiv litteratur i 2022 (Norli, 2024). Hovedpersonen Tuva, som begynner i syvende klasse etter sommeren, skriver dagbok om sine erfaringer og tanker rundt sin egen identitet og forelskelse. Sammen med vennene Linnéa og Bao, har Tuva store planer om å nyte siste året før ungdomsskolen. Hun har til og med satt opp fem mål for skoleåret: skrive og tegne ut en hel dagbok, få kul stil, bygge den beste basen i skogen, dra i overnattingsbursdag, og bli forelska (kanskje?) (Dåsnes, 2020, s 11). Handlingen tar en uventet vending når Linnéa avslører at hun har fått seg kjæreste, noe som vekker misunnelse hos Tuva, da dette også er et av hennes mål. Hun lager en liste over guttene i klassen, men ingen av dem fanger interessen hos henne. Plutselig dukker en ny jente, Mariam, opp i klassen, og Tuva føler umiddelbart en interesse til henne og ønsker å bli mer

kjent. Mens hun prøver å finne ut hvem hun er og hvilke forventninger andre har til henne, stiller hun seg selv spørsmål om hun kan “være forelska i en jente og fortsatt like Marcus og Martinus?” (Dåsnes, 2020, s. 119-120), “hvordan får jeg noen til å like meg?” (Dåsnes, 2020, s. 136), og “hvordan blir man mer moden?” (Dåsnes, 2020, s. 70). Tuva føler usikkerhet og er redd for å dele disse følelsene med vennene sine, men får til slutt støtte fra faren sin og senere også fra Linnéa og Bao. Tegneserieromanen avsluttes med et oppslag av Mariam og Tuva som går hånd i hånd inn i skogen.

La skogen leve (2022)

Den andre tegneserieromanen jeg skal se nærmere på er *La skogen leve* som ble utgitt i 2022. Den ble nominert til Bokslukeprisen 2023/2024 og vant Barnas bokpris 2023 (Larsen, 2024). *La skogen leve* er den frittstående oppfølger til *Ti kniver i hjertet*, og her møter vi den samme vennegjengen, men denne gangen er det Bao som er hovedpersonen i stedet for Tuva. Linnéa er fortsatt opptatt av sminke og modenhet, Tuva utforsker en flørt med Mariam, mens Bao er den samfunnsengasjerte i gjengen. Tegneserieromanen utforsker temaer som miljøvern, klimaendringer og vennskap, samt hennes to sterke motstander, mot de voksne og forelskelse. Selv om miljøvern er hovedtematikken i romanen, er mitt fokus i oppgaven på forelskelse. Dette temaet antydes gjennom dialogene, «Vent, er du gira på å være i skogen fordi Abdi alltid er der? Liker du ham?», «EH-NEI. Jeg blir fortsatt ikke med i forelska- kulten din, Linnéa» (Dåsnes, 2022, s.11), og «ELLER du kan spare det til Abdi: `Er det bare global oppvarming, eller er det du som er så heit`» (Dåsnes, 2022, s. 15). Disse sitatene gir tidlige indikasjoner på en mulig forelskelse mellom dem, men der Tuva svært gjerne ønsker å bli forelsket, vil Bao absolutt ikke ha noe med forelskelse å gjøre. I hennes miljøkamp opplever Bao motstand fra de voksne, men også fra guttene i klassen, spesielt fra Abdi. Han er en av dem som godt liker å plage Bao. Han beundrer Bao for hennes tøffhet og mot, og det utvikler seg en mulig romantikk mellom dem, selv om det direkte ikke blir skildret som kjærlighet. Tegn på denne følelsen utvikler seg gjennom boken ved Abdis tilstedeværelse rundt Bao, og hans måte å vise interesse på er gjennom lekne tullestreker med Bao. Handlingen avsluttes med Abdi og Bao i skogen, hvor Abdi viser interesse for henne ved å spørre om hun vil gå sammen på juleballet på ungdomsskolen.

1.3 Oppgavens struktur

I denne masteroppgaven er jeg interessert i å studere forelskelse som motiv i to tegneserieromaner. Innledningsvis har jeg gjort rede for bakgrunnen for oppgaven, hvorfor studien er relevant, problemstillingen og oppgavens hovedmateriale som danner grunnlaget for analysen. Jeg vil først se nærmere på hvilken mottakelse bøkene fikk hos norske kritikere da de kom. I kapittel to vil jeg altså se hva resepsjonen har vektlagt og i hvilken grad tegneserieromanenes tematisering av forelskelse ble vektlagt. Selv om dette er relativt nye bøker, har de blitt gjenstand for forskning. Jeg vil derfor kort presentere og kommentere tidligere forskning på Dåsnes to romaner. I kapittel tre tar jeg for meg teori og metoddelen for å gjøre en nærlesing av tegneseriens samspill mellom det verbalspråklige og de visuelle elementene, med vekt på det narrative.

Etter å ha etablert det teoretiske rammeverket, vil den litterære analysen av *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve* bli presentert. Analysen er strukturert i to deler, men *Ti kniver i hjertet* får mest plass. Analysen vil primært legge vekt på den første forelskelsen og temaer som identitet, modenhet og skeivhet. Disse er relevante for brytningstiden mellom barndom og ungdomstid, i tegneserieromanene jeg har valgt. Samtidig vil jeg trekke sammenligner mellom bøkene, da de deler karakterer og diskutere ulike aspekter i lys av den presenterte teorien. Avslutningsvis i kapittel fem vil jeg gjøre noen avsluttende refleksjoner tilknyttet til fremstillingen av forelskelse.

2. Resepsjonen av tegneserieromanene

I dette kapittelet vil jeg presentere hvordan tegneserieromanene har blitt mottatt av anmeldere. Kritikerens perspektiv bidrar til å gi et bredere bilde av hvordan romanene er blitt lest og forstått. Tegneserieromanene *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve* har mottatt positive omtale fra både aviskritikere og forskere, men det finnes også enkelte kritiske perspektiver som jeg ønsker å belyse. I samsvar med anmeldelsene i pressen er det en bred enighet om at begge romanene tar opp viktig tema, imidlertid er det forskjellige måter anmeldelsene presenterer det på. Tegneserieromanene har blitt anmeldt i ulike kanaler, både nasjonale, regionale og lokale aviser, så vel som tidsskrift som er mer spesialisert på tegneseriesjangeren og på barnelitteratur. Flere av anmeldelsene diskutere ulike temaer fra bøkene, men jeg ønsker å belyse hovedtendensene som er relevante for min oppgave. For eksempel tar resepsjonen av *La skogen leve* opp mye av miljøtematikken, men jeg vil konsentrere meg om det som har betydning for min studie.

2.1 *Ti kniver i hjertet*

Ti kniver i hjertet har vunnet flere prisutmerkelse og har oppnådd betydelig anerkjennelse og popularitet blant norske litteraturkritikere og publikum. Sentrale temaer som den første forelskelsen, undersøkelsen av skeiv forelskelse, det visuelle og ungdomstiden utgjør aspekter ved tegneserieromanens innhold, og disse blir også diskutert av ulike litteraturkritikere. Når kulturjournalist Siss Vik anmeldte *Ti kniver i hjertet* i NRK, hyllet hun tegneserieromanen for på utmerket vis å beskrive romanen som «en nydelig bok om den første forelskelsen for aldersgruppen i limbo mellom barn og voksne» (Vik, 2020). Dette sitatet fra anmeldelsen ble plassert på forsiden av tegneserieromanen, sammen med andre markører, for å gi leseren en forståelse av bokens tema og kvalitet.

Periskops kritiker Aksel Kielland roser tegneserieromanen *Ti kniver i hjertet* med «en treffsikker og levende skildring av de forvirrende følelsene som bobler opp når den første forelskelsen melder seg – og av de ekstra nivåene av forvirring de som forelskes seg i en av samme kjønn kan oppleve» (Kielland, 2022). Dette perspektivet belyser ikke bare evne til å utforske følelsesmessige nyanser, men også betydningen av å reflektere over og normalisere ulike former for kjærlighet og identitet. Barnebokkritiker Karen Frøsland Nystøyl i Vårt Land trekker frem i sin anmeldelse at det er «en bok som berører. Energien på sidene,

fargebruk, utsnitt og variasjonen i uttrykk gjennom de ulike dagboksidene gir opplevelsen av øyeblikk som fryses» (Nystøyl, 2020). Videre kommenterer Nystøyl (2020) tegneserieromanens leservennlighet, med en enkelhet som gjør det lett å bli engasjert som leser i Dåsnes dagboksunivers, og den visuelle appellen til romanens, med harmonisk fargebruk og treffende ansiktsuttrykk hos de tegnede karakterene. Nystøyl (2020) poengterer også at tegneserieromanen utforsker barns følelser, spesielt følelsen av å forelske seg og dette aspektet anses å være relevant for barn i aldersgruppen 9-12 år. Til slutt konkluderer anmeldelsen med at dette er en lesverdig tegneserieroman, som anbefales for alle barn som føler seg klare for å utforske kjærlighetens irrganger (Nystøyl, 2020). Walter Wehus (2020) belyser også bruken av livlige illustrasjoner og tegneserieromanen sin utforming ved å påpeke i sin anmeldelse i *Empirix*: «det er umulig å ikke la seg rive med av de ulike dramaene som utspiller seg, og Dåsnes har en visuell stil som gjør at leseren faller like hodestups for boken som Tuva gjør for *Mariam*» (Wehus, 2020). Denne kommentaren fremhever den visuelle appellen og den følelsesmessige dybden som romanen skildrer, og gir innblikk i hvordan tegneserieromanen skaper en sterk forbindelse mellom leseren og hovedpersonen i hennes reise gjennom den første forelskelsen. Det viser at både Nystøyl (2020) og Wehus (2020) legger vekt på sammenhengen mellom den grafiske formen og innholdet i forhold til temaet forelskelse.

Historien om 12 år gamle Tuva har fanget oppmerksomheten til flere kritikere, og spesielt når det gjelder fremstillingen av forelskelse av samme kjønn. Foreningen !les, som inkluderte romanen i deres anbefalinger for ulike aldersgrupper med temaet «Folkehelse og livsmestring», beskrev tegneserieromanen som «intnst, nyansert og leken, og som får frem skeiv kjærlighet – akkurat som annen kjærlighet i overgangen mellom barndom og ungdom, er både vrien og helt naturlig» (Foreningen !les, 2020). *Empirix*s anmelder, Una Gjerde, innleder sin anmeldelse av *Ti kniver i hjertet* med å formulere:

Nå begynner det også å bli en god stund siden jeg var 12 år, og det er kanskje det første som slår meg i møte med Nora Dåsnes debutgivelse *Ti kniver i hjertet*. Ikke bare fordi jeg ikke husker så mye fra da jeg er tolv, men også fordi måten Dåsnes skildrer skeiv forelskelse tvilsomt ville gitt mening for 15 år siden (Gjerde, 2020).

Gjerde (2020) understreker at Dåsnes mestrer denne balansegangen på en utmerket måte, og derfor representerer *Ti kniver i hjertet* et nytt friskt tilskudd (Gjerde, 2020). I tillegg

fremhever Gjerde at «når man aktivt søker etter skeive fortellinger for barn og unge, blir man oppmerksom på at det slett ikke eksisterer så mange» (Gjerde, 2020). Dette understreker den manglende tilgjengeligheten av bøker som berører dette emnet, og dermed er det nødvendig med flere litterære verk som utforsker temaet om å være annerledes (Gjerde (2020). På samme måte uttrykker Vera Danielsen Lindbach (2023) i Periskop intensjonen om å normalisere skeive temaer i litteraturen fremfor å problematisere, i forbindelse med Skeivt kulturår 2022. Lindbach (2023) uttrykte en stor skuffelse da våren kom, og antallet utgivelser ikke reflekterte en spesiell satsing på skeiv tematikk, og mener det er en betydelig mulighet for å forbedre representasjonen av skeive temaer i barne- og ungdomslitteraturen. Hun fremhever viktigheten av å skape litteratur som er engasjerende og relevant for målgruppen og poengterer «Vi trenger ikke flere barnebøker som voksne liker, vi trenger barnebøker som barna liker» (Lindbach, 2023). I Solbladets anmeldelse skriver Tuva Gorset Kristoffersen i samhold med biblioteksjef Sylvi Moland Johansen og konsulent Hege Hopen, «viktig at man ikke bare leser bøker med karakter som lever et stereotypisk A4liv. Derfor har vi kommet med forslag til bøker hvor folk kan utvide horisonten» (Kristoffersen, 2023). De fremhever *Ti kniver i hjertet* som en tegneserieroman som utforsker karakterens reise for å finne sin egen identitet og lære hvordan man skal forholde seg til verden omkring dem. Samtidig er det viktig å understreke at denne tematikken ikke er begrenset til en bestemt seksuell orientering, men er relevant for alle (Kristoffersen, 2023).

Basert på resepsjonen av *Ti kniver i hjertet* er det enighet om at dette er en bok som tematiserer forelskelse, og har evne til å utforske og normalisere ulike former for kjærlighet og identitet. Anmeldelsene fremhever skildringen av følelsene knyttet til den første forelskelsen, samt betydningen av å reflektere over og akseptere skeiv kjærlighet. Samtidig påpekes den manglende tilgjengeligheten av slike bøker, noe som er interessant for min masteroppgave som påpeker at det er forsket påfallende lite på fremstillingen og utforskningen av forelskelse. Videre blir tegneserieromanens visuelle appell og evne til å engasjere leseren fremhevet, noe som gjør den til en viktig ressurs for barn i alderen 9-12 år. Anmeldelsene viser ikke bare at boken har fått positiv respons, men også at den har potensial til å påvirke samfunnets syn på temaer som den første forelskelsen og skeivhet i brytningstiden mellom barndom og ungdom.

2.2 *La skogen leve*

Selv om *La skogen leve* ikke har mottatt priser som *Ti kniver i hjertet*, har den likevel oppnådd oppmerksomhet i media. Resepsjonen av tegneserieromanen tar opp sentrale emner som klimakamp og aktivisme, brytningstiden fra barndom til ungdomstid og motstand mot autoriteter. Selv om klimakampen er hovedtemaet, blir og forelskelse, løftet frem som et sentralt tema av anmelderne. Anne Cathrine Straume skriver for NRK at *La skogen leve* bidrar til en viktig rolle i å vekke barn og ungdoms engasjement for miljøet og klimaendringer. I tillegg belyser hun at tegneserieromanen også utforsker temaet forelskelse, og beskriver at «En og annen gutt melder seg på: Forelskelse er nærmest obligatorisk i bøker for barn på terskelen til ungdomsskolen. Her er det ikke beklemmende, men fint» (Straume, 2022). Akkurat som Straume (2022) peker på, finnes det også her en historie om forelskelse, selv om hovedtematikken knytter seg til klimakamp. Det er denne forelskelsen og hvilken plass den får i tegneserieromanen, samt Baos motstand mot følelsene, jeg er interessert i å utforske i denne oppgaven.

Videre fremhever Straume (2022) betydningen av at barn føler seg sett og hørt, og hvordan tegneserieromanen inspirerer dem til å ønske å bli miljøaktivister selv. Hun reflekterer også over romanens innledende påstand om at «voksne skjønner ikke en dritt», og uttrykker sin skepsis til ideen om at det skal formidles en historie der voksne ikke forstår, mens barn viser handlingskraft (Straume, 2022). Til tross for hennes reservasjoner, anerkjenner Straume at tegneserieromanen sin fortelling utvikler seg over tid og mener likevel at boken fungerer til fordel for tegneserieskaperen Nora Dåsnes.

Denne tegneserien for barn maner til sivil ulydighet. Det er så jeg får lyst til å bli aktivist selv. Jeg løfter tommelen opp for en kraftfull tegneserieroman (...) Med *La skogen leve* viser Nora Dåsnes at mye er mulig, om fornuft og følelser får spille sammen (Straume, 2022).

Flere enn Straume (2022) understreker at *La skogen leve* appellerer til barn og unge gjennom sitt miljøvernematikk. VGs anmelder, Kristine Isaksen (2022), trekker frem at miljøvernematikk treffer blink, samtidig som temaene vennskap, musikk og forelskelse også blir utforsket (Isaksen, 2022). Videre poengterer Isaksen (2022) at tegneserieromanen skiller tydelig mellom hva karakterene sier og hva de egentlig føler. Hun mener at det som gjør romanen engasjerende, er den sterke følelsesmessige opplevelsen den gir gjennom historien.

Kulturjournalist Tomine Barstad Solvang roser tegneserieromanen i sin anmeldelse i *Empirix* og hun mener at det er flere grunner til å lese *La skogen leve*, hun legger spesielt vekt på måten Dåsnes skildrer det trygge og nære vennskapet mellom jentene (Solvang, 2022). Samtidig peker hun på et annet aspekt ved historien som er mer nøkternt og realistisk, den gjensidige avhengigheten vi har av hverandre når det gjelder å redusere klimagassutslippene. Solvang mener at Dåsnes formidler et optimistisk håp for fremtiden og tar barnas perspektiv seriøst (Solvang, 2022).

Aksel Kielland understreker i *Periskop* betydningen av at Dåsnes fletter inn historie og fakta om global oppvarming i *La skogen leve*. I tillegg anerkjenner han at tegneserieromanen henter inspirasjon fra historiske protestaksjoner, som for eksempel Alta-aksjonen, og trekke veksler på denne arven (Kielland, 2022). Ifølge hans vurdering oppleves ikke tegneserieromanen som klisjepreget eller gjennomsløst, men roser også tegneserien. Han beskriver den som en kombinasjon av naturalisme og karikatur, selv om tegningene er løse i streken (Kielland 2022). Fargeleggingen, ifølge Kielland, gir imidlertid sidene en mild og ufarlig fremtoning, og anerkjenner Dåsnes dyktighet som tegner. Videre påpeker han noen kritiske punkter ved tegneserieromanen. Han peker på at historien har en tendens til å avslutte positivt, der alle hindringer og nederlag er midlertidige. Gode intensjoner seirer tydelig, noe som kan oppfattes som forutsigbart og lite realistisk (Kielland, 2022):

Midtveis i fortellingen begynte jeg å spekulere i om det faktisk kanskje ikke ville gå Baos vei. At boken ikke handlet om å stå for det man tror på og ta opp kampen mot makta, men om å lære at man som barn ganger må akseptere at de voksne bestemmer og at man ikke kan gjøre annet enn å bære nag og vente til man selv kommer i posisjon. (Kielland, 2022).

Kielland (2022) er ikke den eneste som trekker frem kritiske perspektiver på tegneserieromanen. Politikerer Cecilie Lyngby uttrykker i et intervju med Tv2 at hun mener *La skogen leve* bør fjernes fra skolen. Videre påpeker hun at det er de voksnes ansvar å adressere klimakrisen, og ikke barn i grunnskolealder (Lyngby, 2023, sitert i Tvedt, 2023). Lyngby (2023) argumenterer for at romanen ikke formidler en tilstrekkelig nyansert fremstilling av virkeligheten (Lyngby, 2023, sitert i Tvedt, 2023). Kritikpunktene retter seg mot fremstillingen av Bao som en miljøforkjemper og de voksne sin rolle tilknyttet tematikken. Disse aspektene av diskusjonen legger til en ekstra dimensjon i vurderingen av romanens appell og innflytelse ut fra ulike aldersgruppers synspunkter. Mens Bao beskrives

som en entusiastisk og engasjert forsvarer av miljøet som virkelig ønsker å bevare skogen og unngå bygging av en parkeringsplass, har kritikken lagt vekt på Dåsnes valg av fremstillingen av barnas aksjoner. Lyngby (2023) utdyper at i denne fremstillingen, som for eksempel illustrasjonen som viser at Bao sparker i biler (Dåsnes, 2022, s.92), blir ansett som svært uakseptabelt. Her vises det at 9-12 åringer oppmuntres til å utføre hærverk og begå ulovlige handlinger. Denne anmeldelsen kan ses i sammenheng ved at det har blitt en debatt om hvorvidt tegneserieromanen oppmuntrer barn til visse atferd og diskusjon rundt sivil ulydighet. Bakgrunnen for diskusjonen var da Kronprinsparet mottok *La skogen leve* som 50-års gave fra Oslo kommune, og denne gaven besto av over tretusen eksemplarer av tegneserieromanen, distribuert som klassesett til barneskoler i Oslo (Velle, 2023).

Karen Frøslund Nystøyl trekker også frem kritikken om fremstillingen av de voksne i Vårt land. Nystøyl (2022) skriver at Dåsnes er kritisk til voksnes apatiske ansvarsfraskrivelse og hvordan noen er villige til å akseptere urettferdighet så lenge den ikke direkte berører dem selv. I tillegg påpekes utfordringene med å være barn i en protestsituasjon. Selv om barna er sterkt lojale mot saken, kan lojaliteten til familiemedlemmer hjemme være enda sterkere. Ikke alle barn holder ut i en slik situasjon, og det illustrer de komplekse dynamikkene og utfordringene som oppstår i en aktivistisk setting, spesielt når det gjelder å balansere personlig engasjement og lojalitet til familien (Nystøyl, 2022). Bokanmelder Guri Fjeldberg i Aftenposten fremhever videre at fortellingen om Bao ikke bare representerer en kamp for klimaet, men like mye en kamp mot følelsen av maktløshet (Fjeldberg, 2022).

Jo mindre de voksne lytter til barnas fornuft, desto mer logisk fremstår det at elevene til slutt tyr til sivil ulydighet. Det er sjeldent kost at barnebøker går inn for lovbrudd – desto mer befriende oppleves fortellingen (Fjeldberg, 2022).

Imidlertid påpeker Fjeldberg (2022) videre at tegneserieromanen ikke følger den typiske tilnærmingen til klimakampen. Ved å legge byrden på barna indikerer en bevissthet om tegneserieromanens målgruppe og dens potensial til å påvirke handling på et bredere samfunnsnivå. Samtidig er ikke hensikten med *La skogen leve* å presse leserne til handling ved å skape bekymring og dårlig samvittighet, men Dåsnes tar i stedet utgangspunkt i forståelsen av at de fleste barn allerede er bekymret, og at det er de voksne som bærer ansvaret for klimaet (Fjeldberg, 2022).

På en annen side, legger Dagsavisens anmelder Nisrin Maktabi - Barkouki (2023) frem et

motargument. Hun argumenter for at i stedet for å bekymre seg over de som leser *La skogen leve*, bør vi heller være bekymret for barn som ikke leser (Barkouki, 2023). Barkouki (2023) fremhever først og fremst at Oslo kommune ønsker å gi dette som en gave til en betydelig mengde barn, bør møtes med glede. Videre understreker hun viktigheten av at barn og unge engasjerer seg i lesingen av slike litterære verk.

Det er ikke første gang at barn gjør opprør mot de voksne i barnelitteraturen, tvert imot. At barn gjennom litteratur kan få mulighet til å erfare kulturer, konflikter og utfordringer langt utover det de erfarer i sine egne liv, er kanskje selve essensen i barne – og ungdomslitteraturen. Det er også forskningen med på å underbygge (...) Det vi har grunnlagt for å si er at litteraturen inviterer leseren til både selvrefleksjon og kritisk tenking (Barkouki, 2023).

Barkouki (2023) understreker viktigheten av å tilby variert og utfordrende litteratur til barn og unge. Lesingen av slike verk gir ikke bare underholdning, men også muligheten til å utforske komplekse temaer og utvikle en dypere forståelse av verden rundt seg. Dermed bidrar litteraturen til å forme unge lesere til å reflektere og bli kritiske individer som er rustet til å møte de utfordringene de står ovenfor. Resepsjonen tar opp både de positive og negative aspektene ved tegneserieromanen, og reflekterer over hvordan den påvirker leserens syn på verden. I forhold til at resepsjonen av *La skogen leve* peker på at Bao er i opposisjon til de voksne på grunn av naturvernsaken, ønsker jeg å utforske om kanskje frustrasjonen hennes med de voksne også kan være relevant for å forstå Baos motstand mot alt som har med forelskelse å gjøre.

2.3 Tidligere forskning på tegneserieromanene

Selv om Dåsnes sine tegneserieromaner er relativt nye, har det allerede blitt gjennomført vitenskapelige studier på *Ti kniver i hjertet*. I denne forskningen kan man se et fokus på tegneserieromanens fremstilling og utforskning av seksualitet, kjønn og identitet. Nora Christiansen (2023) ser i sin masteroppgave på hvordan kjønn tematiseres i tegneserieromanen i et skeivt teoretisk perspektiv, og argumenter for økt oppmerksomhet på skeiv tematikk i det tverrfaglige temaet «Folkehelse og livsmestring». Hun beskriver romanen der «den skeive tematikken går ikke nødvendigvis inn for å være en stor «komme ut av skapet- historie», men fokuserer heller på hvor fint og forvirrende den første kjærligheten kan

føles» (s.35). Basert på dette vil jeg undersøke hvordan Tuva i *Ti kniver i hjertet* søker svar på spørsmål om sin egen seksuelle identitet gjennom personlige refleksjoner, samt hvordan den skeive forelskelsen fremstilles.

Linn Elisabeth Borge Thøgersens masteroppgave (2023) analyserer de mest utlånte bøkene ved Deichman, med fokus på likheter og forskjeller på hvordan bøkene fremstiller kjønn og stereotypiske kjønnsroller. Selv om oppgaven ikke direkte analyserer *Ti kniver i hjertet*, er litteraturkritikken til barnebøker med skeive protagonister relevant for min studie. I tillegg har masteroppgaven til Emma Aleksandersen (2023) utforsket hvordan seksualitet og identitet blir fremstilt i ungdomslitteratur, og hvordan skeiv teori kan bidra til å problematisere sammenhengen mellom begjær og identitetens kontinuitet. Denne forskningen er relevant for mitt prosjekt siden den utforsker temaer knyttet til identitet og seksualitet. Gjennom å se på hvordan disse elementene blir behandlet i ungdomslitteratur, kan jeg få bredere innsikt i de ulike aspektene som påvirker karakterens opplevelse av kjærlighet og tilhørighet.

I forskningsartikkelen «Å ta bolig i seg selv – en lesning av Nora Dåsnes grafiske roman *Ti kniver i hjertet*», analyserer Camilla Häbler og Marion Elisenberg (2023) tegneserieromanen og dens identitetstematikk for unge lesere der forskningen gir innsikt i hvordan romanens formspråk og tematikk blir presentert og tolket. De vektlegger hvordan både det visuelle og det verbale aspektet av tegneserieromanen bidrar til å formidle identitetstematikk for unge lesere (s. 4). Deres lesning av romanen søker å belyse hvordan disse ulike uttrykksmåtene danner en helhetlig fortelling, der elementer som vennskap, forelskelse og konflikter er nært knyttet til hverandre. De påpeker også at «Dåsnes roman har tett sammenheng mellom form og innhold. Den grafiske romanen både viser og forteller sin historie. Det innebærer at formen er innholdet og innholdet er formen» (Häbler & Elisenberg, 2023, s. 1). I mitt eget prosjekt søker jeg å utforske lignende aspekter ved tegneserieromanen, spesielt i forhold til hvordan det visuelle og verbale samspiller for å formidle historien og utforske den første forelskelsen. Nina Goga (2023) utforsker i sin forskningsartikkel om «realisering av barns rettigheter i bøker nominert til Bokslukerprisen 2021/2022». Hun fremhever viktigheten av å forstå barns stemme og handlingsmuligheter, og måler de ti bøkene opp mot Barnekonvensjonen. Blant disse bøkene er *Ti kniver i hjertet*, der Goga (2023) legger vekt på temaer som diskriminering og myndiggjøring knyttet til seksuell orientering. Hun peker på hvordan tegneserieromanen viser forskjellige voksenroller når det gjelder barnekarakterens rettigheter, spesielt med tanke på ikke – diskriminering knyttet til kultur, språk og seksuell orientering. Dette er relevant for min studie, da jeg undersøker hvordan hovedkarakteren Tuva oppdager og aksepterer sin

forelskelse, og hvordan hun opplever det med å være skeiv.

Forskningen som er blitt gjort rundt temaene i *Ti kniver i hjertet* og lignende litteratur utforsker flere sentrale områder. Disse inkluderer hvordan skeive temaer som seksualitet, identitet og kjønn blir behandlet og integrert i barne- og ungdomslitteratur. Videre undersøker forskningen hvordan disse temaene påvirker karakterens utvikling og fortelling, samt hvordan lesere tolker slike tekster. Selv om ikke all forskning er fullstendig her, gir den likevel et bredt bilde av hvordan litteraturen reflekterer og påvirker oppfatninger av identitet, kjønn og seksualitet. Ved å inkludere tidligere forskning kan jeg velge ut og kombinere det som er mest relevant for å støtte mine egne analyser og funn. På den ene siden kan forskningen være relevant for min videre diskusjon av *Ti kniver i hjertet*, da den kan gi et bredere perspektiv og bidra til å belyse ulike temaer og aspekter ved tegneserieromanen. På en annen side er det interessant å merke seg at ingen tidligere studier ser ut til å ha spesifikt undersøkt fremstillingen av den første forelskelsen i *Ti kniver i hjertet*. Når det gjelder forskning på *La skogen leve*, finnes det ingen publisert forskning grunn av tegneserieromanens nylige utgivelse i 2022. Min masteroppgave gir meg imidlertid muligheter for hva jeg ønsker å analysere, og åpner opp for utforskningen av et nytt område innenfor barne- og ungdomslitteratur. Det blir derfor interessant å undersøke begge tegneserieromanene og utforske hvordan den første forelskelsen blir fremstilt i dem.

3. Teori og metode

I dette kapittelet vil jeg presentere det teoretiske rammeverket som skal brukes for å analysere tegneserieromanene. Først vil jeg utforske temaet forelskelse, og belyse både det heteronormative og skeive perspektivet som har en naturlig kobling til forelskelse og til de aktuelle bøkene i dette prosjektet. Videre vil jeg se nærmere på ungdomslitteratur, deretter vil jeg ta opp temaet identitet, som er sentralt innenfor dette sjangerområdet. Til slutt vil jeg presentere min metodiske tilnærming i dette prosjektet. Dette inkluderer en forståelse av narrativ teori og det grafiske uttrykket i tegneserier, som begge er viktige for min tilnærming til nærlesing og tolkning av tegneserieromanene.

3.1 Forelskelse

Slik jeg forstår forelskelse er den en spennende følelse man opplever når man blir betatt av noen, mens kjærlighet er den dype og varige følelsen av respekt, omsorg og forpliktelse man føler overfor den personen over tid. Francesco Alberoni, en italiensk sosiolog kjent for sin forskning på kjærlighet og forelskelse, tar for seg dette temaet i en av sine fire kjente bøker, *Eg elsker deg* (1997). Alberonis tilnærming til forelskelse innebærer ikke bruk av empiriske studier, men baserer seg på sosiologiske refleksjoner om ulike former for kjærlighet. Han trekker frem eksempler fra litteratur, film og virkeligheten. Alberoni (1997) beskriver forelskelse som en fødselstilstand der to personer beveger seg mot hverandre, og markerer begynnelsen på noe nytt og betydningsfullt. Og i denne perioden er typiske kjennetegn på forelskelse hjertebank, høy energi, følelse av lykke og en sterk tiltrekning rettet mot den personen (Alberoni, 1997, s. 303). Han påpeker viktigheten av symbolsk tolkning i øyeblikket av forelskelse, som fungerer som en inngang mot fremtiden og representerer nye muligheter og utfordringer (s.42). Ifølge Alberoni (1997) opplever man forelskelse når man er åpen for forandring og søker etter ny livskraft for å utforske nye aspekter av livet. Dette innebærer å utforske en verden som man ikke tidligere har erfart og denne endringen skjer når man har en indre drivkraft til å begynne en ny fase i livet (s. 33). Alberoni. (1997, s. 35) presiserer også at når man opplever at man er forelsket, utvikler vi følelser for en annen person når vi er trygge på at våre følelser blir gjensidig bevart (s. 36).

I tillegg skriver Alberoni (1997) at forelskelse også kan begynne fra et vennskap:

I det forferdelege lynnedslaget kjenner ikkje de to forelska kvarandre. Dei er to ukjende som er fengsla av si eiga draging og sin eigen ulikskap, og dei veit i røynda ikkje noko om den andre. Medan i forelskinga som veks fram av vennskapen, finst det alt ei draging og eit solid grunnlag av tillit, respekt, tiltru (Alberoni, 1997, s. 58).

Dette illustrerer hvordan romantiske følelser kan vokse frem selv i et langvarig vennskap, noe som kan være overraskende og uventet. Det er et fenomen der den ene parten i vennskapet plutselig opplever nye følelser for den andre, noe som kanskje ikke var forventet eller vurdert som en mulighet. Forelskelsen oppstår dermed spontant og uten forvarsel, og kommer ut fra sine indre følelser og ønsker. Det er et overraskende øyeblikk når vennen, som man trodde man kjente godt, plutselig viser seg å være annerledes og mer fascinerende og vekker en unik interesse (Alberoni, 1997, s.59). Dette henger sammen med at forelskelse tar tid og utvikler seg gradvis. Etter hvert som man blir bedre kjent og oppdager nye sider ved hverandre, kan følelser også begynne å vokse frem. Det er vanlig at bare en person utvikler følelser først, mens den andre muligens ikke har oppdaget det ennå eller er klar for det. I denne prosessen, som utfolder seg over tid, prøver den forelskede å vekke kjærligheten hos den andre personen. Målet er å skape nysgjerrighet hos den andre slik at de også innser at de er forelsket i den personen (Alberoni, 1997, s. 187-188).

Forelskelse og kjærlighet er relaterte begreper, men de representerer likevel visse følelsesmessige kjennetegn som kan oppnå i prosessen med å bli forelsket. I lys av den presenterte teorien, er det interessant for min oppgave å utforske hvordan skjønnlitterære tekster utforsker og fremstiller at forelskelse kan utvikle seg i ulike situasjoner. I *Ti kniver i hjertet* opplever hovedkarakteren en rask forelskelse i en ny person, drevet av felles interesser. Mens i *La skogen leve* utvikler det seg en forelskelse gjennom et etablert vennskap. Dette åpner opp for en utforskning av hvordan ulike dynamikker påvirker romantiske følelser hos karakterene i de ulike bøkene, og forståelsen av hvordan forelskelse utvikler seg fra ulike utgangspunkt. Det er også interessant å undersøke hvordan dette kobles til temaer som personlig utvikling, identitet og seksualitet i brytningstiden mellom barndom til ungdom.

3.1.1 Heteronormativitet

Grunnen til at jeg vil presentere begrepet heteronormativitet her, knytter seg til Tuvas oppdagelse og akseptering av sin egen forelskelse i *Ti kniver i hjertet*. Samtidig representerer dette også en oppdagelse og aksept av hennes egen seksuell orientering. Begrepet

heteronormativitet har sin opprinnelse i skeiv teori, og beskriver en sosial norm om å se på heteroseksualitet som den normale og akseptable måten å være på når det kommer til seksualitet og forhold (Almås et al., 2021). Det betyr at heteroseksualitet anses som normen for både seksuell orientering og kjønnsidentitet. Arne Backer Grønningsæter, Hans Wiggo Kristiansen og Bjørn R. Lescher-Nuland (2013) gir en beskrivelse av begrepet som:

Sosiale prosesser som gjør heteroseksualitet til det som er normalt, riktig og naturlig, mens andre seksuelle orienteringer defineres som unormale, annerledes og unaturlige. Litt forenklet sagt betyr at heterofil livsstil tas for gitt når mennesker møtes, og at det er underforstått blir sett på som mer positivt å være hetero enn homofil eller bifil (s. 16).

Med andre ord antyder heteronormativitet at heteroseksualitet anses som standarden hvis ingen annen seksuell orientering blir nevnt. Dette skaper et miljø der normen forventer at heteroseksualitet er den eneste aksepterte formen for kjærlighet, forhold og identitet. I tillegg til forventingen om å like personer av det motsatte kjønn, forventer det også at man identifisere seg med det kjønn man ble født som (Jegerstedt, 2008, s. 75). Dette innebærer at mennesker som identifiserer seg med andre seksuelle orienteringer eller kjønnsidentitet enn det heteronormative idealet, kan møte på utfordringer og motstand i samfunnet (Grønningsæter et al., 2013, s. 41). For eksempel kan samfunnet automatisk anta at mennesker er heteroseksuelle med mindre de selv opplyser noe annet, eller at et parforhold alltid består av en mann og kvinne med den underliggende antakelsen om at dette er den «riktige» måten å leve sammen på. Sigrun Saur Stiklestad (2006) undersøker hvordan heteronormativiteten kommer til uttrykk i samfunnet, og understreker at «de heteronormative forventningene ligger til grunn i vår kultur. I tillegg viser det hvordan den homofile delen av befolkningen internaliserer og er preget av samfunnets heteronormative føringer» (s. 95).

Heteronormativitet påvirker hvordan folk ser på seg selv, spesielt de som ikke passer inn i den «vanlige» normen. Dermed er ikke nødvendigvis heteronormativitet negativitet i seg selv, men det kan være problematisk fordi det ekskluderer personer som ikke passer inn i den tradisjonelle oppfatningen (Almås, 2004, s. 82). Å være bevisst på heteronormativitet innebærer å utfordre og endre disse antakelsene og normene for å skape et mer inkluderende samfunn for alle. En kjent teoretiker innenfor dette feltet er Judith Butler, som utga boken *Gender Trouble* i 1990 (Jegerstedt, 2008, s. 74). Ifølge Kari Jegerstedt (2008) er Butler en av de mest diskuterte blant alle feministiske kjønnssteoretikere (s. 74). Butler belyser og utfordrer

det heteronormative perspektivet ved å undersøke hvordan samfunnet konstruerer og opprettholder normer knyttet til kjønn og seksualiteten. Hun undersøker også hvordan disse normene kan være undertrykkene for enkeltpersoner som ikke passer inn i det heteronormative rammen (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 290). I en heteronormativ tankegang forventes det at det kun eksisterer to kjønn: mann og kvinne. Det innebærer at samfunnet forventer at kvinner oppfører seg og uttrykker seg på en bestemt måte som feminine, og at menn gjør det samme på en maskulin måte. Butler utfordrer ideen om dette og argumenterer for at disse forventingene ikke er naturlige eller fast, men heller konstruert og opprettholdt gjennom sosiale normer og praksiser (Jegerstedt, 2008, s. 79).

3.1.2 Seksuell orientering

Hvilke personer vi forelskes oss i, føler seksuell tiltrekning til og ønsker å etablere parforhold med, er betegnet som seksuell orientering (Utdanningsdirektoratet, 2022). Tidligere ble begrepet seksuell *legning* brukt, men det ble kritisert for å kun fokusere på biologiske egenskaper (Almås, 2004, s. 64). Nå bruker vi i stedet begrepet seksuell orientering, da det tar hensyn til flere aspekter av en persons følelser, tiltrekning og valg av partnere. Vi kan bli forelsket i personer av samme kjønn, motsatt kjønn eller begge deler. De vanligste seksuelle orienteringene innenfor kjønnsidentitet er bifil, heterofil, homofil og panfil (Utdanningsdirektoratet, 2022). Et paraplybegrep for disse er å være skeiv.

Begrepet skeiv, oversatt fra det engelsket begrepet «queer», representerer en kritisk tilnærming til studiet av kjønn og seksualitet, som søker å utfordre og belyse de etablerte forestillingene som dominerer i samfunnet. Den søker å skape et rom for å utforske og feire mangfoldet i kjønn og seksualitet, å anerkjenne og støtte ulike utfordringer med identiteter og erfaringer (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 289). Et av de sentrale aspektene ved queer teori er å utfordre og kritisere tanken om at kjønn og seksualitet kun eksisterer i binære former, samt motvirke essentialistiske oppfatninger om disse temaene. Det inkluderer også å problematisere stereotypiske fremstillinger av homofile og lesbiske (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 290). Samtidig utfordrer queer, «skeiv», slike stereotyper ved å problematisere og kritisere de etablerte normene og forventingene knyttet til kjønn og seksualitet. Det er viktig å bemerke seg at skeiv teori ikke bare fokuserer på å kritisere etablerte forestillinger, men også på å fremme mangfold og inkludering (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 292).

I ungdomsårene utforsker barn og unge ikke bare sin personlige identitet, men også sin seksuelle orientering- altså hvilke kjønn de føler seg tiltrukket av og hvordan de ser seg selv i forhold til det seksuelle (Utdanningsdirektoratet 2022). Tatjana Kielland Samoiloj og Per Esben Myren- Svelstad (2020) påpeker i boken sin, *Kritisk teori i litteraturundervisning*, at «homofili er et viktig tema i ungdomslitteraturen, og det er ofte i de tidlige tenårene at de fleste blir bevisst på sin seksuelle orientering» (s. 66). Når jeg bruker begrepet seksuell identitet, referer jeg til seksuell orientering. Jeg vil også adressere forholdet mellom seksualitet og identitet. Siden seksualitet er tett knyttet til identitet i *Ti kniver i hjertet*, vil jeg gjennom analysen utforske dette forholdet nærmere. Spesielt vil jeg forklare hvordan seksuell identitet utfolder seg, i relasjon til den første forelskelsen til hovedkarakteren i tegneserieromanen, som er en del av hennes skeive erfaring.

3.2 Ungdomslitteratur

Ungdomslitteratur er bøker som er skrevet for målgruppen ungdom, tilpasset deres interesser, uten å være begrenset til en bestemt sjanger. Denne typen litteratur oppsto på 1970-tallet og har utviklet seg mye siden den gang (Larsen, 2022a, s. 130). Opprinnelig handlet ungdomslitteraturen om å utfordre tradisjonelle sosiale normer, inspirert av feministiske og kritiske kulturbevegelser, med hensikt å skildre virkelige og troverdige situasjoner, og ønsket å ta opp aktuelle problemer i ungdommens liv, sett i en samfunnsmessig sammenheng (Slettan, 2020, s. 22). Ungdommene ble ofte vist på en enkel og idealisert måte i bøkene, og karakterene hadde alltid en jevn utvikling uten mye problemer, mot en tilstand der alt var rolig og harmonisk (Larsen, 2022a, s. 131).

I dagens ungdomslitteratur blir det stadig lagt vekt på å utforske den virkelige og ofte kaotiske opplevelsen av å være ung, det vil si å være et sted mellom barn og voksen. Denne typen litteratur reflekterer ungdommers virkelighet og formidler historiene fra et ungdomsperspektiv (Slettan, 2020, s. 17). Det betyr at den anerkjenner og inkluderer mangfoldet av identiteter, erfaringer og utfordringer ungdommer kan stå overfor (Larsen, 2022a, s.130). I slike bøker følger vi karakterens indre reise når de må ta valg, håndtere tvil og møter utfordringer, og hvem de ønsker å bli (Larsen, 2022a, s.131). Leserne kan relatere seg til karakterene i bøkene og sammenligne sine egne erfaringer og verdier med de som fremstilles i litteraturen. Mitt prosjekt tar for seg den første forelskelsen, og i *Ti kniver i hjertet* møter vi på Tuva, som lengter etter å oppleve forelskelse, mens i *La skogen leve* møter vi Bao, som motsetter seg

tanken på å bli forelsket. Begge karakterene befinner seg midt i brytningstiden mellom barndom og ungdomstid, og de utforsker den første forelskelsen mens de prøver å forstå seg selv. Ungdomslitteraturen fungerer dermed ikke bare som underholdning, men som et verktøy for selvutforskning og utvikling av moralsk forståelse (Slettan, 2020, s. 17). Av den grunn fremstår temaet identitet i ungdomslitteraturen relevant og sentralt.

3.2.1 Identitet i ungdomslitteraturen

I ungdomsårene står spørsmålet «hvem er jeg?» sentralt når man utforsker sin egen identitet. Dette innebærer å lære om seg selv og utforske hvem man ønsker å bli, samtidig som man takler ulike utfordringer som gjør at man blir mer bevisst på hvem man vil bli. Identitet omfatter flere aspekter av livet, som for eksempel seksuell orientering, personlige interesser og verdier (Tetzchner, 2024). I tillegg er identitet nært knyttet til modenhet der man har en oppfatning av seg selv og andre, og påvirket av interesser og mål som bidrar til modenheten. Modenhet kan også påvirke hvordan man håndtere motgang og tar avgjørelser i livet.

Solbjørg Tormodsdotter Nes og Svein Slettan (2020) påpeker i boken *Ungdomslitteratur – ei innføring* at identitetssøking er hovedtematikk i ungdomslitteratur. Den utforsker prosessen med at identitetsdannelsen utfolder seg i ungdomsromaner generelt, og skildringen av ungdomsliv i samtidsrealistiske ungdomsromaner søker ofte å gjenspeile ungdommens virkelige erfaringer så nøyaktig som mulig (s. 39). På den ene siden er en identitetsforståelse som ikke er statisk, men i stadig endring og utforskning. På den andre siden kan identiteten også bli fremstilt som mer fast og definert gjennom en kronologisk handlingslinje, som gir inntrykk av en gradvis utvikling av identitet over tid. Det viser at ungdomstiden ofte oppleves som en periode med usikkerhet og utforskning, der ungdommen prøver ulike roller og identiteter før de finner sin egen (Slettan & Nes, 2020, s. 38). Dette kan knyttes til ungdomstidens kontinuerlige prosess med å definere seg selv i lys av indre og ytre påvirkninger. I tråd med mitt prosjekt har begge tegneserieromanene to jenter som går gjennom en prosess med å finne seg selv og forstå seg selv. Hovedpersonene utforsker sin første forelskelse samtidig som de beveger seg gjennom prosessen med å vokse opp og modne. Handlingene i disse bøkene illustrerer ikke bare deres reise mot å forstå og akseptere sin egen identitet, men også deres håndtering av de utfordringene og usikkerhetene som følger med ungdomstiden.

Åsfrid Svensen (2001) understreker viktigheten av å utforske identitet i ungdomslitteratur, og argumenter for nødvendigheten av å skildre ungdommene som åpne og engasjerte for å forstå ungdommens følelser og erfaringer (s. 203). Disse historiene fungerer som byggesteiner for identitetsutvikling og bidrar til en «forståelse av individets livshistorie som en tekst, en konstruksjon, et byggverk, der subjektive tolkninger skaper sammenheng og mening» (Svensen, 2001, s. 220). I ungdomslitteraturen beskriver Svensen (2001) ofte et *identitetsbyggende handlingsforløp*, hvor hovedkarakteren gjennomgår en prosess med å finne sin identitet og møter på konflikter, utfordringer eller blir satt på prøve for å finne seg selv (s. 207). I tillegg blir hovedpersonene ofte fremstilt som uavhengige og handlekraftige, og tar ofte ansvar for sine egne handlinger (Ørjasæter, 2018, s. 31). I lys av dette, presenterer Svensen (2002) to sentrale spenningselementer som ofte finnes i ungdomslitteraturen: konflikt og fare (s. 113). Disse elementene reflekter ungdommers egne opplevelser og vanskeligheter, både internt i form av indre konflikter og eksternt i form av konflikter med venner, familie eller samfunnet generelt. Ved å utforske disse på en realistisk måte, hjelper bøkene med å forstå og håndtere sine egne følelser.

Dette handlingsforløpet fører til utvikling og modning mot en mer eller mindre etablert identitet som hovedpersonen tar med seg inn i voksen livet (Svensen, 2001, s. 207). Handlingsforløpet blir en identitetsprosess som enten er gjennom individuelle valg eller under kulturell påvirkning fra omgivelsene. I tillegg påpeker også Svensen (2001) at moderne barne- og ungdomslitteratur er mer kompleks i strukturen. Det betyr at historiene har flere ting som skjer samtidig, tilbakeblikk og andre måter å fortelle på som gjør teksten både spennende og realistiske (s. 208). På den måten blir identitetsdannelse og selvbevissthet et viktig bidrag for å fremme empati, forståelse og selvrefleksjon blant unge lesere, samtidig som den anerkjenner den reisen hver ungdom går gjennom mot å definere sin egen identitet (Slettan, 2020, s. 32).

Identitetsutforskningen i ungdomstiden belyser hverandre. Ungdomslitteraturen har gjennomgått en utvikling fra å utfordre tradisjonelle forestillinger til å fokusere på utforskningen av identitet. Tidligere ble karakterene ofte skildret på en enkel måte, uten store utfordringer (Slettan, 2020, s. 20). I dag utforsker ungdomslitteraturen identitet gjennom karakterens indre liv og følelsesmessige reiser. Identitet kobles til spørsmålet «hvem er jeg» og det å vokse opp, samt de utfordringene man står overfor i brytningstiden mellom barn og ungdom. Ungdommer kan møte på ulike utfordringer, for eksempel den første forelskelsen, som både Bao og Tuva opplever i begge bøkene. Dette bringer med seg nye og ukjente

følelser, og påvirker dem som person. Gjennom å utforske karakterens tanker og følelser, gir ungdomslitteraturen leseren et innblikk i en verden av selvoppdagelse og selvbevissthet. Dette bidrar til å skape historier som føles realistiske og berører leseren. I denne perioden kan det også oppstå identitetskrise, der man balanserer mellom å ta valg og å finne sin egen identitet (Krange & Øia, 2005, s. 55).

3.3 Metode

3.3.1 Litterær analyse

I undersøkelsen av fremstillingen av den første forelskelsen i *Ti kniver i hjertet* (2020) og *La skogen leve* (2022), har jeg benyttet meg av litterær analyse som metode. Når man skal lese og studere litteratur, er det sentralt å reflektere over hvilke aspekter ved bøkene det er ønskelig å undersøke nærmere. Dette skyldes at litterær analyse innebærer å avdekke detaljer, identifisere virkemidler og utforske strukturer i teksten for å forstå deres funksjon og betydning i helheten (Kallestad & Røskeland, 2020, s. 45). Med andre ord må alle tolkninger, analyser og påstander om teksten være basert på en nøye undersøkelse av tekstens innhold, struktur og virkemidler. Per Thomas Andersen, Gitte Mose og Thorstein Norheim skriver følgende i boken *Litterær analyse. En innføring*:

En litteraturvitenskapelig analyse består kort sagt i å begrunne vår teksttolkning. Analysen kan dermed sies å være en *artikulert* tolkning. Hensikten er ikke bare å formidle teksttolkningen, men også å formulere hvilke forutsetninger den hviler på, *hvorfor* og *hvordan* vi leser som vi gjør (2012, s. 18).

Metoden som blir brukt i denne studien er nærlesing, en tekstorientert tilnærming til litterær analyse, som tar sikte på å oppnå en mer inngående forståelse av den litterære teksten. Åse Høyvoll Kallestad og Marianne Røskeland (2020) presiserer at når man nærleser en tekst skal «utvalgte sitater og tekststeder kommenteres underveis i analysen, for å sikre at påstander om den litterære teksten har belegg i den. Alt som sies om den litterære teksten, må med andre ord begrunnes i analyse av den» (s. 48). I tråd med Kallestad og Røskeland (2020, s. 48), vektlegger jeg betydningen av å sikre at mine tolkninger av tekstene må støttes av tekstene selv. Innenfor nærlesingen av teksten finnes det to hovedtilnærminger: tekstintern og tekstekstern. Mens den teksteksterne tilnærmingen studerer konteksten, leseren eller forfatteren, fokuserer den tekstinterne tilnærmingen på den skjønnlitterære teksten i seg selv,

som innebærer elementer som språk, sjanger, plott, motiv og tema (Andersen et al., 2012, s. 19). Ettersom mitt prosjekt har et spesifikt fokus på den litterære teksten, vil hovedsakelig den tekstinterne tilnærmingen bli brukt, særlig med tanke på temaet forelskelse.

En litterær analyse handler ikke bare om å beskrive, men også om å tolke og velge ut relevante elementer som avgrenses til oppgaven. Det innebærer å utforske spørsmål og problemstillinger som teksten fremstiller og trekke inn teori som kan belyse analysen (Andersen et.al., 2012, s. 22-23). Av den grunn innebar analysen i denne oppgaven en nærlesing av bøkene med vekt på tegneseriens samspill mellom det verbalspråklige og de visuelle elementer, samt fokus på det narrative. Tegneserieromanene jeg har valgt, tar opp ulike temaer; *La skogen leve* har miljøvern som hovedtema, men likevel spiller møtet med forelskelsen en sentral rolle i denne romanen, mens *Ti kniver i hjertet* vektlegger den første forelskelsen. Analysen av *Ti kniver i hjertet* har fått større omfang, fordi hovedtema i tegneserieromanen er forelskelse. I tillegg møter vi flere av de samme karakterene, da *La skogen leve* er oppfølgerromanen til *Ti kniver i hjertet*. Dermed formidler bøkene temaene på ulike måter og er forskjellig i sin fremstilling. Dette var utgangspunktet for analysen, hvor jeg utforsket fremstillingen av temaet første forelskelse, både i likhet og ulikhet. Analysen er strukturert i to deler, hvor hver del tar for seg én av bøkene. I tillegg trakk jeg sammenligninger der det var hensiktsmessig, spesielt med tanke på fremstillingen av forelskelse og karakteren Bao. Dette var av særlig betydning da Baos motstand mot forelskelse ble synlig i begge verkene. I min lesing la jeg vekt på skildringen av forelskelse, og jeg studerte også enkelte relevante oppslag og tolket disse i sammenheng med hvordan de kastet lys over historiens framstilling av forelskelse.

Før jeg går videre til å utforske tegneseriens samspill mellom verbaltekst og visuelle elementer og narrativ teori som er en del av metoden min, vil jeg nevne kort om forskjeller i sidetall og nummering i bøkene. Tegneserieromanene inneholder en rekke ulike elementer, som illustrasjoner, tegneserieruter som går over flere sider og oppslag som strekker seg over to sider. I bildeforskningen er det vanlig å snakke om oppslag, som referer til begge sidene av en side. Imidlertid er det verdt å merke seg at i *Ti kniver i hjertet* er ikke alle illustrasjonene paginert, og noen strekker seg heller ikke over begge sidene. Derfor har jeg valgt å nummere sidene på tilsvarende måte som i *La skogen leve* for å gjøre analysen og henvisningen mer strukturert. Jeg har kun inkludert sidenummeret der handlingen starter, og vil referere til sidetall, og ikke til oppslag. Dette kan noen ganger påvirke måten teksten leses på, som for eksempel sidevending.

3.3.2 Tegneserieroman

Når jeg undersøker hvordan tegneserieromanene utforsker den første forelskelsen, vil det være sentralt å kommentere noen sider ved tegneseriens grafiske uttrykk her i metodekapittelet. Dette er fordi samspeilet mellom det verbalspråklige og det visuelle ligger til grunn for det jeg vektlegger i nærlesingen min, som er avgjørende for hvordan jeg leser og tolker de litterære tekstene. Begrepene *tegneserie*, *bildebok* og *grafisk roman* blir ofte brukt om hverandre, men de deler et sentralt kjennetegn; de er alle former for litteratur som benytter seg av tegninger, trykk eller skrift for å formidle betydningen i tekstene, spesielt gjennom bruk av bilder (Warberg, 2022, s. 215). Selv om *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve* tilhører den grafiske romansjangeren, valgte jeg å bruke begrepet tegneserieroman gjennom hele oppgaven, da det ofte betraktes som det samme som en grafisk roman.

Ifølge *Litteraturvitenskapelig leksikon* er tegneserier en form for medium som viser rekker av bilder som skildrer et hendelsesforløp, et tema eller en situasjon. Mens en tegneserieroman utgjør en langstrakt episk fortelling i form av tegneserier, vanligvis et mindre format og en betydelig mengde sider (Lothe et al., 2007, s. 226). Tegneserieromaner er sammensatte tekster som benytter ulike modaliteter, som bildetekst, verbaltekst, tegneserievirkemidler og tenke- og snakkebobler for å fortelle historien (Hamm, 2023, s. 108). Tegneserieromaner har ofte flere illustrasjoner på samme side, vanligvis delt inn i ruter. Dette skyldes at når man leser en tegneserie, må man kontinuerlig konstruere sammenhenger mellom hver enkelt rute, samtidig som man tar inn helheten i sideoppsettet (Warberg, 2022, s. 227). Disse avgrensingene bidrar til å tydeliggjøre sjangeren og dens særegenheter i den analysen som følger, og utgjør en selvstendig teksttype med egne formkategorier (Warberg, 2022, s. 225).

Sentral i studiet av tegneserier er den amerikanske tegneserieforskeren Scott McCloud, som definerer tegneserier som «tegn og andre bilder plassert om side i bevisst rekkefølge, med den hensikt i å formidle informasjon og/ eller fremkalle en estetisk reaksjon hos leseren» (McCloud, 1993/2016, s. 17). I tillegg legger tegneserieeksperten Morten Harper (1997) til hvordan leseren er aktivt involvert i å skape sammenheng mellom de ulike delene av tegneserien og hvordan skaperen kan styre historiens fremdrift ved å utnytte de tomme rommene mellom rutene (s. 47). Ord og bilde fungerer som to kommunikasjonsverktøy gjennom tegneserier (McCloud, 1993/2016, s. 160). De fleste tegneserier inneholder både verbaltekt og illustrasjoner, men det finnes også eksempler som kun består av illustrasjoner uten verbaltekt. Dette gjelder blant annet de helsides oppslagene i begge bøkene, og jeg vil

komme tilbake til dette for å vise denne formen for sammensetninger. McCloud (1993/2016) skriver også om hvordan sanser og følelser kan fremstilles i tegneserier gjennom det han kaller «metaforersymboler» (s. 136). Disse symbolene kan variere fra strektegninger til snakkebobler. Verbalteksten i tegneserier er typisk plassert innenfor karakteristiske snakkebobler, men den kan også vises under eller over illustrasjonene. Innenfor disse snakkeboblene finner vi også visuelle symboler som har evnen til å formidle det ikke – verbale og beskrive følelsene og sansene i tegningen (McCloud, 1993/2016, s. 142-143).

McCloud (1993/2016) påpeker at i verden av tegneserier er det en rekke måter ord og bilder kan kombineres på for å formidle historier. Han beskriver syv ulike kombinasjoner av ord og bilde i tegneserier som brukes til å formidle en sammenhengende tankegang (s. 160). Den vanligste av disse er den «gjensidige avhengige» kombinasjonen, der ord og bilder jobber sammen for å formidle en ide på en måte som hver for seg ikke kunne vært like gode (McCloud, 1993/2016, s. 163). Denne kombinasjonen anvendes både i *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*. En annen form for samspill mellom ord og bilde er den «forsterkende» kombinasjonen, der enten ordene forsterker eller utdypet bildet, eller omvendt (McCloud, 1993/2016, s.162). Dette er ofte sett i *La skogen leve*, der teksten fungerer som en forsterket modalitet, mens bildene kommer sterkest frem. Et eksempel er hvordan Baos kroppsspråk og ansiktsuttrykk visuelt fremstilles. Jeg vil inkludere slike eksempler underveis i analysen, da jeg velger ut oppslag som viser ulike kombinasjoner av ord og bilde.

Til tross for de syv kombinasjonene skriver McCloud (1993/2016) at det er verdt å merke seg at disse kombinasjonene av ord og bilde kan forekomme samtidig innenfor samme oppslag (s. 163). Illustrasjonene er en integrert del av tegneserier generelt, og mengden og omfanget av både tekst og illustrasjoner varierer mellom ulike verk. Denne variasjonen understreker deres karakter som multimodale tekster som drar nytte av ulike modaliteter for å effektivt kommunisere sitt budskap. McCloud (1993/2016) diskuterer begrepet «the gutter», som på norsk kan oversettes til «mellomrommet». Han utforsker hvordan disse mellomrommene mellom tekst og bilde påvirker leserens opplevelse, og hvordan ulike illustrasjoner kan spille en rolle i dette. Han påpeker at tegneserierutene fragmenterer både tid og rom og skaper en rytmisk følelse av løsrevne øyeblikk, mens lesere har en induksjonsevne som tillater dem å forbinde disse øyeblikkene og mentalt konstruere en sammenhengende virkelighet (McCloud, 1993/2016, s. 75). Dette antyder at selv om det ikke er noe synlig mellom rammene, er leserens erfaring med tegneserieruter å skape en følelse av tilstedeværelse.

3.3.3 Fortellerperspektiver

I min analyse vil jeg utforske fortellerperspektiver og de visuelle og verbalspråklige elementene i tegneserieromanene. Dette inkluderer oppslagene, fortellerposisjonen og måtene historiene blir fortalt på. Derfor bruker jeg en tilnærming som kombinerer narrativ teori og samspillet mellom det visuelle og verbale i tegneserier for nærlesingen av bøkene. Jakob Lothe (2003) skriver i boken *Fiksjon og film: Narrativ teori og analyse* at narrativ teori «diskuterer sentrale spørsmål om menneskeleg kommunikasjon og formidling, og den undersøker dessuten vilkåra for og innhandlet i slik narrativ formidling» (Lothe, 2003, s. 5). Det vil si at fortellerteori, også kjent som narrativ teori, utforsker sentrale spørsmål om menneskelig kommunikasjon og hvordan fortellinger er utformet. I litteraturen spiller fortellerstemmer en avgjørende rolle i formidlingen av historier på forskjellige måter og vår forståelse og tolkning av disse fortellerstemmene hjelper oss med å forstå litterære verk og deres komplekse temaer (Lothe, 2003, s. 61). Samtidig gir det narrative oss innsikt i ulike liv og erfaringer vi kan relatere til. Fortellerstemmen har en evne til å forme vår opplevelse av historien. Universitetslektor Ann Sylvi Larsen (2022b) påpeker at «i en analyse av fortellerinstansen må vi vite hvordan fortelleren kan identifiseres, og vi kommer ikke utenom en tolkning av fortellerinstansen» (s. 52). Det å vite, og reflektere over, hvem som forteller kan være en nøkkel til å forstå teksten grundig.

Innenfor narrativ teori skiller man mellom to perspektiver: førstepersonsforteller og tredjepersonsforteller. En førstepersonsforteller, er en intern fortellerstemme ligger nær opp til hovedkarakteren og har bruken av det personlige pronomenet «jeg». Dette skaper ofte en sterk følelse av nærhet mellom leseren og karakteren. Lothe (2003) skriver at i tillegg er en førstepersonsforteller aktiv i handlingen og er *personifisert* som vil si at «kropp, ansikt, handlekraft, ønske, begjær, og formidler ei eller fleire livshistorier gjennom ein kombinasjon av perspektiv, stemme og andre virkemiddel» (s. 35). En tredjepersonsforteller har ikke direkte tilgang til karakterens tanker, og deres liv blir skildret kun gjennom eksterne observasjoner, altså et blikk utenfra (Lothe, 2003, s. 35). Denne formen er fleksibel og kan variere i effekt avhengig av hvor nær eller fjern fortelleren er fra karakterene i historien. Det gjør at leseren må være aktiv og tolke historien selv, siden man ikke får direkte innsikt i karakterens indre tanker og følelser. Dette perspektivet er merkbart i visuelle medier og illustrasjoner, spesielt når det gjelder helsides oppslag eller i bildebøker (Birkeland et.al,

2019, s. 112). I slike tilfeller blir historien presentert gjennom bildene, og det får oss til å tenke på hvem som fremstiller illustrasjonene og hvilken rolle de spiller i å formidle historien.

Lothe (2003) presenterer tre mulige måter å strukturere variantene av førstepersons- og tredjepersonsforteller. Den første er *allvitende* tredjepersonsforteller, som har full oversikt over karakterene, kjenner til deres tanker og følelser, og presenterer handlingen, men forblir en nøytral observatør uten å delta direkte (s. 36). Den andre er den *personorienterte* tredjepersonsfortelleren, som også kan være allvitende. Denne typen forteller er ikke direkte involvert i handlingen, men fokuserer på en eller flere karakterer (Lothe, 2003, s. 37). Den siste som skiller seg fra disse to er en *observerende* tredjepersonsforteller, som er «registrerende og refererende, og han verkar dermed meir upersonleg og nøytral» (Lothe, 2023, s. 38).

I tillegg til å utforske fortellerstemmer, er det viktig å se på hvem som sanser situasjonene i fortellingen. Per Thomas Andersen (2012) gir en mulig definisjon og forklarer at «fokalisering handler altså om hvor sansingssenteret er plassert, og hvilken informasjon som kan gis ut fra denne plasseringen» (s. 49). Innenfor fokalisering kan begrepet deles inn i tre grunnformer. På den ene siden er intern fokalisering, der sanses opplevelsene gjennom en av karakterene i historien. På den andre siden sanses det fra et punkt i fortellingsverden, men ikke gjennom en bestemt person, noe som kalles ekstern fokalisering (Andersen, 2012, s. 49-50). Den siste grunnformen er nullfokalisering, hvor fortelleren har «full oversikt over personene og handlingene deres. Han vil ha tilgang til tankene og beveggrunnene deres, han vil vite hva som har skjedd, og hva som kommer til å skje» (Larsen, 2022b, s. 52).

Perry Nodelman (1991) sin artikkel, «The Eye and the I: Identification and First-Person Narratives in Picture Books», omhandler narrativ teori ved å belyse hvordan synsvinkel og fokalisering samspiller i bildebøker. Han undersøker bildebøker der fortelleren er fra et barneperspektiv, altså der barnet er jeg-forteller (Nodelman, 1991, s. 1). Nodelman (1991) utforsker forholdet mellom den verbale og visuelle synsvinkelen i bildebøker. Han hevder at disse synsvinklene ikke alltid er samsvarende:

Because words and pictures communicate different kinds of relationships in different ways, the doubleness of picture books is not simply the repetition of the same information in a different form. The pictures inevitably convey a different story from the words. As a result, any given picture book contains at least three stories: the one

told by the words, the one implied by the pictures, and the one that results from the combination of the first two (Nodelman, 1991, s. 2).

Nodelman (1991) påpeker at selv om bildebøker ofte har en jeg-forteller, kan barnet bli skildret gjennom flere perspektiver på samme tid, både det verbale og visuelle perspektivet. Dette antyder at den visuelle synsvinkelen i bildebøker ikke nødvendigvis er direkte knyttet til den verbale synsvinkelen. I stedet fungerer illustrasjonene som eksterne observatører som legger merke til og formidler barnets opplevelser og tilstand. Videre skriver Nodelman (1991) at “first-person narrator who is not also shown in pictures. Instead, we adopt a double-sided perspective on (...) that mirrors the doubleness of words and pictures” (s. 20). Slik bidrar det visuelle perspektivet til å skape et mer nyansert og realistisk bilde av barnet som forteller, samtidig som bildene lar leseren se det fortellende barnet fra utsiden i ulike situasjoner. Nodelmans (1991) poeng om at man i bildebøker ofte ser førstepersonsfortelleren og får en annen informasjon om fortelleren enn bare det verbalspråklige, er svært relevant for måten jeg analyserer *Ti kniver i hjertet* på.

Når det gjelder de utvalgte bøkene, tar *Ti kniver i hjertet* i bruk intern fortellerstemme da tegneserieromanen er i dagbokformat. Dette gir innsikt i hovedkarakterens tanker og følelser, og gir leseren tilgang til en indre dialog med protagonisten. I motsetning til i *La skogen leve*, er det ekstern fokalisering, siden man ikke får tilgang til hovedkarakterens tanker, men Baos ansiktsuttrykk og kroppsspråk blir visuelt fremstilt. Samtidig gir bøkene muligheten til å utforske andre synsvinkler, ved å vurdere hvordan fortellersituasjonene fremstilles gjennom det visuelle og verbale. Dette vil jeg utforske mer detaljert i analysen.

4. Analyse

4.1 *Ti kniver i hjertet*: Tuvas mål er å bli forelsket

I denne delen skal jeg undersøke Tuvas opplevelse av forelskelse i ulike faser: Først oppdager hun at Linnéa blir forelsket, deretter reflekterer hun over hva forelskelse er generelt, og til slutt oppdager hun at hun selv er forelsket. Dette vil jeg gjøre ved å beskrive og diskutere hvordan Tuva og situasjonene blir fremstilt gjennom både følelser og tanker som uttrykkes gjennom illustrasjonene. Protagonen Tuva jobber med å forstå og sette ord på egen forelskelse, ettersom hennes mål for sjuende klasse er å bli forelsket. Tuva er fullstendig engasjert i tankene rundt forelskelse, inkludert hennes personlige følelsesmessige reaksjoner, samspillet med andre og de ulike følelsene som oppstår. Alberoni (1997) beskriver forelskelse som begynnelsen på noe nytt og betydningsfullt. Dette aspektet av forelskelse reflekteres i Tuvas erfaring når hun møter og forelsker seg i Mariam. Dette fører til nye og komplekse utfordringer i forsøket på å finne sin plass. Gjennom sin indre dialog utforsker Tuva de ulike aspektene ved forelskelse og hvordan dette påvirker hennes følelsesliv og relasjoner til andre. Først vil jeg utforske fortellerperspektivet i tegneserieromanen, da de aller første oppslagene gir leseren en tanke om at disse oppslagene kanskje ikke er ført i pennen av Tuva selv.

4.1.1 Fortelleren Tuva

Som nevnt, har *Ti kniver i hjertet* en jeg- forteller. Ifølge Lothe (2003), som utforsker perspektiver på fortellerteori, er det en fordel å forstå hvem som forteller historien for å tolke den. Han påpeker at når vi har en førstepersonsforteller som Tuva, skapes det en nærhet mellom leseren og karakteren fordi historien blir fortalt gjennom Tuvas egne opplevelser og følelser (Lothe, 2003, s. 35). I tillegg påpeker Häbler og Elisenberg (2023) at boken inneholder «32 håndskrevne dagbokinnlegg, som framstiller Tuvas tanker og refleksjoner, og som i stor grad binder sammen alle de ulike uttrykksmåtene» (s. 12). Mens Häbler og Elisenberg (2023) ikke gir en spesifikk tolkning av teksten «mellom» dagbokinnleggene, vektlegger de heller hvordan dette samspillet mellom ulike uttrykksformer gir leseren muligheten til egne refleksjoner i historien på forskjellige måter og tolke den på individuelle måter (s. 7). Videre er jeg interessert i å undersøke disse oppslagene nærmere, da de kanskje ikke er ført i pennen av Tuva selv, men blir formidlet av en mer tilbaketrukket forteller.

Ifølge Nodelman (1991, s. 20) betyr dette at i bildebøker gir en barnlig jeg-forteller ikke bare

stemme og perspektiv, men også en kropp, spesielt fordi barnet vanligvis er avbildet utenfra på illustrasjonene. Dette antyder en annen synsvinkel, som Nodelman (1991) beskriver: «the words are in the first person but the pictures seem to be in the third» (s. 3), en ekstern observatør som legger merke til og formidler barnets opplevelser og tilstand. For som Nodelman (1991) påpeker, ser man jeg-fortellerens kropp i visuelle fremstillinger, men i noen oppslag visualiseres det muligens mer enn hva Tuvas synsvinkel rommer. Dette gir leseren et annet blikk på historien. For å utforske denne posisjonen vil jeg vise til konkrete eksempler. Det bør bemerkes at spørsmålet om hvorvidt det er Tuva selv eller en mer tilbaketrukket forteller, har ikke entydig løsning. Noen av eksemplene vil bli presentert nå, mens flere vil bli inkludert underveis i analysen som følger.

Figur 1: Dåsnes, 2020, s. 5-6

I begynnelsen av tegneserieromanen blir leseren introdusert for Tuva som jeg-forteller og det er henne som fører pennen i dagboken (figur 1). Bokomslaget på baksiden bekrefter også at dette er hennes private dagbok, som tar for seg temaer som vennskap, hva som oppfattes som kult og forelskelse. Dette understreker Tuvas rolle som jeg-forteller og gir leseren et nært og personlig blikk på hennes tanker, følelser og opplevelser. For eksempel, føler vi med henne

når hun uttrykker skuffelse og forvirring over skolestarten etter sommerferien «jeg skjønte INGENTING. Det er dette vi jobbet mot i hele sjetteklasse, alt vi snakket om i gruppechatten i sommer – å være sammen i skogen og bygge den beste basen» (Dåsnes, 2020, s. 19). I tillegg deler hun sin forundring over Linnéas nye kjæreste «jeg kunne ikke TRO DET! Jeg kan det egentlig ikke fortsatt! At Linnéa bare har fått seg kjæreste i sommer» (Dåsnes, 2020, s. 27). Gjennom hennes dagbokoppføringer får leseren direkte innsikt i Tuvas perspektiv og følelser, som gir et innblikk i hennes indre liv og opplevelse av verden. Det gjør det lettere for leseren å engasjere seg i Tuvas følelser og følge hennes utvikling gjennom tegneserieromanens handlinger.

I Tuvas dagbok får vi innblikk i hennes liv gjennom hennes personlige dagbokoppføringer, der hun både tegner og skriver om sine opplevelser ved inngangen til høsten og skolestarten. Selv om Tuva er jeg-forteller, gir tegneserieromanen leseren mer enn det vi vanligvis får i førstepersonsfortellinger. Som både forteller og hovedperson, blir Tuva også illustrert i historien. Det som skiller bildebøker med jeg-forteller fra andre tekster med jeg-forteller, er at noen ganger får en visuell fremstilling av jeg-fortelleren. Dette gjelder også for *Ti kniver i hjertet*, hvor vi gjennom de helsides oppslagene uten verbaltekst viser Tuva og hennes omgivelser utenfra. Er det Tuva selv som tegner oppslagene og er hennes egen tolkning av de ulike situasjonene, eller er det en annen narrativ stemme som formidler mer eller noe annet, altså en mer tilbaketrukket forteller? De helsides oppslagene uten verbaltekst kan forstås som visuelle fortellinger som utfyller og kompletterer teksten, og dette viser spørsmål om narrativt perspektiv og fortellerstemme.

Figur 2: Dåsnes, 2020, s. 3- 4

Et illustrativt eksempel som belyser utforskningen av fortellerstemmen, finner vi på oppslaget rett før den første siden der Tuva presenterer leseren for dagboken (jf. figur 1). Her ser vi Tuva utenfra, mens hun løper i hagen med en bok og en penn i hånden, på vei mot dokkestua (figur 2). Dette inviterer leseren til å trå inn i Tuvas fortellerverden (Häbler & Elisenberg, 2023, s. 10). I bakgrunnen antydes huset hvor Tuva og far bor. Oppslaget er preget av en frodig grønnfarge og er fylt med blomster, som kan oppfattes som et tegn på sommer, også gitt Tuvas lette klær. Når man sidevender, fortsetter blomstene fra det forrige oppslaget, som dermed skaper en visuell sammenheng som binder de to sidene sammen. Dette antyder muligheten for en annen synsvinkel i illustrasjonen. Mens det vanligvis er jeg-fortellerens kropp som blir fremstilt i visuelle fremstillinger, virker det som illustrasjonen her muligens formidler mer enn det som er begrenset til Tuvas synspunkt (Nodelman, 1991). Ved å undersøke hvordan leseren sanser og ser historien fra to forskjellige synsvinkler: en utenfor fortellingsuniverset og en fra selve fortellingsverdenen, men ikke gjennom en bestemt karakter, antyder at det kan være flere stemmer eller synsvinkler som kommer til uttrykk gjennom illustrasjonene.

Denne utforskningen av fortellersituasjonen belyser kompleksiteten i tegneserieromanen. Gjennom Tuva som jeg-forteller i hennes dagbok, inviteres leseren til en indre dialog med henne. Dette gir oss muligheten til å utforske hennes karakterutvikling og indre konflikter. Dagboken er ikke bare et verktøy for Tuva, men gir oss lesere en forståelse av henne som karakter. Dette kan imidlertid være en utfordrende oppgave, da leseren må tolke og forstå handlingen og karakterens følelser uten eksplisitt veiledning fra en forteller eller dialog. Dette perspektivet, som Nodelman (1991) beskriver, legger vekt på hvor sansesenteret er plassert i fortellingen, og det utforsker hvordan vi opplever hendelsene gjennom karakterene eller fra et mer nøytralt synspunkt. Dette skyldes at i bildebøker med jeg-forteller får vi noen ganger visuelle fremstillinger av jeg-fortelleren. Her ser vi at Tuva både er hovedperson og fortelleren i *Ti kniver i hjertet*, samtidig som hun også er illustrert. Dermed reflekteres det over fortellerperspektivet og visuelle fremstillinger som påvirker vår oppfatning av karakterens opplevelser og utvikling gjennom historien.

4.1.2 Å oppdage forelskelse

Allerede i begynnelsen av fortellingen blir leseren introdusert for miljøet og de første indikasjonene på den kommende konflikten i handlingsforløpet, nemlig at Linnéa har fått seg kjæreste. Linnéa stirrer ned i juiceboksen mens hun klemmer den hardt, og avslører for Bao og Tuva at hun har fått seg kjæreste, Martin. Dette overrasker Bao og Tuva tydelig, og de reagerer med «HÆ» i dukkehuset (Dåsnes, 2020, s. 25-26). Denne konflikten har en innvirkning på jentegjengens samhold, spesielt Tuva. Hun blir overrasket over at Linnéa har allerede fått seg kjæreste, og begynner raskt å stille spørsmål om hvordan dette har skjedd, mens Bao viser liten interesse og forsøker å unngå samtalen (s. 30). Tuva kan muligens oppleve en grad av misunnelse, fordi dette var et av hennes egne mål, men Linnéa oppnådde det først. Dette reflekteres i dagboken gjennom Tuvas indre dialog:

«Jeg kunne ikke TRO DET! Jeg kan det egentlig ikke fortsatt!! At Linnéa bare har fått seg KJÆRESTE i sommer, til og med før vi rakk å starte i sjuende!!! Og så satt jeg der og hadde ikke klart å bli forelska engang!!!! Jeg er jo glad på hennes vegne, liksom, men jeg skulle ønske hun hadde gitt meg et hint eller noe i sommer. Bare så jeg hadde fått en sjanse til å tenke på det før (...) (Dåsnes, 2020, s. 27).

Tuvas reaksjon er en kompleks blanding av følelser, som misunnelse, frustrasjon og stress. Selv om hun viser glede på vegne av Linnéa, avslører hun samtidig en indre konflikt i sitt eget

romantiske liv, noe som antyder følelser av hastverk og press med å få seg kjæreste selv. Tuva og Bao opplever et betydelig skille mellom de som er forelsket og de som ikke er det. Tuva lister opp hvilke gutter det er i klassen og vurderer muligheten for å bli forelsket (s. 32). Likevel, til tross for evalueringen av guttene, opplever Tuva en utfordring: ingen av guttene synes å passe. I dagboken sin skriver hun: «Jeg visste ikke at det var så vanskelig å bli forelska. Og det virker ikke som om Bao har tenkt å prøve engang. Går det i det hele tatt an å bare bestemme seg for å bli forelska?» (Dåsnes, 2020, s. 38). Tuvas erfaring med skuffelse og tvil rundt forelskelse utforsker en sentral tematikk som Alberoni (1997) også berører. Han beskriver hvordan forelskelse ikke alltid er enkelt eller forutsigbart, som bidrar til følelser av usikkerhet og uro. Tuva opplever dette når hun reflekterer over om det mulig å kontrollere eller bestemme seg for å bli forelsket. Selv om Tuva ønsker å unngå disse kompliserte følelsene, blir hennes skjebne veiledet av sitt første møte med Mariam, en ny elev i klassen og i korpset.

Etter første korpsøvelse etter sommerferien, blir vi introdusert for Mariam (s. 43). Ved første øyekast legger Tuva merke til henne, og forsøker å snakke med jentene om den nye jenta, men Linnéa er opptatt med å tekste Martin. Etter korpsøvelsen hilser Mariam på Tuva og viser sin interesse for sangen «Englefjes» som Tuva synger på vei hjem. Denne musikalske interessen blir et bånd mellom dem, og det blir klart at de har felles interesser. Tuva blir overrasket og glad når Mariam også deler Tuvas ønske om å spille et annet instrument i fremtiden. Denne opplevelsen av felles interesser kan føre til en positiv utvikling av forholdet mellom Tuva og Mariam, og det legger til en ny spenning i Tuvas liv:

Mariam virker veldig kul? Og grei? Og vi har SYKT mye til felles. Eller, i alle fall to ting. Men det føles som flere. Tror faktisk aldri jeg har møtt noen jeg har hatt så lyst til å bli venn med før! Er det det som er sjelevenner? (Dåsnes, 2020, s. 50).

Det at Tuva allerede uttrykker «sjelevenner» reflekterer at hun kjente på en forbindelse med Mariam, og en følelse at hun har opplevd noe unikt og spesielt i forbindelse med henne. Tuva befinner seg i en indre konflikt mellom å være forelsket eller ikke, og hvordan hun skal forholde seg til kringelen mellom Linnéa og Bao, spesielt Bao som synes forelskelse er tåpelig:

Jeg vet aldri hva jeg skal svare. Det med kjærester har blitt så STORT. Og det handler liksom ikke bare om kjærester lenger heller. Man må velge om man er jente som blir

forelska eller jente som IKKE blir forelska (Dåsnes, 2020, s. 66).

Tuva står overfor et viktig valg som ikke bare handler om å ha kjæreste, men også hvem hun er som person. Hun reflekterer over hva forelskelse er generelt, og lager en liste med punkter som beskriver hvordan det er å være forelsket og hvordan det er å ikke være det. Dette handler om å finne ut hvilken type jente hun ønsker å være (s. 66). For eksempel, når man er forelsket, handler det om å snakke mye om kjæresten, bruke søte filtre og være opptatt av utseendet. På den andre siden, når man er en jente som ikke er forelsket, leker man i skogen, bryr seg mindre om utseendet og tar dobbelthake bilder (s.66). Dette gir et spennende innblikk i Tuvas indre kamp, hvor hun prøver å balansere forventninger fra samfunnet med sin egen autenticitet. Jeg forstår dette som om Tuva reflekterer over stereotypier og forventninger knyttet til forelskelse. Det virker som om samfunnet forventer at man må velge mellom å være opptatt av kjærlighet og utseendet, eller være mer avslappet. Dette kan tolkes som et uttrykk for tendens til å plassere enkeltpersoner i bestemte båser basert på deres romantiske status, og Tuva reflekterer kanskje over dette presset. Hun utforsker sin egen identitet i forhold til disse forventningene, og hvordan det kan føre til en indre konflikt mellom å imponere noen og være seg selv. Det kan virke som Tuva stiller valget som enten/eller, og det kan være uttrykk for de komplekse følelsene og utfordringene som kan oppstå i en forelskelse.

Figur 3: Dåsnes, 2020, s. 63- 64

I den indre konflikten Tuva opplever i valget mellom å være forelsket eller ikke, og hvilken side hun skal velge mellom Bao og Linnéa, reflekterer hun over dilemmaet «men hvordan skal jeg fortelle Bao at jeg også kanskje vil bli forelska?» (Dåsnes, 2020, s. 62). Tuva beveger seg over et gangfelt med hendene i lommen og hennes triste ansiktsuttrykk kan tolkes som en indikasjon på en indre konflikt og usikkerhet (figur 3). Oppslaget synes å bære med seg symbolikk og følelsesmessige nyanser, og kan gi uttrykk for Tuvas usikkerhet rundt forelskelse. Både veien og skogen på illustrasjonen kan symbolisere forskjellige aspekter ved Tuvas reise. Skogen som er mørk og grønn, kan representere det ukjente og mystiske og skaper en atmosfære av hemmelighet og intriger. Samtidig representerer den grønne fargebruken liv og vekst og kan symboliserer håp og muligheter til å utforske og vokse. I tillegg kan den mørke og grønne skogen være et symbolsk bilde på sjalusi, som Tuva føler på ved at Linnéa har fått seg kjæreste og ikke henne selv. Skogen er en visuell presentasjon av en indre reise og en utforskning av Tuvas følelsesmessige landskap.

Veien og veiskillet kan tolkes som et symbol på utforskning og bevegelse. Veien kan muligens representere det kjente, den planlagte stien for Tuva, eller det kan antyde at hun vender seg mot det utforskende eller vanskelige. Det at hun går over veien er et bilde på at hun utforsker, mens blikket som vender tilbake mot skogen gir et øyeblikk av refleksjon. McCloud (1993/2016) sier at tegneserier fragmenterer tid og rom, men selv om det delt opp, kan leserne likevel sette det sammen til en sammenhengende historie i tankene sine. Dette kan vises i Tuvas blikk som en forbindelse til det som ligger bak henne, kanskje en referanse til krangelen mellom Linnéa og Bao, hvor Bao synes forelskelse er teit. Dette kan føre til at Tuva føler seg forvirret og isolert. Jeg ser oppslaget som at Tuva tegner seg selv i dagboken, som et dagboksnotat som blir uttrykk for hennes indre konflikt og usikkerhet, og er hennes måte å uttrykke for seg selv at hun er ved et veiskille.

Tuva, som tidligere har forsøkt å holde følelsene sine tilbake, kan ikke ignorere den innflytelsen Mariam har på henne. Tuva ligger undrende og tankefull i sengen (s. 87). En melding fra Mariam dukker opp, hvor hun spør: «hvilket stykke var vi skulle øve på til tirsdag? Marsj 22 eller marsj 23??» (Dåsnes, 2020, s. 85). Illustrasjonen på denne siden viser en tydelig følelsesmessig reaksjon fra Tuva; en blanding av glede og stress i respons på meldingen. Dette utdypes i Tuvas dagbok:

Kjære dagbok. Hjernen min ble helt ødelagt da jeg skulle svare på en snap fra Mariam i dag. Sånn- skal jeg bruke utropstegn eller ikke? Hjerte?? RART. Tror jeg er

UTBRENT etter alt med Bao og Linnéa. Så i dag skal jeg gjøre ingenting (Dåsnes, 2020, s. 88).

Det tyder på at hun selv forsøker å forstå og analysere følelsene sine. Det kan være et tegn på en indre konflikt og forvirring knyttet til hennes skjulte forelskelse i Mariam, en realitet hun ennå ikke har innrømmet for seg selv. Disse følelsene, som Tuva bærer med seg, blir bekreftet i dagboken. Hun uttrykker hvordan Mariam påvirker henne og skaper en følelse av flauhet og forsiktighet – som også er klassiske tegn på forelskelse, da hun er av usikkerhet og sommerfugler i magen; «Mariam gjør meg litt sjenert. Hun er mye kulere enn noen av de andre på skolen. Men hun var supergrei!» (Dåsnes, 2020, s. 98). Etter å ha bekreftet at Mariam gjør henne sjenert, ser det ut som Tuva er på vei til å utforske følelser som tidligere har vært ukjente for henne.

Figur 4: Dåsnes, 2020, s. 99-100

Tuva og Mariam står på hver sin side, og fanger hverandres blick i sidevinkelen mens de deler ørepropper og lytter til musikk sammen – en interesse de begge deler (figur 4). Alberoni (1997) beskriver forelskelse som en fase der to personer beveger seg mot hverandre. Den forsiktige utvekslingen av blick og den delte interessen for musikk mellom dem representerer

et øyeblikk der de beveger seg mot hverandre, og inviterer leseren til å utforske den følelsesmessige betydningen. For eksempel, da Tuva beveger seg over gangfeltet, vender hennes blikk bakover, og leseren blir ledsaget gjennom denne bevegelsen. Men i oppslaget hvor Mariam og Tuva møter hverandres blikk i sideøyet, blir leseren ledet til å stoppe opp og reflektere. Øyekontakten viser en følelse av nærhet og intimitet, og i dette tilfellet kan det representere en økt bevissthet og følsomhet mellom jentene. Bakgrunnen i oppslaget er farget rosa, en fargetone som ofte assosieres med forelskelse. Samtidig antyder rosatonen i kinnene deres rødming. I tillegg legger man merke til valget av fargebruken på genserne til Tuva og Mariam, noe som kan påvirke vår oppfatning av karakterene og situasjonen. Blå og gul er komplementærfarger, som betyr at de ligger motsatt av hverandre på fargesirkelen og ofte skaper en sterk kontrast når de brukes sammen. Disse fargemotsetningene skaper både kontrast og spenning når de tas med inn i bildet, noe som symboliserer en intens og kompleks følelse knyttet til forelskelse. Fargebruken og blikkene som vendes mot hverandre, forstår jeg som en romantisk undertone som eksisterer mellom Tuva og Mariam. Det kan sees som et tegn av hjertebank og den nervøse spenningen som ofte følger med i begynnelsen av en forelskelse (Alberoni, 1997, s. 303).

Illustrasjonen synliggjør karakterens visshet om at de begge opplever det å dele musikk som noe nært og personlig. I tegneserieromanen blir vi kjent med Tuvas følelser og tanker i ulike situasjoner, mens Mariams indre liv forblir uklart og fører til spørsmålet om hvem som formidler Mariams kroppsspråk og ansiktsuttrykk visuelt. Jeg ser dette som refleksjon rundt spørsmålene om det er en tilbaketrasket forteller, som fremstiller Mariams kroppsspråk, og formidler jentenes opplevelser og tilstand, og om det synliggjør karakterene sin bevissthet om at de begge har lik opplevelse av situasjonene. Eller er det kanskje Tuvas egen illustrasjon i dagboken som et minne hun har fra situasjonen i etterkant? Det er en forskjell avhengig av om man forstår dette som Tuvas gjenfortelling eller om det er en annen instans sitt perspektiv, en som formidler noe mer, noe annet eller noe mer nøytralt enn Tuva gjør. I tillegg til kroppsspråket er det viktig å vurdere komposisjonene og fargenyansene i oppslaget. Hvis bildet gir et inntrykk av distanse eller objektivitet, kan det også underbygge tolkningen av hvem som formidler. Denne fremstillingen, sammen med de andre elementene i illustrasjonen, gir oss som lesere et inntrykk av at observasjonen blir formidlet av en tilbaketrasket forteller som ikke direkte er involvert i situasjonen, som bidrar til å utforske hvordan ulike fortellerstemmer formidler karakterens opplevelser og tanker.

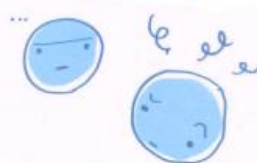
Dette må testes.
VITENSKAPELIG.

Er jeg forelska?

- Tenker på henne hele tiden
- Snakker om henne hele tiden
- Bli ror og rødmer når jeg ser henne
- Vil vite ALT om henne **peneste**
- Synes hun er den aller ~~kjekkeste~~
- Det kribler i magen
- Jeg blir misunnelig når hun smiler til/klemmer andre

VEL,
da kan jeg i alle fall
krysse av et mål til.

bli forelska
(kanskje)

Figur 5: Dåsnes, 2020, s. 115-116

Tuva er midt i en usikker periode og søker bekreftelse på det hun føler og om hun virkelig er forelsket i Mariam. Fanget på badet, sittende tett inntil veggen med bena samlet, og stirrende ned på mobilen sin, virker hun anspent og nervøs (s. 144). Hun bestemmer seg for å sende en melding til Linnéa og hører med henne om «hvordan vet man om man er forelska???» (Dåsnes, 2020, s. 114). Tuva deler syv punkter i dagboken sin, en personlig utforskning for å avgjøre om følelsene hun opplever er mulige tegn på forelskelse (figur 5). Disse tegnene på forelskelse reflekterer også det Alberoni (1997) beskriver som vanlig kjennetegn på forelskelse hos en person. I tillegg påpeker han at det er vanlig at en person utvikler følelser først, slik som Tuva. Endelig kan Tuva bekrefte hun er forelsket og krysser av en stor hake i målene sine (figur 5). Denne bekreftelsen gir en forandring i fortellingen i bekreftelsen av hennes følelser, for både Tuva og leseren. Allikevel kjenner hun fremdeles på en usikkerhet og en følelse av ensomhet. Hun bærer på denne hemmeligheten alene, ettersom ingen andre vet om hennes følelser. Dette uttrykker Tuva i sin dagbok, «Det var RART å gå på skolen i dag og late som ingenting. HELE VERDEN ER OPP NED, MEN DET ER BARE JEG SOM VET DET» (Dåsnes, 2020, s. 121). For Tuva representerer denne opplevelsen en indre reise full av både glede og utfordringer, og den demonstrerer hvordan forelskelse kan føre til indre konflikter og følelse av isolasjon (Alberoni, 1997, s. 33). Tuva beskriver hvordan det er å

håndtere følelsene sine for Mariam, og det å late som ingenting blir vanskelig. Hennes reaksjon viser hvor komplisert det kan være å være forelsket:

Det som er mest slitsom er at jeg må møte Mariam på korps på tirsdag og være normal. Akkurat nå føles det som om jeg kommer til å KASTE OPP av stress hvis jeg må snakke med henne alene. Og det er liksom ikke SÅ romantisk. (Dåsnes, 2020, s.132)

Likevel utvikler Tuvas følelser over tid, og hun finner også glede i forelskelsen og opplever den som «full av brus».

Noen ganger er det fint å være forelska også. Selv om Mariam ikke vet det. Det føles som om jeg er full av brus, det kribler, liksom. Når jeg leser meldingen fra Mariam, så blir jeg sånn varm, sånn som når man nettopp har våknet og kommer på at det er julaften, bare MER. Så mye at det smeller i brystet.

MARIAM
MARIAM
Mariam
MARIAM
Mariam
MARIAM
Mariam
MARIAM

Figur 6: Dåsnes, 2020, s. 149-150

Uttrykket «full av brus» gir inntrykk av en sprudlende, boblende og energisk følelse, som symboliserer den lykkelige og oppløftende opplevelsen som ofte følger med forelskelse. Tegningen av brusflasken med et smilende ansikt kan muligens være ment å forestille Tuva selv (figur 6). Fargene gul og rosa kan forbindes med positivitet, glede og romantikk. Den smilende brusillustrasjonen kan symbolisere Tuvas positive opplevelse av forelskelse, og ansiktet kan representere glede og lykke som følger med å være forelsket. I tillegg kan

brusbildet fungerer som et visuelt bilde for å fange essensen av Tuvas følelser. En brusflaske kan ikke bare boble og sprudle, men den kan også boble over, på samme måte som forelskelse kan være nesten uutholdelig. Dette kan speile følelsene Tuva opplever i øyeblikket, en slags ekstase og overveldelse som følger med å være forelsket. Samtidig har Tuva uttrykt sin forelskelse ved å skrive Mariams navn på ulike måter, inkludert løkkeskrift og blokkbokstaver. Dette kan tolkes som et forsøk på å utforske eller uttrykke sin forelskelse på forskjellige måter. Kombinasjonen av verbaltekst og illustrasjoner er et uttrykk for Tuvas arbeid med å forstå sine egne følelser – hun tegner og skriver i dagboken sin, leter etter formuleringer og uttrykk og bilder som reflekterer det hun kjenner, noe som resonnerer med McClouds (1993/2016) konsept om hvordan ord og bilder samarbeider for å formidle en ide på en måte som hver for seg ikke kunne gjort det like godt. Etter at Tuva har oppdaget at hun er forelsket, beskriver hun glede og lykke som hun ikke har kjent på før, slik som beskrivelsen «full av brus». Jeg oppfatter som om hun er fanget i sin egen verden, med lykkerus, usikkerhet og kribling, mens hun utforsker de nye følelsene.

Linnéa inviterer til overnattingsbursdag, noe som er et av Tuvas mål i sjuende klasse. Jentene fra klassen er samlet i bursdagen og spiser pizza (s.183). Plutselig dukker Mariam opp, og Tuva stopper opp. Skuldrene heves og hun unngår øyekontakt ved å stirre rett frem, og virker overrasket og noe nervøs. Mens de fortsetter å spise, sitter Tuva stille med blikket et annet sted, men inni henne kjenner hun en blanding av glede og stress over Mariam ankomst. Bao legger merke til dette og sier: «Tuva, du stirrer» (Dåsnes, 2020, s.184). Tuva blir flau, senker raskt blikket og vil unngå oppmerksomhet. Mariam spør Tuva om de skal danse (s.186). Et bredt smil brer seg over ansiktet til Tuva, øynene hennes lyser opp, og hun føler seg muligens en varm følelse av lykke, og svarer med et stort «JA». Selv om *Ti kniver i hjertet* ikke gir oss innsikt i Mariams indre tanker og følelser, kan hennes tidligere handlinger som å sende meldinger med sangtips, antyde at hun har en positiv holdning til Tuva og ønsker å styrke deres forbindelse på et følelsesmessig nivå. Dette viser ikke bare Tuvas entusiasme for Mariam, men jeg ser det som et tegn på Mariams interesse for Tuva.

Figur 7: Dåsnes, 2020, s. 87-88

Etter at Mariam spurte om de skulle danse, utspiller det seg et nært øyeblikk (figur 7). Tuva og Mariam danser mens diskolysene i bakgrunnen skaper en stemningsfull og festlig atmosfære. Dansen representerer den fysiske energien og kraften mellom dem. Blåfargen bidrar til å skape en stemning som antyder kveld eller et mørkt på dansegulv. Samtidig fremhever den skygger, noe som indikerer at Tuva og Mariam kanskje ikke er alene i rommet. Disse skyggene er tilstedeværelsen av de andre jentene i bakgrunnen som kan virke litt diffuse for Mariam og Tuva. Illustrasjonen fremstiller en følelse av at verden står stille, rundt dem er omgivelsene ubetydelige og muligens er det en følelse av at det er kun de to som eksisterer i øyeblikket. Tuva skriver også i dagboken sin «Vi danset til vi ikke orket mer. Det var den fineste delen av hele kvelden» (Dåsnes, 2020, s. 189). Ansiktsuttrykkene deres uttrykker glede, sannsynligvis fordi de danser sammen og har det moro. Lysene fra diskokula kaster et magisk skjær over ansiktene, og de har åpen munn som antyder at de synger eller ler.

Figur 8: Dåsnes, 2020, s. 231-232

Mot slutten av *Ti kniver i hjertet* får leseren et siste innblikk i Tuvas opplevelse av forelskelse. Etter å ha utforsket forelskelsens ulike nyanser og usikkerheter gjennom fortellingen, får man bekreftet hva som skjer med Tuva og Mariam. Tuva er på vei innover i skogen, og løper over gangfeltet (figur 8). I det tidligere oppslaget beveget Tuva seg over et gangfelt som symboliserte at hun stod ved et veiskille i livet sitt, og den mørke, grønne skogen rundt henne representerte det ukjente og mystiske (jf. figur 3). I dette oppslaget løper Tuva over veien med et smil og en følelse av glede, samtidig som det verbale er fremhevet på boksiden ved bruk av versaler: «jeg kunne gjøre HVA SOM HELST» (Dåsnes, 2020, s. 232). Dette står i kontrast til hennes tidligere usikkerhet og her tolker jeg Tuvas bevegelse som et tegn på at hun ikke lenger er redd for det ukjente, og løper mot nye opplevelser i livet. Tuva får en følelse som samsvarer hennes beskrivelse av å kunne gjøre hva som helst, og kanskje signaliseres en avslappet tilstand og en følelse av befrielse for henne. Følelsen kan sees som en åpenhet for forandring og søken etter ny livskraft når man forelsker seg, slik Alberoni (1997) beskriver det. Løpende på vei videre inn i skogen møter hun på Bao og Linnéa, men idet de går i gang med å bygge en base, avbrytes øyeblikket med et «pling» fra mobilen til Tuva (s. 235). Hun holder mobilen tett inntil seg og leser en melding fra Mariam «hvor er du»? (Dåsnes, 2020, s. 237). Bao og Linnéa deler Tuvas glede og oppmuntrer henne til å finne

Mariam. De utrykker støtte og sier «jeg tror Linnéa og jeg må dra å spionere litt på B-klassen» (Dåsnes, 2020, s.238). Til tross for at de skulle bygge basen, gir Bao og Linnéa, Tuva frihet til å følge følelsene sine. Tuva reagerer med et smil og hever skuldrene, takknemlig for den positive responsen fra Bao og Linnéa. Dette gir henne en følelse av bekreftelse fra sine bestevenner, samt aksept av hennes forelskelse. Tuva svarer på meldingen til Mariam med at hun skal finne henne i skogen (s. 241).

Figur 9: Dåsnes, 2020, s. 243-244

På den siste illustrasjonen i tegneserieromanen holder Tuva og Mariam hender mens de går videre langs en sti inn i skogen (figur 9). Ansiktene deres er vendt fremover omgitt av lyse gulfarger og de beveger seg mot solnedgangen. Dette kan symboliserer en ny begynnelse, et øyeblikk av lykke og antyde en romantisk vending i forholdet deres. Handlingens avslutning er åpen for tolkning, da leseren ikke får noen konkrete detaljer om hva som skjer med Tuva og Mariam. Stien de går på virker som den fører lenger inn i skogen og dette kan representere veien videre for dem. Det kan tolkes som at de nå er alene sammen, og denne bevegelsen mot skogen kan virke som de er på vei til å utforske det ukjente sammen, uten å vite nøyaktig hva som venter på dem. I tillegg forstår jeg ikke dette oppslaget som en del av Tuva sin

dagbokstegning. Hvis man legger merke til utsnittet i illustrasjonen, virker det nærmest som et fotografi. Dette uttrykker et annet perspektiv, et bilde av de to jentene sammen slik de blir sett av andre. Illustrasjonen av dem som holder hender antyder muligens et hint at de to har funnet hverandre, og kan være et håp om at Tuva endelig har både funnet seg selv og kjærligheten.

Tuvas oppdagelse av forelskelse viser hennes utvikling fra å først bli oppmerksom på Linnéas forelskelse, til å reflektere over hva forelskelse er generelt. Til slutt ender det med at hun oppdager sin egen forelskelse i Mariam. Hun beveger seg gjennom omgivelser av følelser og usikkerhet, stadig på jakt etter svar på spørsmål som tidligere har vært skremmende å utforske. Dagboken til Tuva blir et verktøy for denne selvutforskningen, et sted hvor hun kan være ærlig med seg selv og prøve å finne mening i kaoset av følelser. Samtidig som Tuva oppdager hva det vil si å være forelsket, er hun i kontakt med mange ulike følelser i seg selv. Hun opplever en blanding av misunnelse, frustrasjon og stress, samtidig som hun utforsker hva det innebærer å være forelsket. Til tross for motstand utforsker Tuva følelsene sine når hun møter Mariam, og står overfor indre konflikter mellom å være forelsket eller ikke. Modenhet er også et tydelig tema i boken, og i neste punkt vil jeg se på hvordan Tuva utforsker forelskelse og forsøker å forstå sine egne følelser knyttet til modenhet.

4.1.3 Forelskelse og modning

Tuva befinner seg midt i overgangen fra barndom til ungdomstid. Dette kan kobles til Svensen (2001) sin påpeking av at protagonisten i ungdomsromaner gjennomgår en prosess med å utforske og forme sin egen identitet og at de møter på ulike konflikter. Dette ses også i Tuvas oppdagelse av forelskelse, der hun tar valg og søker aksept, både fra andre og fra seg selv. Tuva sammenligner seg selv med jenter som enten er forelsket eller ikke, og knytter dette til modenhet og umodenhet, «jeg klarer ikke å stoppe å tenke på det med å være moden. Uansett om jeg skal være jentesomblirforelska eller jentesomIKKEblirforelska, så vil jeg ikke være UMODEN. Men hva skal jeg liksom se etter?» (Dåsnes, 2020, s. 69). Hun føler seg presset til å vise mer «modenhet» og vurderer overgangen til ungdomstiden, som hun assosierer med kul stil og å begynne å bruke sminke:

Det er første gang jeg har sett noen med sminke på skolen! Jeg tror ikke det er lov engang. Men kanskje det ikke er så strengt på korps. Og...det var ganske fint. Men jeg

vet ikke om det hadde vært fint på MEG. Jeg har bare sminket meg som utkleddning. Kanskje Linnéa har rett? Kanskje jeg ikke er moden nok? Til å sminke meg eller bli forelska? (Dåsnes, 2020, s. 68).

Forelskelsen fungerer som en drivkraft i hennes identitetsutforskning og påvirker hvordan hun opplever å vokse opp og forstå seg selv i et landskap av følelser og oppdagelser. Et spørsmål Tuva stiller til sin far, er «når blir man en ungdom, må man vente helt til ungdomsskolen» (Dåsnes, 2020, s. 35). Dette viser at Tuva selv begynner å reflektere over prosessen med å vokse opp. Overgangen mellom disse to livsfasene bringer frem spørsmålet sannsynligvis Tuva stiller seg selv: Hvem er jeg? For Tuva vil det si å begynne å bruke sminke, utvikle kul stil og bli mer populær. Samtidig som hun opprettholder lengsel etter barndommens lek og frihet, der likegyldigheten til sminke og mote fortsatt bare har en tiltrekning.

Figur 10: Dåsnes, 2020, s. 67- 68

Illustrasjonen viser et modent og umodent eple, som kan symbolisere hennes indre konflikt og vurdering av egen modenhet (figur 10). Det grønne umodne eplet symboliserer Tuva selv, mens det rosa modne eplet representerer Linnéa, og denne kontrasten mellom de to karakterene bidrar til å fremheve ulike aspekter ved modning. Linnéas eple har større lepper, lange vipper og påmalt «blush» i kinnene. I tillegg er det formet som et hjerte og virker kanskje litt forelsket. Mens det grønne eplet, som representerer Tuva, virker trist og umodent, og antyder muligens at hun ser på seg selv som umoden sammenlignet med Linnéa. Det virker som Tuva sammenligner seg med Linnéa og føler at hun ikke kan bruke sminke eller oppnå samme modenhet som Linnéa. Det kan også være at Tuva ser opp til Linnéa som et forbilde og søker råd, og i noen tilfeller sammenligner seg med henne. Dette kan delvis skyldes at hun har en eldre søster, Malene, som er opptatt av sminke og mote, og Tuva som ikke har en søster, ser kanskje på Linnéa som sin inspirasjon. Dette kan ha både positive og negative betydninger, men i denne illustrasjonen virker det å ha en negativ undertone. Linnéa uttrykker direkte at Tuva ikke er moden nok og når Tuva spør henne om hun bruker sminke, svarer Linnéa selvsikkert «det er ikke deres feil at dere er mer umodne enn meg» (Dåsnes, 2020, s. 67).

Over tegningen av eplene, presenteres en skisse Tuva har laget av seg selv som Tante Sofie med overdreven sminke. Dette antyder Tuvas forsøk på å forstå forholdet til sminke, og det kan indikere en følelse av at sminke og modenhet er fremmed eller uvirkelig for henne. Gjennom denne skissen viser Tuva frem hva hun tidligere har tenkt om sminke. Det er noe som blir knyttet til utkledding, lek og det barnlige. Tuvas tegning i dagboken som viser hennes sammenligning av modenheten sin med sminke og utseende, i forhold til Linnéas modenhet. Tegningen antyder at Tuva bruker dagboken til å reflektere over og forstå sine egne følelser, og konkluderer med at hun ikke føler seg moden sammenlignet med Linnéa.

Tuvas refleksjoner rundt modenhet og forelskelse, påvirkes også av venners innflytelse og kulturelle faktorer. Tuva søker etter mer informasjon på hva modenhet innebærer, både i sitt eget utseende og atferd, men også av andre. Hun føler på presset og søker råd ved at hun henvender seg til Linnéa og spør «hvordan vet man om man er moden?» (Dåsnes, 2020, s. 70). Linnéa foreslår å lese bloggen til søsteren sin, Malene, som er opptatt av blant annet sminke og mote. Tuva ser gjennom bloggen, og det er tydelig at hun er både nysgjerrig og påvirkelig (s. 73-74). Hun legger merke til innholdet som omfatter trening, ernæring, kosmetikk, gutter, hudpleie og lignende emner som ofte knyttes til ungdomstid, og de kan representere ideer om det å være «voksen» eller «moden» i samfunnet. Jeg ser på begrepet

«modenhet» som noe som er individuelt, og kan tolkes på ulike måter av forskjellige mennesker og i ulike kulturer. Det Tuva ser på bloggen, er bare en representasjon av hvordan noen mennesker velger å presentere seg selv og sine interesser. Etter å ha gått gjennom Malenes blogg for råd om modning, innser Tuva at «jeg har INGEN kule klær» (Dåsnes, 2020, s. 75). Tuva får inntrykk av at det er mye mer å forstå rundt det å være moden og vokse opp, og lager seg en oppsummeringsliste over hva hun har lært fra bloggen, visuelt presentert med rosa for det trendy og blå for det mindre populære (s.137). Eksempler inkluderer magetopp og iskaffe versus bustete hår og korps t-skjorte (s.138). Dette bidrar til Tuvas forståelse av identitet og modning, påvirket av Malenes idealer, og hun uttrykker sin usikkerhet i dagboken:

Ting som gjør det vanskelig å være meg:

1. Bao og Linnéa er uvenner.
2. Jeg har på en måte valgt Bao sin side, MEN
 - a) Jeg er forelska i Mariam = Linnéa sin side.
 - b) Mariam virker veldig moden. Hvis man er moden, leker man ikke i skogen.

Så... jeg tror jeg burde bytte side. Men jeg vil ikke såre Bao heller. Jeg vet i alle fall én ting sikkert. Jeg skal slutte å være barn og starte å være ungdom (Dåsnes, 2020, s. 153-154).

Tuva har bestemt seg for å slutte å være barn og starte å være ungdom, noe som representerer hennes utforskning av sin egen identitet og søken etter å forstå hva modenhet egentlig innebærer. Tuva tar beslutningen om å fjerne barnslige ting fra rommet sitt (s.155). I tråd med Nes og Slettan (2020) som skriver at identitetsforståelsen er en kontinuerlig prosess preget av endring, kan det synes at Tuva mener det første steget mot å omfavne ungdomstiden er å kvitte seg med barnslige ting som ikke lenger er «kule». Samtidig prøver Tuva å forstå hva forelskelse er, og om hun selv kan være forelsket, mens hun forsøker å finne en balanse mellom å være seg selv og samtidig følge forventinger til ungdomstiden. I tillegg prøver hun kanskje å finne ut om det er mulig for noen å bli forelsket i henne, og det er her hun kjenner på en tvil om hun er moden nok.

Disse to eksemplene som jeg har vist, belyser hvordan Tuva reflekterer over modenhet. På den ene siden ser vi hennes refleksjoner om modenhet at de er knyttet til sminke og utseende, mens på den andre siden viser hennes refleksjoner over modenhet påvirket av venner og kultur. Samtidig utforsker hun forholdet mellom modenhet og forelskelse, som spiller en rolle

i Tuvas refleksjoner over modenhet og identitet. Når Tuva stiller spørsmålet: «kanskje jeg ikke er moden nok? Til å sminke meg eller bli forelska?» (s.68), avslører hun en indre kamp mellom samfunnets forventinger og hennes egne opplevelser. Hun føler presset fra venner og ser sminke og forelskelse som et steg mot å bli ungdom. Spørsmålet hun stiller seg selv antyder en bekymring for å ikke være «moden nok», som understreker hennes ønske om å oppnå samfunnets forventinger, samtidig som hun utforsker sin egen identitet.

Tuva går gjennom en indre kamp når hun reflekterer over betydningen av modenhet og forelskelse i sitt eget liv. Hun begynner å sette spørsmålstejn ved hva disse begrepene egentlig betyr for henne og hvordan de påvirker hennes selvbylde. Tuva blir først oppmerksom på betydningen av modenhet og forelskelse når hennes beste venninne, Linnéa, begynner å utforske disse aspektene. Linnéa blir et slags forbilde for Tuva, spesielt når det gjelder å få seg kjæreste, noe som blir introdusert tidlig i historien (Dåsnes, 2020, s. 25). Dette presset øker ytterligere, og hun innser at Linnéa virker mer moden enn henne, som illustrert i eple-illustrasjonen, der Linnéa fremstilles som moden og forelsket, men Tuva føler seg verken moden eller forelsket. Symbolikken bak eple-illustrasjonen gir innsikt i hennes indre konflikt. Eplet representerer muligens en standard for modenhet og forelskelse som hun opplever at hun ikke når opp til. Dette illustrerer hvordan ytre symboler og sammenligninger påvirker Tuvas selvbylde og selvtilit.

Tuva prøver å finne ut mer om seg selv i lys av disse forventingene og utfordrer ideen om modenhet og forelskelse underveis. Hun blir nysgjerrig på hva det betyr å være forelsket når Linnéa blir det og senere når Mariam kommer inn i bildet. Tuva beundrer Mariams modenhet og føler seg tiltrukket av det. Ved å fremheve Mariams modenhet som noe tiltrekkende, kan det tyde på at Tuva lengter etter egenskaper som hun føler hun mangler selv. Dette kan skyldes en underliggende usikkerhet eller et ønske om å oppnå det samme nivået av modenhet. I tillegg til at hun verdsetter Mariams modenhet, stiller hun spørsmål ved hvorfor hun selv ikke føler seg like moden. Denne dynamikken viser hvordan Tuva prøver å forstå forholdet mellom modenhet og forelskelse, samtidig som hun forsøker å finne sin egen plass i disse omgivelsene. Det virker som Tuva stadig vurderer seg selv opp mot andre, og denne sammenligningen kan av og til få henne til å føle seg utilstrekkelig i forhold til det Mariam og Linnéa representerer. Det kan virke som hun er usikker på seg selv, men samtidig er hun på en reise for å utforske og forstå seg selv bedre. Gjennom handlingen i tegneserieromanen ser vi at Tuva er på jakt etter svar og utforsker ulike sider ved seg selv. Det er ingen fasit på hva som definerer modenhet eller hvordan man skal bli forelsket, men tegneserieromanen

utforsker disse temaene på en måte som åpner opp for refleksjon.

Utforskningen av Tuvas utviklingen av modenhet og forelskelse bidrar til å se hvordan ulike faktorer påvirker henne og hvordan hun vokser som person. Svensen (2001) legger frem at slike historier fungerer som byggesteiner for identitetsutvikling, der individets livshistorie blir sett på som en tekst som konstruerer og tolkes subjektivt (s. 220). Ved å utforske hvordan Tuva prøver å finne sin egen vei mellom andres forventninger og egne følelser knyttet til modenhet og forelskelse, får leseren innblikk i hennes personlige kamp og utvikling. Gjennom å undersøke forholdet mellom disse to elementene, ser vi framstillingen av en ung person som søker etter å forstå seg selv og sin plass i verden. Dette fører til neste punkt i analysen, hvor jeg vil utforske når første forelskelse er skeiv, og hvordan dette påvirker Tuvas syn på seg selv og hennes identitet.

4.1.4 Å akseptere egen forelskelse

Til nå har jeg lagt vekt på at hvordan Tuva kopler det å være forelsket med modenhet. Samtidig er det relevant at Tuvas arbeid med å oppdage og forstå sin egen forelskelse også handler om at hun skal akseptere at hun er forelsket i en jente. *Ti kniver i hjertet* gir et innblikk i de komplekse følelsene av usikkerhet som følger med å oppleve kjærlighet til noen av samme kjønn, og fokuserer på hvordan Tuva søker svar på spørsmål om sin egen seksuelle identitet gjennom personlige refleksjoner. Christiansen (2023) har vist i sin masteroppgave «Hvem er jeg?»: Skeiv identitet i ungdomslitteratur», at handlingen utforsker ikke den tradisjonelle historien om å «komme ut av skapet» (s. 35). Det er også interessant å legge merke til hvordan denne tematikken skildres i forhold til sosial aksept, og hvordan Tuva gjennomgår en personlig utviklingsprosess knyttet til forelskelse. I tillegg vil jeg utforske hvordan Tuva søker svar på spørsmål om egen seksuell identitet gjennom hennes personlige refleksjoner, samt å undersøke nærmere hvordan tegneserieromanen fremstiller denne skeive forelskelsen og dens betydning for Tuvas personlige utvikling og forståelse av seg selv.

Allerede i begynnelsen av tegneserieromanen blir begrepet «lesbisk» introdusert, noe som peker mot den eksisterende heteronormativiteten i samfunnet. Tuva, Bao og Linnéa er på vei ut i storefri og diskuterer den nye læreren på skolen, Charlotte (s. 15). Linnéa undrer over om Charlotte er lesbisk på grunn av den korte frisyren og guttekledningen. Bao uttrykker forvirring rundt spørsmålet, og Tuva forholder seg stille. Bao reagerer med «har det egentlig noe å si om hun er det, egentlig?» (Dåsnes, 2020, s. 16). Linnéa svarer med «jeg er bare

nysgjerrig da! Jeg har aldri møtt en lesbisk før» (Dåsnes, 2020, s. 16). Linnéa som viser nysgjerrighet og undring til lærerens utseende og klesstil, kan kobles til stereotypier eller fordommer om lesbiske (Grønningsæter et al., 2013, s. 16). På en annen side reagerer Bao med en mer inkluderende holdning og stiller spørsmål ved hvorfor det skulle ha noe å si. Gjennom disse holdningene til kjønn og legning som jentene uttrykker, fremheves en utforskning til ulike holdninger til kjønn og legning som finnes i kulturen vår. Dette kan indikere en utforskning til seksuell orientering og en bevissthet rundt stereotypier i tegneserieromanen.

Jeg har vist hvordan Tuva selv forstår at hun er forelsket og hvordan forelskelsen utvikler seg gjennom handlingen. Nå vil jeg se nærmere på et eksempel der Tuvas første tanke er at hun kan forelske seg i gutter. Dette aspektet, belyser det heteronormative synet i samfunnet. Det virker som om Tuva aldri har reflektert over om hun liker gutter eller jenter, og derfor er normen at hun som jente skal like gutter. Dette skjer tidlig i fortellingen, og etter at Tuva har fått vite at Linnéa har fått seg kjæreste, føler hun seg stresset fordi hun også ønsker å oppleve forelskelse.

(...) Hva hvis alle de andre jentene OGSÅ har fått seg kjæresten? Hva hvis jeg blir tomt for gutter før jeg rekker å forelske meg? For det er faktisk sju flere jenter på trinnet enn gutter – ÅTTE med hun nye! (Dåsnes, 2020, s. 28).

Dette stresset fører til at hun lager en liste over alle guttene i klassen, med positive og negative egenskaper, slik at hun ikke ender opp som den eneste som ikke er forelsket (s. 31). Det er interessant å legge merke til at hennes første intensjon var å vurdere gutter som potensielle partnere, noe som fremhever at tanken om å være sammen med en gutt var hennes umiddelbare respons. Dette peker tydelig på hvordan samfunnets heteronormative forventninger kan påvirke individets oppfatning av romantiske relasjoner. For som dette eksempelet antyder, er det i utgangspunktet en fremmed tanke, og det er et uttrykk som representerer det heteronormative samfunnet hun lever i, den forventede normen (Jegerstedt, 2008, s. 74). Tuva føler seg kanskje presset til å følge den tradisjonelle oppfatningen av kjærighet og relasjoner, noe som kan ha ledet henne til å automatisk vurdere gutter. Dette handler om hvordan Tuva begynner å se på samfunnets normer og forventninger, og hvordan de kan påvirke hvordan hun tenker og føler. Det er når hun innser at hun er forelsket i Mariam at hun begynner å stille spørsmål ved disse forventningene. Tuva prøver å finne ut hvem hun er og hva hun ønsker i livet, som betyr at hun utfordrer tanken om at det bare er én måte å

være forelsket på, noe hun tidligere trodde på.

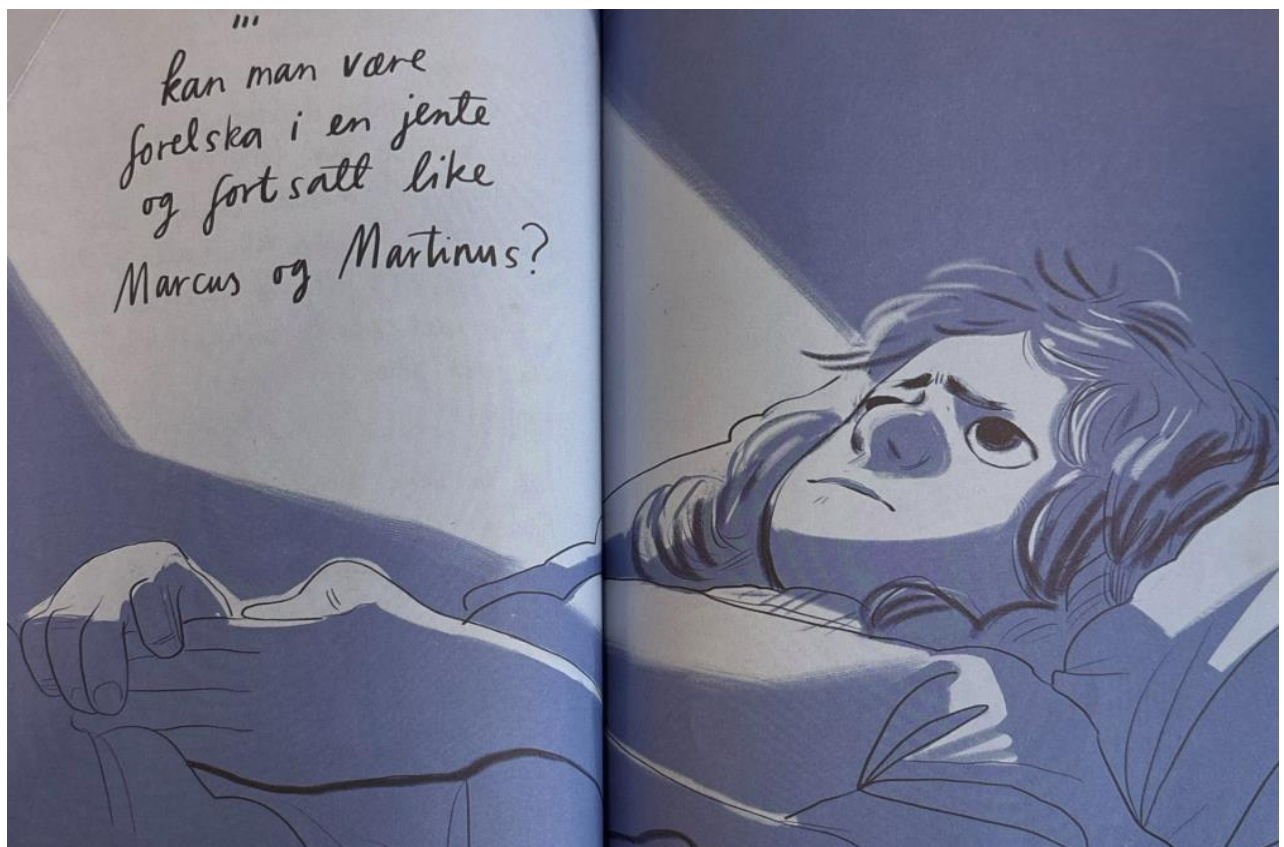

Figur 11: Dåsnes, 2020, s. 117-118

Etter å ha gjennomført en selvlaget «vitenskapelig test», oppdaget Tuva at hun er forelsket i Mariam (s. 155). Tuva undersøker hva det vil si å være skeiv på nettet, og oppslaget viser fargerike illustrasjoner med rosa og blå nyanser som vanligvis knyttes til jenter og gutter (figur 11). På venstre side av oppslaget vises informasjon Tuva finner i søket om skeivhet. Blant annet står det «hvis man blir forelska i jenter, er man lesbisk eller bifil, man trenger ikke finne ut hvilken man er før man er eldre» (Dåsnes, 2020, s. 117). Dette viser en forståelse av seksuell orientering som ikke nødvendigvis er fastsatt, og åpner for at det kan være komplekst og utvikler seg over tid. Dette er Tuvas eget dagboksnotat, så det vi ikke vet er hva hun oppdager på nettet og hva som er hennes kommentarer, men det hjelper henne med å utforske sin egen seksuelle identitet på sine egne premisser og i sitt eget tempo. Flere av punktene på oppslaget reflekterer de utfordringene mange møter rundt skeivhet, noe som peker på behovet for mer inkludering og støttende samfunnsmiljø, noe som er i tråd med «queer» teori. Som nevnt tidligere, utfordrer denne teorien eksisterende normer og forståelser knyttet til kjønn og seksualitet, og søker å skape et inkluderende rom for utforskning og

mangfold i disse områdene. Samoilow og Myren-Svelstad (2020) påpeker viktigheten av å adressere slike temaer i ungdomslitteraturen, da de fleste blir bevisst på sin seksuelle orientering i de tidlige tenårene (s.66). Dette understreker behovet for å fremme mer inkluderende og støttende miljøer for alle, uavhengig av kjønn. Også for å arbeide mot å redusere fordommer og diskriminering som kan føre til følelser av ensomhet, avvising og tristhet.

På høyre side av oppslaget (figur 11) reflekterer Tuva åpent og ærlig over sin forelskelse i Mariam gjennom dagboken. Hun fører en indre dialog hvor hun utforsker og bearbeider sine egne følelser og tanker knyttet til denne forelskelsen. Denne formen for selvrefleksjon viser at Tuva er i en prosess med å akseptere sin egen identitet og de følelsene hun opplever. Hun viser også åpenhet og ærlighet ved å skrive ned følelsene sine uten filter. Hun erkjenner at hennes forelskelse i Mariam er annerledes enn hun tidligere hadde forestilt seg eller forventet, og dette antyder at hun er i ferd med å utforske og akseptere sin egen seksuelle identitet på sine egne premisser. Videre innser Tuva behovet for å endre på sine dagdrømmer og kanskje sine tidligere forventninger til seg selv og sine følelser, og det fremstiller på en realistisk måte hvordan følelser og utforskning av identitet ikke alltid samsvarer med forventningene.

Figur 12: Dåsnes, 2020, s. 119-120

Tuva ligger i sengen, tydelig tankefull etter alt hun har lest på nettet om skeivhet (figur 12). I min tolkning er det ikke Tuva som har illustrert seg selv, men heller en fremstilling som understreker denne tankefullheten. Dette antyder to ulike måter å formidle tankegang på. Jeg tolker Tuvas tankefulle tilstand basert på visuelle tegn i illustrasjonene, som viser henne fordypet i tanker, bærende på usikkerhet og bekymring. Fra verbalteksten vises det at hun grubler over sitt eget spørsmål i en indre refleksjon. Dette adresserer forholdet mellom seksualitet og identitet, og avslører en indre konflikt hos Tuva, hvor hun kanskje prøver å forene sin nye identitet og følelser med tidligere relasjoner og interesser. Tuvas spørsmål og indre refleksjoner peker på en dypere forståelse av hennes forvirring rundt identitet og seksuell orientering. Hun stiller seg spørsmål om hva det betyr å være skeiv og forelsket i en jente, og om det på noen måte påvirker hennes interesser, atferd og oppførsel. Denne tanken om hva som er «normalt» eller akseptabelt i denne sammenhengen hører til det Butler belyser om det heteronormative perspektivet, om hvordan samfunnet konstruerer og opprettholder normer. Hun reflekterer over om hun må endre sine interesser for å passe inn eller om hun kan være seg selv, uavhengig av hvem hun er forelsket i. Dette peker på den komplekse prosessen med å utforske og forstå egen identitet og hvordan den passer inn i samfunnets normer.

Oppdagelsen av hennes forelskelse og utforskningen av at hun er skeiv har snudd verden hennes på hodet (s. 121). Hun føler seg alene med dette, men innser at hun ikke lenger kan håndtere alt på egen hånd. Tuva trekker pusten inn, og roper høyt «jeg er forelsket i Mariam». Bao reagerer med et overrasket og taust blikk, og svarer bare «seriøst» idet hun går videre inn i skogen (Dåsnes, 2020, s. 123). Tuva ble overrasket over Baos reaksjon. Hun hadde vært bekymret for at Bao ville fordømme henne for å bli forelsket i en jente, noe som reflekterer hennes bekymring rundt heteronormative forventninger og hennes engstelse for andres reaksjoner. Tuvas tanker og bekymringer kan delvis skyldes samfunnets forventninger til seksuell orientering og identitet. Hun kan ha tatt til seg ideer om hva som er «normalt» basert på samfunnets syn, og å være forelsket i en jente kan virke utfordrende for henne (Grønningsæter et al., 2013, s. 41). Imidlertid viste det seg at Baos reaksjoner var generelt rettet mot ideen om å være forelsket, ettersom hun uttrykker at «forelskelse er sykt teit» (Dåsnes, 2020, s. 60). På en annen side viser Baos reaksjon en grad av aksept og forståelse. Selv om hun muligens stiller spørsmål ved gruppens dynamikk og Linnéas innflytelse, virker det som om Bao ikke ser Tuvas forelskelse som et problem i seg selv. Baos reaksjon kan sees som et forsøk på å normalisere og akseptere Tuvas følelser, som også gir Tuva en trygghet.

Figur 13: Dåsnes, 2020, s. 193-194

Under overnattingsbursdagen kommer hemmeligheten Tuva har holdt for seg selv frem i leken «nødt eller sannhet» (s.190). Tuva blir redd og ønsker å flykte fra situasjonen, som kan skyldes at Tuva innerst inne visste hun kunne bli stilt ovenfor et spørsmål hun ikke ville klare å svare på. I det øyeblikket stilles spørsmålet Tuva har fryktet, «er du forelska i noen i dette rommet?» (Dåsnes, 2020, s. 192). Oppmerksomheten rettes mot Tuva da blick trekker mot henne, og hun føler seg plutselig liten (figur 13). Dette er Tuvas egen opplevelse av hendelsen beskrevet i dagboken. Hun starter dagbokinnlegget med «Kjære dagbok. Det er midt på natta (...) Men jeg må skrive ned det som skjedde på overnattingsbursdagen nå (...).» (Dåsnes, 2020, s. 182), som viser at det er hennes perspektiv som formidles. På oppslaget ser vi jentenes ansikter forstørret, og øyne skinner av nysgjerrighet og spenning mens de venter på svar fra Tuva. Hun befinner seg i en sårbar situasjon, omringet av jentenes blick rettet direkte mot henne. Det florerer i snakkebobler med spørsmål av jentene rettet mot Tuva, som fører til at hun mister fatningen og utbryter i sinne:

Jeg skulle bare ledd. Eller løyet. Men jeg var så LEI. Hvorfor skal dere vite alt om alle? Hva bryr det dere? Har dere ikke noe bedre å gjøre? Dere tror dere er så mye bedre enn alle andre. Men det er like teit å leke blogger som å leke i skogen. Dere er så

fake- alle sammen! (Dåsnes, 2020, s. 195-196)

Det kan vise en følelse av at situasjonen har ført til kaos og ødeleggelse, både i hennes personlige følelsesliv og i forhold til vennene. Tuva sitter kanskje igjen med en følelse at hun angret på måten hun håndterte situasjonen på, samtidig som hun føler seg hjelpeløs og engstelig for hva fremtiden vil bringe. Det virker som Tuvas responshandling kan skyldes to ting. For det første har det blitt «avslørt» at Tuva liker jenter. For det andre kan det knyttes til det pinlige i at den du er forelsket i, får vite at du er forelsket, siden Mariam var i bursdagen. Tuvas skriver i dagboken at hennes eneste tanke er hva Mariam tenker; «og hva om Mariam ikke vil snakke med meg mer? Det er trist om hun ikke liker meg tilbake, men hva om hun HATER meg?» (Dåsnes, 2020, s. 216).

I tillegg er hun usikker om jentene dømte henne eller bare var nysgjerrig på hennes forelskelse. En av jentene stiller et direkte og konfererende spørsmål «er du lesbisk på ekte?» Det er et spørsmål som berører Tuvas seksuelle identitet direkte og kan være vanskelig å håndtere fordi det er personlig, samtidig kan det antyde en mangel på forståelse eller sensitivitet rundt temaet fra jentenes side. Slik spørsmålet blir stilt, legger det også et viss press på Tuva til å bekrefte eller avkreft sin seksuelle orientering. I tillegg kan det hende at Tuva reagerer sterkt fordi hun plutselig føler at vennene får vite om hennes private følelser. Å bli stilt overfor slike spørsmål og føle seg konfrontert på den måten kan føre til følelser av skam, sårbarhet og forlegenhet for Tuva. Reaksjonen hennes viser at hun har sterke følelser og møter komplekse utfordringer knyttet til sin egen utforskning av identitet.

Å oppdage forelskelse i *Ti kniver i hjertet*, har Tuva utviklet seg fra at hun først oppdager at andre blir forelsket, og deretter reflekterer over hva forelskelse er generelt. Over tid oppdager hun at hun selv er forelsket i Mariam, og på slutten aksepterer hun sin forelskelse. Gjennom å akseptere sin egen forelskelse har Tuva søkt etter svar på spørsmål om sin seksuelle identitet. Fra begynnelsen av boken utforsker Tuva en del av seg selv som hun tidligere hadde undertrykt eller ignorert, spesielt når hun blir forelsket i Mariam. I løpet av denne prosessen har hun møtt aksept og motstand fra venner, noe som har formet hennes opplevelse av sin skeive identitet. Hun har måttet reflektere over sine følelser, konfrontere fordommer og overvinne indre konflikter. Denne indre reisen har bidratt til hennes personlige vekt og forståelse av seg selv, og hun har lært om kjærlighet, aksept og styrken ved å være tro mot seg selv.

4.2 *La skogen leve*: Baos motstand mot å bli forelsket

I *La skogen leve* er Bao hovedpersonen, og vi følger hennes handlinger og kamp mot å omgjøre skogen til en parkeringsplass. Mens Tuva fungerer som en jeg-forteller gjennom dagbokformatet, får vi ikke tilgang til Baos indre tanker på samme måte. Bao representerer en ekstern fokaliserer, der vi som lesere observerer og sanser hendelsene gjennom hennes perspektiv uten å få direkte tilgang til hennes indre tanker og følelser (Andersen et al., 2012, s. 49-50). Likevel blir hennes følelser visuelt fremstilt gjennom ulike virkemidler, som for eksempel tekstmeldinger og oppslag uten verbaltekst, samt gjennom hennes kroppsspråk og ansiktsuttrykk. For eksempel fremstilles svarte skyer over Bao når hun er bekymret, og en rød strek når hun uttrykker sinne eller frustrasjon ved å slå i bordet (Dåsnes, 2022, s. 80). Disse visuelle symbolene er typiske ved tegneseriemediet som lar oss som lesere både se og forstå Baos følelser og tanker, selv uten en indre dialog (McCloud, 2016/1993, s. 142-143). Jeg vil gi eksempler på dette underveis i analysen, ved å velge ut oppslag som illustrere denne formen for sammensetninger.

Nå vil jeg se nærmere på hvorfor Baos motstand mot å forelske er så sterk. På samme måte som hun utfordrer voksnes autoritet, kan Baos motstand mot autoriteter også gjenspeiles i hennes tilnærming til forelskelse. Dette understreker sammenhengen mellom Baos to kamper – motstanden mot voksne og motstanden mot forelskelse. Tegneserieromanen *La skogen leve* utforsker temaer som å ta beslutninger i overgangen til ungdomslivet, ansvar for både seg selv og venner, den første forelskelse, uavhengighet fra voksne, samt å finne sin egen identitet. I *Ti kniver i hjertet* blir vi kjent med Bao, som tydelig uttrykker en negativ holdning til forelskelse og ikke forstår hvorfor Linnéa og Tuva er så opptatt av dette. Bao uttrykker sterk motstand mot å bli forelsket, og mener «forelskelse er sykt teit» (Dåsnes, 2020, s. 60), «orker seriøst ikke ha enda en forelska venn» (Dåsnes, 2020, s. 111), og «det er jo hun som har starta den forelska-KULTEN! Og nå har hun hjernevaska deg! Men jeg blir ikke med!» (Dåsnes, 2020, s. 125). Mens Bao er fast bestemt på kjempe for miljøet, virker det som om tanken på å være forelsket er langt fra hennes prioriteringer, i kontrast til venninnen Tuvas ønske om å bli forelsket. Baos reaksjoner på andres følelser for henne, samt hennes egne opplevelser av forelskelse, kaster lys over en annen side av hennes karakter.

4.2.1 Motstanden mot voksne

Motstanden mot å bli forelsket virker det som Bao føler seg usikker og ikke klar dette på grunn av hennes utfordringer og indre konflikter med å vokse opp. Etter å ha lest *Ti kniver i hjertet*, åpner det seg en refleksjon over hvordan oppdagelsen og aksepten av egne forelskende følelser handler om modning, ikke bare for Tuva, men også for Bao. Dette fører til spørsmålet i hva som ligger bak denne sterke motstanden mot forelskelse? I *La skogen leve* utspiller det seg en konflikt med autoriteter, og vi kan se hvordan Baos motstand mot voksne påvirker henne. Hun befinner seg i en kamp mellom barndommens lek, samtidig som hun står opp for miljøet som en ung aktivist uten å bli sett eller hørt.

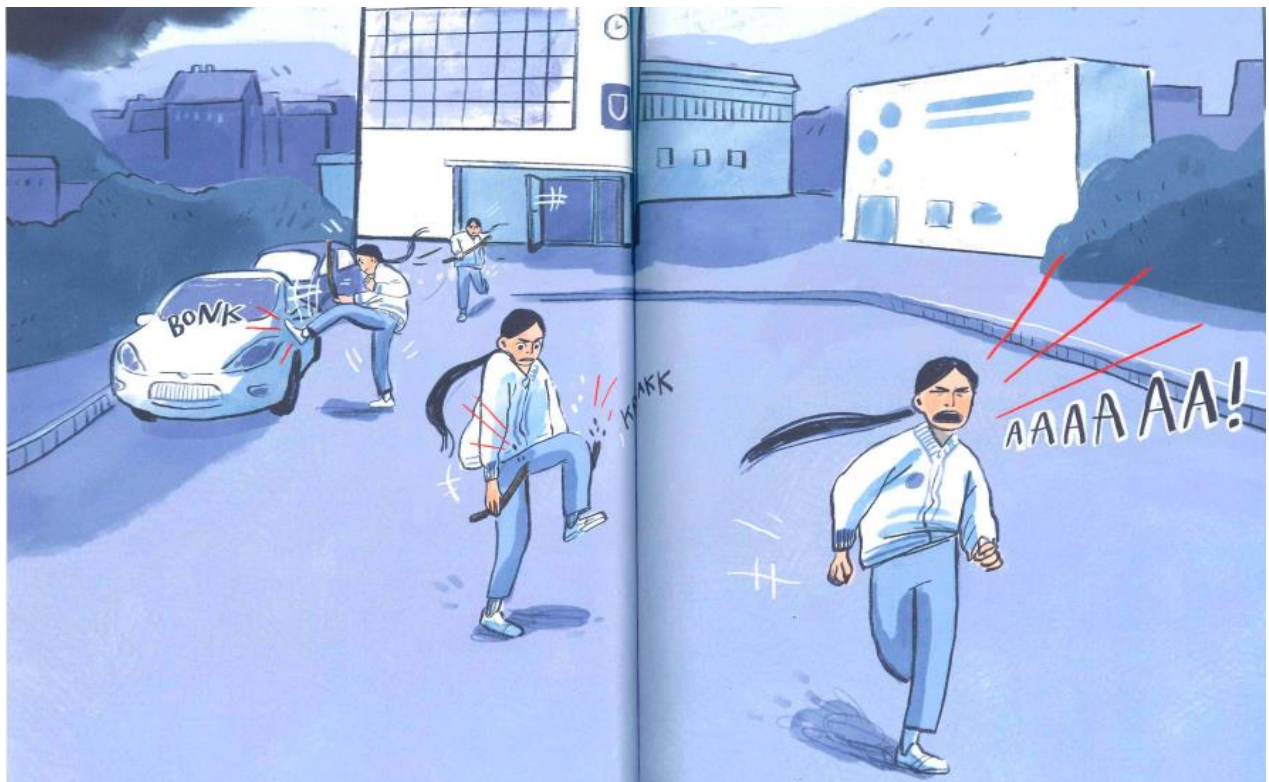
Ifølge Svensen (2001) inkluderer ungdomslitteratur to spenningsdrevne elementer; konflikt og fare. I *La skogen leve* tolker jeg konfliktene som Baos indre kamp og konflikter med voksne, mens farene inkluderer å miste skogen og for å forelske seg, mens hun navigerer mellom barndom og ungdomstid. Et viktig aspekt av denne overgangen er tiden Bao, Tuva og Linnéa tilbringer sammen i siste halvdel av syvende klasse. En brytningsperiode mellom barndom og ungdomstid og følelsen av å forlate barndommens trygghet, som Bao uttrykker selv «Jeg er ikke stressa for karakterer og sånn, altså. Jeg bare liker ikke den greia med at man liksom må bli en ungdom» (Dåsnes, 2022, s. 88). Samtidig kan denne brytningsfasen påvirke Baos opplevelse av forelskelse. Det antyder en underliggende bekymring eller tvil knyttet til forelskelse som Bao muligens ikke er klar til å utforske eller akseptere. Da det å bli forelsket kan symbolisere det å forlate barndommen bak seg og tre inn i den mer komplekse verdenen av ungdom og voksne relasjoner.

Figur 14: Dåsnes, 2022, s. 81-82

Bao representerer en karakter som ofte utforskes i ungdomslitteratur, hvor overgangen mellom barndom og voksenliv er et sentralt tema. Slettan (2020) viser at denne litteraturen ofte utforsker den ekte og forvirrende opplevelsen å være ung, og tar opp temaer som selvstendighet, vennskap og identitetssøken. Bao, som prøver å finne sin plass mellom å være barn og å oppføre seg som en voksen, illustrer denne overgangen på en måte som reflekteres i måten hun håndterer de voksne på. Hun er fast bestemt og insisterer på sine meninger og hun gir seg ikke før hun får det hun vil. I tillegg påpeker Ørjasæter (2018) at «hovedpersonene ofte fremstilles som uavhengige og handlekraftige, og tar ofte ansvar for sine egne handlinger» i ungdomslitteratur (s. 31), noe som bekrefter Baos karaktertrekk. Bao er i møte med skoleledelsen etter flomhendelsen (figur 14). Plutselig reiser hun seg raskt fra stolen, slår i bordet, og vi kan se hvordan øyenbrynene hennes hever seg, ingen tvil her om at det visuelle fremstiller hennes frustrasjon. Her får vi presentert et visuelt bilde som formidler mye informasjon om Baos kroppsspråk og ansiktsuttrykk. Likevel utgjør ikke bildene en fullstendig historie, uten verbalteksten til stede, som «jeg er ferdig med å være søt», gir et supplement til det visuelle og understreker hennes bestemte holdning. Som McCloud (1993/2016, s. 162) påpeker fungerer teksten her som en forsterkende modalitet til bildene, selv om bildene kommer sterkest frem.

Bao er fast bestemt på å forhindre at skogen blir gjort om til en parkeringsplass. Men hvordan kan hun få de voksne til å forstå alvoret i situasjonen når hun bare er 12 år gammel? Bao viser sitt engasjement for miljøvern og samtidig avslører hennes skeptiske holdning til de voksne: “Man kan ikke stole på de voksne hvis man skal få ting gjort, as. Må gjøre alt sjæl!” (Dåsnes, 2022, s. 20), “De skjønner ikke en dritt. Det er krise, jeg koddet ikke» (Dåsnes, 2022, s. 29). Baos forhold til moren synes jeg virker komplisert, spesielt når det gjelder miljøspørsmål. De er ofte uenige om verdier, som kan skyldes et generasjonsskille. Bao føler seg ofte misforstått og undervurdert av moren. Mens Bao foretrekker å handle konkret, ønsker moren å tilby emosjonell støtte gjennom samtaler og deling av følelser (s. 97). Selv når moren forsøker å oppmuntre Bao til å fortsette sitt engasjement, møter hun motstand. Bao holder fast ved sin frykt og sinne over klimaendringene og nekter å gi etter for morens ønske om å glemme problemene (s. 173). Hun vil at moren skal støtte henne på hennes egne premisser, mens moren prøver å finne en balanse mellom omsorg og støtte. I hver samtale viser moren bekymring og et ønske om å snakke om Baos oppførsel, men hun reagerer ofte med frustrasjon og avvisning. Dette ser jeg i sammenheng med Baos engasjement for miljøet og hennes kamp mot andre voksne autoriteter, men dette synes ikke å bli forstått av de voksne autoritetene.

Figur 15: Dåsnes, 2022, s. 92-93

Som elevrådsleder deltar Bao i møter med skoleledelsen, kommunen og FAU, der hun presenterer konkrete miljøverntiltak. Imidlertid opplever hun at de voksne er mer opptatt av utredninger og budsjetter enn å ta innspillene hennes på alvor. Bao er lei av å ikke bli hørt på, og er klar for å ta kampen om skogen alene (figur 15). Bao løper ut av skolen og viser sitt sinne ved å sparke biler og knekke en pinne i to med kneet, her får vi et visuelt bilde av hennes følelsesmessige tilstand. Gjennom disse handlingene og kroppsspråk, som den tydelige bevegelsen og utbruddet «AAAAA!», blir hennes sinne og frustrasjon klart fremstilt. Disse visuelle elementene tillater oss å forstå Baos emosjonelle tilstand uten behov for verbale uttrykk. Baos kamp mot de voksne autoritetene reflekterer blant annet anmelderen Fjeldberg (2022), at fortellingen om Bao ikke bare handler om å kjempe for klimaet, men like mye kampen mot følelsen av maktesløshet. Gjennom Baos opplevelser ser vi hvordan noen voksne er villige til å ignorere urettferdighet så lenge den ikke berører dem direkte.

Figur 16: Dåsnes, 2022, s. 222-223

Det virker som om Bao kjenner motstand mot forelskelse fordi det oppfattes som en del av de voksnes verden- en verden hun er i opposisjon til på grunn av deres mangel på anerkjennelse, forståelse og respekt for hennes engasjement i miljøsakene. Denne motstanden kan også skyldes en trang til å verne om barndommen og beholde muligheten til å leke fritt i skogen.

Skogen har en særegen betydning for Bao og vennene hennes. Det er et sted der de føler seg frie før de må bli eldre, og et sted som gir følelsen av barndom, uansett alder eller ansvar. Baos ønske om å bevare skogen kan handle om å bevare barndommens uskyld og frihet, og forhindre at skogen blir omgjort til noe mer voksent, som en parkeringsplass. Dette ønsket kan gjøre det vanskelig å akseptere voksensansvar, som å håndtere forelskelse som symboliserer voksenlivet. Dette blir tydelig når Bao og vennene hennes vinner kampen om skogen. De samles, og Abdi og resten av guttene foreslår å avgjøre hvem som eier skogen en gang for alle, som også er i selve åpningen i *La skogen leve* (Dåsnes, 2022, s. 7). Bao sier ikke nei, og sammen med Linnéa, Tuva og Bao løper de inn i skogen som nå tilhører dem (figur 16). Dette antyder at seieren bekrefter at de nå har skogen som sitt fristed for barndomslek, og snakkeboblen tilfører «skogen er vår».

Baos motstand mot fjerning av skogen og mot de voksne er kanskje fordi det hører til de voksne sitt liv, og disse er hun opposisjon til fordi de ikke anerkjenner, forstår og respekterer henne i miljøsaken. Denne motstanden kan også forstås som en trang til å verne om det å få være et barn og uro for å gå fra barndom til ungdom. Derfor er hvordan Bao forholder seg til forelskelse nært knyttet til spørsmål om modning, slik det også gjør hos Tuva. Baos karakter viser seg å være sterk og ærlig, fast bestemt på å stå opp for det hun tror på, til tross for motstanden hun møter fra de voksne. Hennes sterke engasjement i kampen for skogen kan sees som en form for kjærlighet et slags tilfluktssted, et felles interessepunkt for henne og vennene. Denne kampen involverer ikke bare ytre hindringer, men også en indre kamp med å balansere sitt engasjement med andre viktige deler av livet, inkludert følelsesmessige forhold som forelskelse. Gjennom å utforske seg selv og takle både ytre og indre hindringer, utvikler Bao seg som person. På denne måten viser Baos kamp mot voksne autoriteter og hennes utfordringer med forelskelse hvordan hun søker selvstendighet, styrke og kamp for det som betyr noe for henne. Selv om *La skogen leve* handler om miljøkamp og miljø, er forelskelse også en relevant del av historien. Videre vil jeg utforske Baos andre kamp – hennes motstand mot å bli forelsket.

4.2.2 Motstanden mot forelskelse

Bao er en ung miljøaktivist som er opptatt av å bevare skogen til fordel av en parkeringsplass, men uttrykker også en motstand mot følelser av kjærlighet og forelskelse. Samtidig får man et innblikk i Tuva og Mariams forhold i begynnelsen av fortellingen (s. 17). Tuva unngår å

bekreftede om de er i et forhold, men sier bare «Vi er ikke et par.. Vi bare henger, liksom» (Dåsnes, 2022, s. 18). Dette gir ingen klar indikasjon på hva som har skjedd mellom dem, til tross for den åpne slutten i *Ti kniver i hjertet*, men det antyder at de har et forhold som er under utvikling. Samtidig opprettholder Bao fortsatt sine tydelige holdninger mot forelskelse og uttrykker sin motstand «kjærestepar er SYKT irriterende» (Dåsnes, 2022, s. 17). I tillegg introduseres en ny karakter i *La skogen leve*, Abdi, som utfordrer jentene, spesielt Bao. Man kan stille spørsmål om hva som ligger bak Baos motstand, og undersøke Baos tanker og utviklingen gjennom historien når det gjelder Abdi og forelskelse generelt.

I starten av tegneserieromanen blir vi introdusert for spenningene mellom Abdi og Bao, noe som blir antydnet flere ganger. Tuva, Linnéa og Bao er i skogen og forbereder seg til å utfordre guttene i A-klassen om retten til å leke der. (s. 7). Bao er tydelig om at hun skal gå etter Abdi, og både jentene og guttene er klare med pinner for en lekeslosskamp. Avslutningsvis sier Abdi til Bao «ses neste storefri nerd», hvorpå Bao svarer med «ikke tro noe annet, taper» (Dåsnes, 2022, s. 7). Etter storefri reflekterer Linnéa over Baos stadige tilstedeværelse i skogen og undrer seg, «vent er du gira på å være i skogen fordi Abdi alltid er der? Liker du ham?» (Dåsnes, 2022, s. 11), og tilføyer humoristisk, «eller du kan spare det til Abdi: er det bare global oppvarming, eller er det du som er så heit» (Dåsnes, 2022, s.15). Bao responderer med «EH- NEI. Jeg blir fortsatt ikke med i forelska-kulten din, Linnéa» (Dåsnes, 2022, s. 11). Baos overraskende og skeptiske reaksjon vitner om hennes manglende interesse for Abdi på et romantisk nivå, og kan også innebære elementer av fornektelse, skam eller ønsket om å holde visse følelser hemmelig. Til tross for Baos uttalte avvisning av Abdi og mangel på åpen interesse for ham, antyder hennes reaksjon på Linnéas spørsmål en form for skjult nysgjerrighet eller mulig interesse. Linnéas spørsmål indikerer at det noe spesielt eller merkbart ved Baos oppførsel i forhold til Abdi, som fører til at hun stiller spørsmål. Samtidig kan Baos motstand mot Abdi også reflektere hennes generelle skepsis eller avvisning av forelskelse, en holdning som ofte kommer frem i *Ti kniver i hjertet*.

Figur 17: Dåsnes, 2022, s. 58-59

Flere steder blir det tydelig at Abdi har en tendens til å plage og irritere Bao. Linnéa, Tuva og Bao utarbeider en klimarapport for å redde skogen, da passerer guttene og Abdi kommenterer først «Hah! Sjekk de nerdene som sitter inne i storefri» (figur 17). Han legger også til et spydig spørsmål «chill har du mensen, eller?» (Dåsnes, 2022, s. 58). På høyre side kan vi se Bao reaksjon med svarte prikker over henne, men munnen hennes bare er en strekk og øyebrynene hennes peker nedover, noe som viser hennes frustrasjon over Abdis kommentarer. Hun påpeker også at de heller burde hjelpe til siden de også er glad i skogen. Denne situasjonen er et forsøk fra Abdi på å flørte med Bao, imponere guttene eller få oppmerksomheten fra henne, selv om det er på en barnslig måte. I tillegg ser vi Linnéa kommenterer at guttene oppfører seg barnslig, og at Tuva er heldig som liker jenter, noe som får henne til å smile og le. Linnéas bemerkning om Tuvas heldige kjærighet til jenter, viser aksept og glede over både Tuvas identitet og forelskelse.

En annen situasjon som oppstår er der Bao faller i bekken i skogen, som har blitt flommet (s.70). Abdi kommer til redning og tilbyr hjelp, men Bao viser sterk motstand mot å motta hjelp, spesielt fra Abdi. Til slutt innser hun likevel at hun trengte hjelp (s. 71). Etter hendelsen er Abdi ydmyk og ber om en takk for å ha hjulpet og reddet henne, men Bao insisterer på at hun kunne ha klart seg selv. På vei ut av skolen ser Abdi tilbake på Bao, og sier "ok, Greta

Thunberg, kos deg med det!» (Dåsnes, 2022, s. 73). Jeg tolker denne kommentaren som et forsøk på å flørte med Bao og gi henne et kompliment for hennes engasjement for miljøet. Dette komplimentet kan være et eksempel på hvordan Abdis forsøk på å flørte kan skape spenninger eller konflikter med Bao. Det virker som han ønsker å få Baos oppmerksomhet på en eller annen måte, selv om hans måte å uttrykke det på kan virke latterliggjørende for Baos synspunkter og føre til irritasjon hos henne. Ifølge Alberoni (1997) forsøker den som er forelsket å vekke nysgjerrighet hos den andre, akkurat som Abdi gjør med Bao gjennom tegneserieromanen. Ofte når en person er interessert i noen, er man ikke helt sikker på hvordan de skal uttrykke det og de kan ende opp med å handle på måter som virker klønete eller uhensiktsmessige. Dette kan inkludere å prøve å være morsom på en upassende måte, gi spydige kommentarer som egentlig er ment som en form for oppmerksomhet, eller å prøve å imponere på en klønete måte. I møte med Abdis kommentarer, ser vi at Bao ikke nøler med å konfrontere ham og stå opp for sine verdier. Samtidig kan vi observere en subtil undertone av sårbarhet hos Bao, som for eksempel i den nederste ruten på høyre side av oppslaget på side 73, der hun har nedovervendt munn og et uttrykk som signaliserer irritasjon eller surhet.

Figur 18: Dåsnes, 2022, s. 88-89

Etter gjentatte forsøk fra Abdis side på å irritere Bao, skjer det gradvis en utvikling gjennom tegneserieromanen der han viser en mer åpen og myk side og søker mer kontakt med henne.

Under åpen dag på ungdomsskolen står Bao og Abdi sammen mens de venter på å høre om hva fremtiden vil bringe (figur 18). Bao er overrasket over Abdis tilstedeværelse og at han faktisk gadd å være der, de blir stående samen mens de ler og fniser sammen. Jeg oppfatter dette som første gang jeg ser Bao smile til Abdi og le av hans kommentar, i motsetning til de andre gangene hun har vist frustrasjon eller sinne over kommentarene hans. Imidlertid blir øyeblikket raskt avbrutt av Linnéa, som utbryter «ooo» (Dåsnes, 2022, s. 88). Det beskriver hvordan kommunikasjonen mellom Bao og Abdi blir oppfattet som en flørting av de andre karakterene som er til stede. Dette får Bao til å reagere raskt og blir sjenert, som om hun ble tatt på fersken mens hun kanskje hygget seg med Abdi. Linnéa uttrykker at Abdi er søt, men Bao svarer kjapt med «han er fiende» (Dåsnes, 2022, s. 89). I situasjonen der Bao og Abdi var sammen, smilte og hadde det gøy uten noen kommentarer fra Abdi, kan det antyde et glimt av en annen side ved deres forhold. Bao virket litt mer avslappet og muligens komfortabel i Abdis nærvær, som er en ny opplevelse for henne. Samtidig endres denne stemningen fort når Linnéa kommer inn i bildet, for Bao blir plutselig sjenert og reservert, og reaksjonen hennes viser at hun ikke ønsker og blir assosiert med Abdi på den måten. Det kan virke som om Bao prøver å skjule eller undertrykke den delen av seg selv som muligens kan nyte en uformell tid sammen med Abdi. Det kan virke som om hun er redd for å bli misforstått av vennene sine når hun er med Abdi, spesielt fordi hun viser en sterk motstand mot venninnene sine forelskelser gjennom begge bøkene. Dessuten kan det hende om hun selv ikke er sikker på hva hun føler for Abdi.

Figur 19: Dåsnes, 2022, s. 120- 121

Etter at Bao har forsøkt å redde skogen, føler hun seg litt nedstemt fordi verken Linnéa eller Tuva viser interesse i det. Mens hun sitter ved pulten og tenker på flere måter å redde skogen på, blir hun avbrutt av en melding fra Abdi (s. 100). Bao reagerer overrasket på meldingen, men det kan også være et glimt av glede eller lettelse i reaksjonen hennes. Abdis handling viser tydelig at han ønsker å opprettholde kontakt og være en del av hennes verden, noe som kan være oppmuntrende for Bao, som vanligvis føler seg alene i sitt engasjement for skogen. Derimot tar dialogen en mer kompleks endring når Abdi igjen påpeker at redningen av skogen er kjedelig. Dette er en kommentar som ikke stemmer overens med Baos lidenskapelige engasjement, og selv om hun forsøker å involvere Abdi og spør om han vil hjelpe, viser han tydelig motvilje. På den andre siden viser Abdi sin interesse ved at han faktisk ønsker å bidra. Etter at Bao har klatret opp på taket av skolen for å henge opp skiltet «redd skogen! Nei til parkering!» (s. 117), befinner hun seg i fare for å bli oppdaget av lærerne. I denne situasjonen viser Abdi sin støtte ved å ikke avsløre hvem som befinner seg på taket, og kommenterer «men, hallo, vi snitcher ikke» (Dåsnes, 2022, s. 121). Bao uttrykker takknemlighet og kanskje en viss overraskelse over Abdis handling. I tillegg kan man observere en utveksling av blikk mellom dem nederst på oppslaget (figur 19). Mens Bao går videre sammen med Tuva, snur hun seg plutselig og kaller Abdi for en «taper». I respons snur Abdi seg rundt og smiler litt lurt, kanskje med en antydning av flørt. Baos ansiktsuttrykk idet hun senker blikket nedover og begynner å rødme, gir inntrykk av at hun følte seg overrasket over Abdis oppmerksomhet.

Baos blikk her viser at hun føler mer enn bare overraskelse eller flauhet. Det virker som om hun kjenner på en indre konflikt og spenning, kanskje en følelse eller et ønske som er nytt for henne. Rødmingen kan vise hvor sterkt hun føler det emosjonelt. Det kan også være et tegn på at hun er klar over sin egen sårbarhet og føler seg litt ukomfortabel med den nye situasjonen mellom henne og Abdi. Når hun senker blikket, kan det bety at hun føler seg litt flau eller usikker på hvordan hun skal takle oppmerksomheten eller følelsene sine. Dette øyeblikket kan være begynnelsen på en utforskning for Bao, der hun må gjennom følelsene sine og forstå hva dette betyr for hennes forhold til Abdi og hennes egen selvforståelse. I Alberoni (1997) ser vi at forelskelse gradvis utvikler seg over tid, og det kan være en overraskende opplevelse når en venn man kjenner plutselig vekker en unik interesse. Dette ses i den nye utviklingen av relasjonen mellom Abdi og Bao, og kan være starten på en reise med å utforske nye følelser, identitet og relasjoner. Samtidig er det et tidlig tegn på en mulig interesse eller forelskelse, som begynner å utvikle seg i løpet av historien.

Når det gjelder utviklingen av Baos indre tanker og hennes forståelse av Abdi, er det

interessant å merke seg at Abdi først benektet å støtte redningen av skogen og uttrykte at han synes det var uinteressant. Imidlertid viser det seg at når det gjelder interessen for det Bao står for, nemlig redningen av skogen, er Abdi den som virkelig står ved Baos side. For eksempel, når Bao sender ut en melding til klassen om at de må demonstrere for å redde skogen, er Abdi den første som responderer med spørsmålet «hva er planen» (s. 145). Under samlingen i skogen, hvor klassen har med seg utstyr for å bli der til skogen er reddet, viser Abdi sin interesse ved å bidra til å organisere ulike vakter og delta aktivt i denne okkupasjonen. Dette overrasker Bao, og de bestemmer seg deretter for å ha en våpenhvile (s. 149). Samtidig begynner det å utvikle seg en forståelse fra Bao som muligens begynner å sette pris på Abdis vilje til å hjelpe og støtte henne. Det markerer en utvikling i Baos oppfatning av Abdi, fra å være en irriterende tilstedeværelse til å bli en person som hun kanskje kan stole på og verdsetter for hans støtte.

I en samtale med Abdi, uttrykker hun «Abdi.. betyr dette at du har begynt å bry deg om klima?» (Dåsnes, 2022, s. 160). Abdi svarer med et spørrende uttrykk: «jeg bryr meg jo, jeg bare tenkte ikke at det var noe vits i å gjøre noe. Men er det bare på grunn av klimaet at du gjør dette?» (Dåsnes, 2022, s. 160). Denne dialogen mellom dem kan tolkes som et tegn på at Abdi begynner å vise interesse for det Bao engasjerer seg i, muligens som et forsøk på å forstå henne bedre eller som en måte å finne felles grunnlag å samarbeide på. Det handler om at de ser begge at naturen, skogen, har en verdi. Mens Bao kobler dette til miljøvern, uttrykker Abdi seg mer i en retning av at skogen er et fristed. Som tidligere påpekt har skogen alltid hatt en spesiell betydning for Bao og vennene. Baos ønske å bevare skogen kan også reflektere hennes lengsel etter å bevare barndommens uskyld og frihet, samtidig som hun kjemper mot de voksnes verden, inkludert forelskelse. Dermed ser hun skogen som et tegn på å bevare barndommens frihet, på samme måte som Abdi påpeker at skogen er et sted å bare være (s. 161).

I tillegg uttrykker Bao til slutt sin takknemlighet overfor Abdi for hans støtte, og kanskje det begynner å gå opp for henne hvem som virkelig har stilt opp helt fra begynnelsen. Dette blir også fremstilt visuelt, med at Bao står i front mens Abdi står like bak med blikket rettet opp mot henne, som er en tydelig fremstilling av at han støtter henne (s. 154-155). Etter at flere i klassen har forlatt demonstrasjonen, står Abdi opp for henne igjen ved å bli værende og legger hånden på Baos skulder. Bao ser på Abdi med store øyne og formidler: «Takk Abdi, jeg mener det, altså. Trodde ikke du kom til å bli med først, men ... det har vært skikkelig bra å ha deg her» (Dåsnes, 2022, s. 167). Dette signaliserer et mulig skifte i Baos oppfatning av Abdi

og deres relasjon. Hun kan føle en blanding av ydmykhet og overraskelse over Abdis engasjement. Bao kan også begynne å gjenkjenne Abdis genuinitet og omsorg, som muligens vekker følelser av varme og tilhørighet hos henne. Denne utviklingen kan føre til at Bao vurderer Abdis rolle i hennes liv på en dypere måte, til og med åpen for tanken om et mer følelsesmessig nært forhold mellom dem.

Figur 20: Dåsnes, 2022, s. 168-169

Bao og Abdi beveger seg innover i skogen og patruljerer grensa (figur 20). Dette markerer for meg en utvikling i relasjonen mellom Abdi og Bao, og gir et hint om mulige følelser som kan ha utviklet seg mellom dem. Den gjennomgående gul/grønne fargen over hele oppslaget antyder at de befinner seg i skogen og skaper en atmosfære av ro. Nederst til venstre ser vi dem fra baksiden mens de beveger seg innover i skogen. Mens de går, ser vi to hender som nærmer seg hverandre, noe som viser et ønske om nærhet og kontakt. I illustrasjonen beveger Abdis finger seg mot hånden til Bao, samtidig som hun rødmer, med snakkeboblen som viser «em» og antyder en overraskende eller spørrende reaksjon. Helt nederst på høyre side av oppslaget har Bao og Abdi blikkontakt og de begge kjenner varmen stige til kinnene, som om de omfavner sterke følelser og blir nesten overveldet av forbindelsen. Det kan tolkes som om de er å vei til å kysse hverandre, og tiden synes å stanse opp. Dette er kanskje noen ingen av

dem hadde forventet å skje, men likevel opplever de et øyeblikk av nærhet og intimitet. Dette øyeblikket blir brått avbrutt av Baos mor som roper på henne. I denne sammenhengen kan vi se Bao utvikle seg og kanskje oppleve følelser hun ikke tidligere har vært klar over. Etterfulgt av et øyeblikk der hun muligens tillot seg selv å slippe litt løs og tør å utforske følelser som hun før ikke var komfortabel med. Baos motstand kan være et resultat av tidligere erfaringer eller indre usikkerhet, som kan representere en barriere som hun må overvinne for å vokse som enkeltperson. Øyeblikket hvor hun muligens tillot seg å være sårbar og utforske følelser, er en viktig vending i Baos personlige reise. Det tyder på at hun er i stand til å bryte ut av sin komfortsone og utforske nye sider ved seg selv, og å utforske sine følelser. Samtidig kan dette øyeblikket være et håp Abdi har hatt, å endelig få litt alenetid med henne. Han har jo tidligere uttrykt hvor viktig det er for ham å ha skogen som et sted å bare være (s. 161). Imidlertid blir denne skjøre tilstanden plutselig avbrutt av Baos mor, som var uventet. Dette avbryter ikke bare øyeblikket av nærhet og mulig følelsesmessig utforskning for Bao, men minner også om den virkelige verden og de forpliktelsene hun står overfor med skogen.

Figur 21: Dåsnes, 2022, s. 216-217

Bao og Abdi sitter sammen på et tre og observerer de andre i klassen som har samlet seg rundt bålet i skogen (s. 214). De diskuterer og reflekterer over seieren de har vunnet i den sivile ulydigheten mot planene om å gjøre skogen til en parkeringsplass. Bao foreslår å pakke ned

leiren, men Abdi ønsker å tilbringe en ekstra natt. Dette kan tolkes som et ønske etter å forlenge øyeblikket sammen, kanskje som et forsøk på å utsette hverdagens realiteter. Mens de snakker, blir Bao avbrutt av Linnéa og Tuva, men før hun når dem, stoppes hun av Abdi med et forsiktig «Em... BAO» (Dåsnes, 2022, s. 215). Det vekker Baos oppmerksomhet, og Abdi står med hendene i lommen og en følelse av usikkerhet, spør han: «Hvis vi må på det teite juleballet på ungdomsskolen eller noe i vinter... Kommer du til å banke meg hvis jeg spør deg?» (Dåsnes, 2022, s. 216). I midten av oppslaget, på venstre side, virker Bao forlegen og rødmer over Abdis spørsmål. Hun senker blikket og rødmer, og fremhever at Abdis spørsmål har rørt noe ved henne (figur 21). Bao svarer flørtende: «Nei da. Men pass deg. Kan hende jeg spør først» (Dåsnes, 2022, s. 216). Dette peker på at det ikke nødvendigvis er gjensidig interesse mellom henne og Abdi, men muligens at Bao ikke har noe ønske om å gli inn i slike vante forestillinger om og forventninger til kjønn. Det virker som Bao vil vise at hun er aktiv og handlende.

Bekreftelsen antyder diskret at Baos følelser for Abdi ikke er ensidige, og at hun også føler seg tiltrukket av ham. Samtidig viser Baos svar at hun har selvtillit og virker som en karakter som vet hva hun vil. Dette kan fortelle oss at hun ikke liker å bli undervurdert eller sett ned på, noe som også kan ses i hvordan voksne autoriteter behandler henne. Bao observeres i fullt løp, sannsynligvis rettet mot Linnéa og Tuva. Selv om vi ikke får vite Baos indre tanker, blir det her visuelt fremstilt, med et smil og rødme i kinnene, som viser en følelse av takknemlighet og glede etter at Abdi foreslo å gå på juleballet sammen. I motsetning til hvordan vi får innsikt i Tuvas følelser for Mariam, der hun beskriver hvordan Mariam gjør henne enten sjenert eller usikker. Det antyder en interesse fra Baos side, som kanskje har hatt et ønske om å tilbringe mer tid med ham. I tillegg til å stille spørsmålet «hvorfor er du så glad, a?» (Dåsnes, 2022, s. 217), antyder Linnéa at hun er nysgjerrig på grunnen til Baos åpenbare glede. Bao unngår spørsmålet og svarer istedenfor at hun er glad på grunn av skogens redning. Dette tolker jeg ved at det er tydelig hun skjuler den virkelige grunnen til gleden sin, men innerst inne er hun takknemlig for at Abdi spurte. Samtidig kan det også være Tuva og Linnéa allerede har en forståelse av hvorfor Bao er så lykkelig.

Dette representerer en viktig vending i forholdet mellom Bao og Abdi, og gir en bekreftelse på en mulig forelskelse. Det åpner opp for en ny fase av utforskning og utvikling, både for karakterene og for historien som helhet. Baos svar gir rom for spenning, forventning og muligheter som kan utforskes videre. Abdis forespørsel om å delta på juleballet kan tolkes som et tegn på interesse fra hans side, noe som viser at han ønsker å opprettholde kontakten

med henne. På den andre siden gir dette ingen klare svar, men snarere åpner det opp for tolkninger og spekulasjoner blant leserne om hva som vil skje videre, om de blir et par eller ikke. Situasjonen kan tolkes på ulike måter, men den antyder også at begge parter har en viss interesse for hverandre. På samme måte som Bao utfordrer voksnes autoritet, er Baos motstand mot autoriteter i hennes tilnærming til forelskelse. Dette understreker sammenhengen mellom Baos to kamper; motstand mot voksne og motstanden mot forelskelse. I *La skogen leve* ser vi Baos indre konflikt og hennes stadige avvisning av følelser, som jeg tolker kan være et resultat av tidligere erfaringer eller indre usikkerheter. Samtidig ser vi også tegn til Baos følelser for Abdi ikke er så ensidige som hun vil innrømme. På oppslagene ser det nesten ut som om Bao har fått en interesse for Abdi. Til å begynne med virker hun irritert over ham, men mot slutten av historien ser vi en endring i hennes holdning til Abdi. Bao smiler lurt og rødmer, noe som er en endring i hennes følelser. Det visuelle skiftet avslører en form for aksept og glede over hans nærvær, selv om Bao tidligere viste motstand mot tanken på å bli forelsket.

5. Avsluttende refleksjoner

I denne masteroppgaven har jeg undersøkt hvordan den første forelskelsen ble fremstilt i tegneserieromanene *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*. For å svare på problemstillingen har jeg analysert ulike aspekter ved den første forelskelsen, og hvordan Tuva og Baos håndterer sine følelsesmessige prosjekter som modning, identitetsutforskning og veien fra barn til ungdom. Jeg har særlig hatt fokus på samspeillet mellom det visuelle og verbale i tegneserieromanene, da dette bidrar til å tolke og analysere den komplekse fremstillingen av den første forelskelsen. Det har blitt gjort avgrensinger i denne oppgaven på grunn av bøkens tema og valg av teoretisk ståsted, som påvirker mine funn. Jeg vil nå løfte frem mine sentrale funn fra lesningene i måten hovedkarakterene har opplevd den første forelskelsen som utfordrende.

Innledningsvis ble forelskelse presentert som en erfaring og følelse som tilhører overgangen fra barndom til ungdomstiden. Et viktig poeng som kommer frem, er at i begge tegneserieromanene befinner Tuva og Bao seg midt i brytningstiden mellom å være barn og ungdom. Dette utforsker det Slettan og Nes (2020) påpeker om at identitetsøken er sentral i ungdomslitteraturen, samt det å skildre ungdommens virkelige liv og opplevelser. Etter å ha analysert og drøftet begge bøkene hver for seg, kom det frem at de deler flere likheter og ulikheter. For det første er begge bøkene skrevet av samme forfatter, Nora Dåsnes, og *La skogen leve* er oppfølgeren til *Ti kniver i hjertet*. For det andre møter vi de samme karakterene i begge bøkene, og det er unge jenters perspektiv som står i sentrum av fortellingen. I *Ti kniver i hjertet* følger vi Tuva som skriver dagbok fra første skoledag etter sommeren og er spent på å begynne i syvende klasse, mens *La skogen leve* følger vi jentene det siste halvåret i syvende klasse, rett før de begynner på ungdomsskolen. Bao fremstilles hovedsakelig som en jente med mye sinne og frustrasjon, på grunn av hennes engasjementet i å redde skogen, mens Tuva fremstår som en nysgjerrig og usikker jente.

I *Ti kniver i hjertet* vil Tuva veldig gjerne bli forelsket, og det er målet hennes for sjuende klasse. Bao i *La skogen leve* vil ikke bli forelsket, og hennes motstand vises i begge i bøkene. Funnene fra analysen er i tråd med Alberonis (1997) perspektiver om forelskelse. Han beskriver forelskelse som en fase der to personer beveger seg mot hverandre og er begynnelsen på noe nytt, samtidig som det kan innebære utfordringer og nye muligheter. Historiene til Tuva og Bao inviterer til refleksjon rundt det å være et barn og vokse opp for å bli ungdom, når man kan føle seg usikker og oppleve nye ting i livet. På samme måte får

leseren se hvordan situasjonene rundt forelskelse endrer seg når jentene selv innser og aksepterer sine følelser. Dette viser at i begge bøkene utforsker Bao og Tuva hvordan de gjenkjenner, forstår og aksepterer sine følelser. Det som skiller dem, er jentenes tilnærming til modning og hvordan de knytter dette til forelskelse. Til tross for ulike utgangspunkter, fremstiller tegneserieromanene hvordan jentene oppdager, og må akseptere, at de er forelsket. Dette kommer frem på ulike måter da begge opplever en indre konflikt i forhold til sin identitet og sin plass i opplevelsen av forelskelse.

I *La skogen leve* får vi ikke presentert opplevelsen av forelskelse innenfra, men Baos tanker og refleksjoner blir tydelig visuelt fremstilt i oppslagene. Dette blir uttrykt gjennom fargebruk, ansiktsuttrykk og situasjonsbilder, og viser hvordan disse elementene bidrar til det visuelle uttrykket av følelser hos Bao. Tegneserieromanens hovedtema er miljøvern, og Baos kamp for å redde skogen. Dette blir knyttet til hennes identitet og modningsprosess. Det kan virke som Bao er den som er mest trygg i sin egen identitet, hun viser hva hun ville og fremstår som en sterk og uavhengig karakter, spesielt overfor vennene og voksne. Funnene viser også at i begge bøkene viser Bao tydelig motstand mot forelskelse og denne motstanden antyder at hun frykter for at en forelskelse ville bekrefte at barndommen er over. Bao assosierer forelskelse med voksenlivet fordi det er noe som tilhører de voksnes verden, og hun motsetter seg dette fordi de voksne ikke anerkjenner, forstår eller respekterer henne i miljøsakene. Hun ønsker å bevare barndommen så lenge som mulig, og skogen representerer dette for henne. Motstanden mot forelskelse, motstanden mot fjerning av skogen og motstanden mot voksne, blir et uttrykk for bekymringen ved å gå fra barndom til ungdom. Selv om hun i begynnelsen av historien ikke viser noe interesse for å bli forelsket, ser man en endring i Baos holdning til Abdi mot slutten av *La skogen leve*. Straume (2022) fremhevet forelskelsen i tegneserieromanen ved å påpeke at «her er det ikke beklemmende, men fint», og dette er jeg enig i. Etter seieren i kampen for å bevare skogen, virker det som om Bao opplever lettelse, og hun gir muligheten til å utforske andre aspekter av livet, som forelskelse og flørting med Abdi. Derimot måtte Bao overvinne denne første kampen, mot de voksne, før hun kunne tillate seg selv å åpne seg for følelsene sine og tilsynelatende bli forelsket.

I analysen av *Ti kniver i hjertet* viser mine funn hvordan Tuva knytter spørsmål opp mot modning og forelskelse i likhet med Bao. Gjennom analysen ser vi at overgangen fra barn til ungdomstid tydelig for Tuva når hun stiller spørsmål rundt sin egen identitet. Oppdagelsen av Linnéas forelskelse førte til at Tuva får et behov for å utforske hennes egne følelser og tanker om forelskelse. Jeg ser Tuva som en ung jente som møter utfordringer, samtidig som hun står

ved et veiskille mellom å være et barn og å bli moden. Likevel er hun sikker på en ting; hun skal bli forelsket, og kobler sin modenhet til å bruke sminke og ha kule klær. Dette formidles gjennom illustrasjonene og dagbokoppføringene at hun selv føler at man enten må være forelsket og moden, og ikke kan være begge deler samtidig. I anmeldelsen av *Ti kniver i hjertet* ble det påpekt at den første forelskelsen kan være overveldende, og at det kan være mer forvirrende for de som forelsker seg i noen av samme kjønn (Kielland, 2022). I lys av sammenhengen mellom seksualitet og identitet, er det spesielt i møtet med Mariam vi får innblikk i Tuvas utforskning av sin egen seksuelle identitet. I tegneserieromanen får leseren oppleve en forelskelse på en personlig og individuell måte. Dette ble fremstilt gjennom Tuvas dagbokrefleksjoner som viser en åpenhet og ærlighet i hennes indre dialog, hvor hun utforsker og bearbeider sine egne følelser. Det ble tydelig at hun stilte spørsmål ved hva det vil si å være forelsket i en jente, og hvordan dette påvirker hennes identitet, interesser og oppførsel. Her utforsker hun også et behov for å tilpasse seg samfunnets normer og forventninger i forhold til hennes egen identitet. Fremstillingen av Tuvas komplekse tanker om forelskelse gir et bilde på hvordan hun oppdager forelskelse. Samtidig som at Tuva reflekterer over det å være forelsket, jobber hun med å forstå og sette ord på sine egne følelser. Gjennom denne bearbeidelsen av sine egne følelser aksepterer Tuva at hun er forelsket og dermed seg selv.

Mitt prosjekt fremhever at denne masteroppgaven viser hvordan tegneserieromaner kan være en betydningsfull ressurs for å lære barn og unge om forelskelse, og håndtering av egne følelser i brytningstiden mellom barndom- og ungdomstid. Temaer som forelskelse, seksualitet og identitet er sentrale for unge mennesker, som er midt i en prosess med å utforske hvem man er og hvem man ønsker å være. Gjennom min studie viser jeg hvordan disse bøkene belyser komplekse følelser og situasjoner på både en verbal og visuell måte, noe som kan hjelpe unge lesere med selvrefleksjon og kritisk tenking.

Som nevnt, har oppgaven blitt avgrenset på grunn av tegneserieromanenes tema, derfor kan funnene mine ikke gi et fullstendig bilde av hvordan den første forelskelsen blir fremstilt i moderne barne- og ungdomslitteratur. Mulige videreføringer som jeg synes ville vært interessant å utforske videre, er relasjonene mellom foreldrene, da dette kan belyse mer innsikt i hvordan familieforholdene påvirker karakterens følelse av forelskelse og hvem de er. Et annet interessant aspekt som kunne undersøkt nærmere i denne oppgaven er skogens betydning for Tuva, slik den er hos Bao ved å bevare barndommen. Et siste spennende aspekt ville vært å undersøke tematikken rundt forelskelse direkte i klasserommet i samarbeid med elever, for å se hvordan lesingen av de to tegneserieromanene kunne bli mottatt. I lys av dette,

ønsker jeg som fremtidig lærer å skape et læringsmiljø preget av nysgjerrighet og åpenhet, og gjennom litterære samtaler kunne man utforsket elevenes tanker og opplevelser knyttet til lesingen av *Ti kniver i hjertet* og *La skogen leve*.

Litteraturliste

Primærlitteratur

Dåsnes, N. (2020). *Ti kniver i hjertet*. Aschehoug.

Dåsnes, N. (2022). *La skogen leve*. Aschehoug.

Sekundærlitteratur

Alberoni, F. (1997). *Eg elsker deg*. (S. Lone, Overs.). Det Norske Samlaget.

Aleksandersen, E. (2023). «Om bare du var en jente. Om bare jeg var en jente. Om bare en av oss var annerledes, da ville alt vært annerledes»: En litterær analyse om seksualitet og identitet i *Mannen som elsket Yngve* (2023) og *Dette blir mellom oss* (2020). [Masteroppgave, Høgskulen på Vestlandet].

<https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmloi/bitstream/handle/11250/3083631/Aleksandersen.pdf?sequence=1>

Almås, E. (2004). *Sex og sexologi*. Universitetsforlaget.

Almås, E., Schei, Jessen, R. S. & Berteussen, L. M. (2021, 25.mars). Heteronormativitet. I *Store medisinske leksikon*. <https://sml.snl.no/heteronormativitet>

Andersen, P. T. (2012). Fortellerkunstens elementer. I P. T. Andersen, G. Mose & T. Norheim (Red.), *Litterær analyse- en innføring* (s. 27-55). Pax.

Andersen, P. T., Mose, G. & Norheim, T. (2012). Litteratur og litteraturvitenskap. I P.T. Andersen, G. Mose & T. Norheim (Red.), *Litterær analyse- en innføring* (s. 9-26). Pax.

Aschehoug. (u.å). *Nora Dåsnes*. Aschehoug. https://aschehoug.no/Nora_Dasnes

Barkouki, N. M. (2023, 8.september). La boka leve! *Dagsavisen*. <https://www.dagsavisen.no/debatt/2023/09/08/la-boka-leve/>

Birkeland, T., Mjør, I. & Teigland, A.-S. (2019). *Barnelitteratur: Sjangerar og teksttypar*. (4.utg.). Cappelen Damm.

Christiansen, N. (2023). «Hvem er jeg»: *Skeiv identitet i ungdomslitteratur: En tematisk analyse av Nora Dåsnes Ti kniver i hjertet i lys av skeiv teori, og en litteraturdidaktisk refleksjon om bruken av den*. [Masteroppgave, Universitetet i Agder]. UiA. <https://uia.brage.unit.no/uia-xmloi/bitstream/handle/11250/3080493/no.uia%3ainspera%3a143798281%3a36812259.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Dåsnes, N. (u.å). *Litt om meg*. Hentet 10.oktober fra <https://www.noradasnes.com/contact>
- Engelstad, I. (2017). Christan Refsum: Kjærlighet som religion. Lidenskap og lengsel i film og litteratur på 2000-tallet: Om kjærlighet og håp. *Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift*, 20(1), 84-88. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-288X-2017-01-07>
- Fjeldberg, G. (2022, 3.desember). Bokanmeldelse: Barnebok går inn for sivil ulydighet. *Aftenposten*. https://www.aftenposten.no/article/ap-5Bp52W.html?mon_ref=retriever-info.com
- Foreningenles. (2020, 13.januar). *Boktips: Folkehelse og livsmestring*. Hentet 28.februar 2024. <https://foreningenles.no/boktips-folkehelse-og-livsmestring>
- Gjerde, U. (2020, 8.juni). Nora Dåsnes`s debut treffer rett i hjertet. *Empirix*. <https://www.empirix.no/ti-kniver-i-hjertet-anmeldelse/>
- Goga, N. (2023). Realisering av barns rettigheter i bøker nominert i Bokslukerprisen 2021/2022. *Barn*, 41(1), 54–71. <https://doi.org/10.23865/barn.v41.5110>
- Grønningsæter, A. B., Kristiansen, H. W. & Lescher – Nuland, B. R. (2013). *Holdninger, levekår og livsløp – forskning om lesbiske, homofile, og bifile*. Universitetsforlaget.
- Hamm, C. (2023). *Å studere litteratur*. (1.utg.). Fagbokforlaget.
- Harper, M. (1997). *Tegneseriens triangel: Tegneserien i og utenfor rutene* (2.utg.). Telemark Tegneserieverksted.
- Häbler, C. & Elisenberg, M. (2023). Å ta bolig i seg selv- en lesing av Nora Dåsnes`grafiske roman *Ti kniver i hjertet*. *Ella*, 1 (2), 1-23. <https://doi.org/10.58215/ella.10>
- Isaksen, K. (2022, 4. oktober). Barnebok treffer blink! Bokanmeldelse: Nora Dåsnes: «La skogen leve». *VG*. <https://www.vg.no/rampelys/bok/i/y64mxE/barnebok-tegneserie-bok-for-barn-bokanmeldelse-nora-daasnes-la-skogen-leve-spenstig-tegneserie-for-barna>
- Jegerstedt, K. (2008). Judith Butler. I E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland & K. Sampson (Red.), *Kjønnteori* (s. 74- 86). Gyldendal Akademisk.
- Kallestad, Å. H. & Røskeland, M. (2020). Skjønnlitterær analyse som metode. I L. I. Aa & R. Neteland (Red.), *Master i norsk: Metodeboka 1* (s. 44-61). Universitetsforlaget
- Kielland, A. (2022, 1.november). Nora Dåsnes`s oppfølger til «Ti kniver i hjertet» er en engasjerende feelgood om klimaendringer, lokaldemokrati og sivil ulydighet. *Periskop*. <https://periskop.no/det-gar-at-skogen/>
- Krange, O. & Øia, T. (2005). *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og*

- mening*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Kristoffersen, T. G. (2023, 29. juni). Folk vil lese om seg selv: Det er ikke pornografisk litteratur som handler om sex. *Solbladet*. <https://www.solbladet.no/folk-vil-lese-om-seg-selv-det-er-ikke-pornografisk-litteratur-som-handler-om-sex/f/5-106-483386>
- Larsen, A. S. (2022a). Fortellende prosa for barn og unge. I A. S. Larsen, B. Wicklund, I. Sørensen (Red.), *Norsk 5-10 litteraturboka* (2.utg., s.117 – 148). Universitetsforlaget.
- Larsen, A. S. (2022b). Fortellerteori. I A. S. Larsen, B. Wicklund, I. Sørensen (Red.), *Norsk 5- 10 litteraturboka* (2.utg., s. 47-70). Universitetsforlaget.
- Larsen, C, G. (2024, 17 januar). *Takk for at dere leser – Nora Dåsnes vinner Barnas bokpris 2023 for La skogen leve*. Bergen kommune. <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/kultur-og-idrett/takk-for-at-dere-leser-nora-dasnes-vinner-barnas-bokpris-2023-for-la-skogen-leve>
- Lindbach, D. V. (2023, 19.januar). 2022 blir ikke stående som et år med utpreget skeivt barnelitterært fokus. Jeg er skuffet, skriver bibliotekar Vera Danielsen Lindbach. *Periskop*. <https://periskop.no/skeivt-barnelitteraert-kulturar/>
- Lothe, J. (2003). *Fiksjon og film: Narrativ teori og analyse*. (2.utg.). Universitetsforlaget
- Lothe, J., Refsum, C. & Solberg, U. (2007). *Litteraturvitenskapelig leksikon*. Gyldendal, ASA.
- McCloud, S. (2016). *Hva er tegneserier?* (A. Leborg., M. Harper & H. I. Stordal, Overs.). Minuskel forlag AS. (Opprinnelig utgitt i 1993).
- Mortensen, E. & Jegerstedt, K. (2008). Seksualitetsteori og skeiv teori. I E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland & K. Sampson (Red.), *Kjønnsteori* (s. 287-291). Gyldendal Akademisk.
- Nodelman, P. (1991). The Eye and the I: Identification and First-Person Narratives in Picture Books. *Childrens`s Literature*, 91(19), 1-30. <https://doi.org/10.1353/chl.0.0494>
- Norli, C. (2024, 22.januar). Norsk barnebok fikk prestisjepris i USA. VG. <https://www.vg.no/rampelys/bok/i/MoKmb5/norsk-barnebok-fikk-prestisjepris-i-usa>
- Nystøyl, K. F. (2020, 19.juni). Anmeldelse: - En bok for barn som tenker de er klare for kjærlighetens irrganger. *Vårt land*. <https://www.vl.no/kultur/boker/2020/06/19/anmeldelse-en-bok-for-barn-som-tenker-de-er-klare-for-kjaerlighetens-irrganger/>
- Nystøyl, K. F. (2022, 21.oktober). Nora Dåsnes med ny fulltreffer for barn. *Vårt land*. <https://www.vl.no/kultur/anmeldelse/2022/10/17/nora-dasnes-treffer-tegneserie-blink-igjen/>

- Refsum, C. (2016). *Kjærlighet som religion: Lidenskap og lengsel i film og litteratur på 2000-tallet*. Universitetsforlaget.
- Samoilow, T. K. & Svelstad- Myren, P.E. (2020). *Kritisk teori i litteraturundervisningen*. Fagbokforlaget.
- Slettan, S. (2020). Introduksjon. Om ungdomslitteratur. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur- ei innføring* (2.utg., s. 13- 33). Cappelen Damm
- Slettan, S. & Nes, S.T. (2020). Den samtidsrealitiske ungdomsromanen. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur- ei innføring* (2.utg., s. 36-52). Cappelen Damm.
- Solvang, T. B. (2022, 21.oktober). Tar barna på alvor: Nora Dåsnes er tilbake med en tegneserie om barns angst og ansvar for klimakrisen. *Empirix*.
<https://www.empirix.no/la-skogen-leve-anmeldelse/>
- Stakston, T. A. (2023). «Kjærlighet har ingen grenser»: En litterær analyse av to tegneserieromaner om forelskelse av samme kjønn for barn og unge [Prosjektbeskrivelse til masteroppgaven MGUNO503]. Høgskulen på Vestlandet.
- Stiklestad, S. S. (2006). Homofamilien, oppvekst og adopsjon. I Ohnstad, A. & Malterud, K. (Red.), *Lesbiske og homofile i møte med helse – og sosialtenesta* (s. 84-98). Det Norske Samlaget.
- Straume, A. C. (2022, 30.oktober). Tegner i Thunbergs ånd. *NRK*.
<https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse - la-skogen-leve -av-nora-dasnes-1.16143418>
- Svensen, Å. (2001). *Å bygge en verden av ord: Lyst og læring i barne- og ungdomslitteratur*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke.
- Tetzchner, S.V. (2024, 2.januar). Identitet. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/identitet>
- Thagaard, T. (2005). *Følelser og fornuft: kjærlighetens sosiologi*. Abstrakt forlag.
- Thøgersen, L. E. B (2023). *Rosa forelskelse og blå heltedåd: En analyse av de mest utlånte barnebøkene på Deichman i 2021, med fokus på kjønn*. [Masteroppgave, Universitet i Oslo]. Det humanetiske faktuelte.
https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/104729/Linn-Thogersen_Masteroppgave.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Tvedt, K., I. (2023, 3.september). Reagerer på barnebok: - Det er helt urørt. *TV2*.
<https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/reagerer-pa-barnebok-det-er-helt-uhort/16001873/>

- Utdanningsdirektoratet. (2022, 7.september). *Støtte til undervisning om kjønn og seksualitet*. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stotte/Stotte-til-undervisning-om-kjonn-og-seksualitet/seksuell-orientering/>
- Velle, V. (2023, 25.august). Se hva Oslo kommune ga kronprinsparet i 50 årsgave. *VårtOslo*. <https://www.vartoslo.no/marianne-borgen-nora-dasnes-oslo/se-hva-oslo-kommune-ga-kronprinsparet-i-50-arsgave/486958>
- Vik, S. (2020, 8.juli). 11 bøker om ung forelskelse. *NRK*. <https://www.nrk.no/kultur/11-boker-om-ung-forelskelse-1.15066911>
- Warberg, S. (2022). Grafisk litteratur. I A. S. Larsen, B. Wicklund, S. Sørensen (Red.), *Norsk 5- 10 litteraturboka* (2.utg., s. 214-240). Universitetsforlaget.
- Wehus, W. (2020, 18.desember). De beste tegneseriene i 2020. *Empirix*. <https://www.empirix.no/de-beste-norske-tegneseriene-i-2020/>
- Ørjasæter, K. (2018). *Barne- og ungdomslitteratur. Møtet med lesaren*. Det Norske Samlaget.